

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knjižnici ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Ispravniki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 492.

Podružnice: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čeku, zavezo: Ljubljana št. 21.842 - Praha číslo 78.150, Wien, Nr. 105.241.

Današnja številka obsega 16 strani in stane 3 Din.

Priloga številka izide v četrtih delih.

Ljubljana, 7. septembra.

Splošno veselje je zbudilo "Slovenca" članek, ki dokazuje, da je SLS popolnoma neodvisna od papeža. Iz prispelih argumentacij profesorjskega članka je razvidno, da ima Vatikan vpliv na delo in agitacijo SLS. Kljub temu pa bi rada pokazala, da ljudstvo samo želi, da škof komandira duhovščino v agitacijo za SLS in da ji ukazuje duševna nasilstva nad ljudstvom.

Profesor, ki se je spustil na ta opolzkri teren, želi jasne dokaze, da je n. pr. kardinal Gasparri dal vodstvu SLS en ali drug ukaz, kakor je to navada v armadi. S takim ukazom pa res ne moremo postreči SLS. Saj res n. pr. Vatikan ni odredil, da gosp. Stanovnik ne sme več biti poslanec in da mora na njegovo mesto postaviti gosp. Smodeja.

Toda Vatikan želi, da vzdržuje duhovščino v Jugoslaviji politično stranko. Nekoliko bolj v nedolžni obliki, toda stvarno točno utemeljuje to dr. Josip Jeraj, ki je o tem oficijelno govoril na lanskem V. katoliškem shodu. Ta shod je bil sicer po trditvi škofov "ne-političen", toda oficijelni govornik dr. Jeraj je dokazoval potrebo klerikalne stranke v Jugoslaviji. Dejstvo, da Vatikan ne ustanovi svoje oficijelne stranke v Franciji, Angliji in Ameriki, opravičuje gosp. Jeraj s posebnimi tamšnjimi političnimi razmerami. Še da Vatikanu ni treba takimi toliko ščititi vzhodnih in kulturnih pravic cerkve kakor v Jugoslaviji. Na katoliškem shodu se je torej postavila naši državi v versko političnem oziru za vzor Francija.

Res je, da bi g. Jeraj bolje storil, če bi upošteval stari nasvet: "Si tacuisses, Ker na je bilo njegovo pripovedovanje objavljeno v oficijelnem poročilu potoke katoliškega shoda, moramo iz tega skleniti, da predstavlja njegova izjava mnenje SLS in da jih je ona tudi odobrila in sprejela. Gosp. Jeraj je razvil ves program cerkvene stranke, ki se docela strinja s programom SLS.

V Vatikanu prav nič ne kaže odgovornosti za delovanje SLS v naši notranji politiki in zgovorni gosp. Pelegrinetti pritrjuje to vsakomur, ki se za stvar zanima. Vatikanu poroča o SLS kot o avantgardni rimske politike, ki se vedno upa, da se bo naša država razvila v več držav, od katerih bi bile vsaj dve, ako ne celo tri, tako katoliške, kakor je Urugvaj. Gosp. Pelegrinetti se je v svojem političnem kalkulu zelo blamiral, ko je prerokoval pred zadnjimi volitvami zmago separatizma in v nebi povzdigoval Radića.

Ko je naša vlada v Rimu ugovarjala proti zbiranju cerkve v politične namene, kardinal Gasparri ni odrekal kompetence Sv. Stolice v tej zadevi. Nasprotno, čutil se je odgovornega za delo svoje duhovščine, zlasti za delo g. dr. Jegliča, in je to delo napram zastopniku naše države izrečno obsodil. Škof dr. Jeglič je dan pred volitvami izrečno izjavil, da mu Vatikan je obsodil ni sporočil. Toda to ne dokazuje ničesar drugega, kakor da je vatičanski diplomat našega poslanika na nekvalificiran način izigral.

S tem n. študi ni rečeno, da v Vatikanu ni zelo resnih moči, ki obsojajo delovanje SLS. V tem pogledu je značilna lekcija, ki jo je prejel škof dr. Jeglič povodom romanja slovenskih vernikov v Rim. Kakor znano, so vsi drugi katoliki iz Jugoslavije nastopili v skupni avdienci pri sv. Očetu. Celo Madžari in Nemci so imeli toliko takta, da so šli k papežu skupaj z ostalimi državljani. Samo ljubljanski škof (in zdi se, da mariborski tudi), je smatral, da je potrebna demonstracija, ki more pokazati slovenske romarje kot posebno nacijo. Ko je naš poslanik proti tej nepatriotski igri odločno ugovarjal pri sv. Stoli, je dobil takoj odgovor, da se tam uvideva netaktnost tega koraka, in sta prešla slovenska škofa službeni ukaz, naj se udeležita splošne avdience ostalih naših državljanov pod vodstvom zagrebškega nadškofa dr. Bauera. Gospoda sta se seveda pokorila. Lekcija, ki jo je dobil škof dr. Šarič, pa naj ostane za enkrat še prikrita.

Iz tega se vidi, da obstoje v Vatikanu tudi korektni struje. Znano je, da je tam zelo mnogo pomembnih velikov, ki pravijo, da bo klerikalizem s svojo separatistično politiko umetno pokvaril sporazum z iztočeno cerkvijo, in ki obsojajo dr. Korošev obproti cilicili ter odpor Jeglič-Saričeve skupine proti staroslovenskemu bogoslužju. A za enkrat verjamejo še g. Pelegrinetti, ki trdi, da razmere pri nas še niso definitivno urejene in da je zato potrebno, da igra zraven svojo vlogo tudi SLS.

Ponovno poudarjamo, da v Vatikanu niče ne dvomi, da se more cerkvena

Kralj in kraljica se vračata v Beograd

V političnem življenju vlada popoln zastoj. — Ministri odpravljajo samo tekoče resortne posle, finančni minister pa pripravlja proračun. — Imenovanja v agrarni reformi.

Beograd, 7. septembra, p. Danes ni bilo nobenih političnih sestankov in je vladalo v Beogradu absolutno politično mrtvilo. Politiki se v Beogradu nahajajo malo in oni ministri, ki so tu, odpravljajo samo svoje resortne posle. V finančnem ministertvu pripravljajo proračun za leto 1926-27. Finančni minister sam je ves dan izdeloval proračun za svoje ministertvo. Jutri pa bodo že pričele konference finančnega ministra z ostalimi resortnimi ministri glede njihovih proračunov.

Za jutri dopoldne ob 11. se pričakuje prihod kralja in kraljice v Beograd, kakor tudi princa Pavla in njegove soproge Olge. Dvorec na Bledu je popolnoma izseljen in zatvorjen. Pričakovati je, da bo jutri že več avdienc resortnih ministrov. V vseh ministertvih čaka na podpis veliko število ukazov. Podpisani je ukaz ministra za agrarno reformo, s katerim je imenovan za ravnatelja agrarne direkcije v Zagrebu dr. Josip Sokolič mesto Tučakovica, ki je imenovan za pomočnika ministra Pav-

la Radića, za ravnatelja agrarne direkcije v Ljubljani pa je imenovan doktor Nikola Bogdanović.

V diplomatskem svetu je bilo nekaj več živahnosti. Nocoj je odpotoval v Ženevo poseben kurir, ki je odnesel s seboj ogromen material za našo delegacijo. Danes je odpotovala v Sofijo naša delegacija, ki se ima z bolgarskimi zastopniki pogajati zaradi odkupa bolgarskih državnikov zgradb na našem ozemlju v caribrodski okolici. V Beograd je dospel naš bucareški poslanik Colak-Antić, ki je na dopustu in ki potuje preko Ženeve v Pariz. V Ženevi se bo sestal z dr. Ninčičem.

Beograd, 7. septembra, r. V političnih krogih vlada veliko zanimanje za sestanek Pašića in St. Radića v Evians les Bains. Pašić bo ostal po nasvetu zdravnikov še nekoliko časa v Evians les Bains in se bo bržkone vrnil šele koncem meseca v Beograd. V splošnem so vsa poročila o njegovem zdravju pozitivna.

Vsebinska trgovinske pogodbe z Avstrijo

Pogodba obsega pet delov. — V posebni turistični konvenciji je znatno olajšan obmejni promet turistov in zimskih sportnikov.

Beograd, 7. septembra, p. Trgovinska pogodba z Avstrijo obsega 5 delov: 1.) splošni, 2.) tarifni, 3.) obmejno-prometni del, 4.) veterinarsko konvencijo, 5.) pogodbo o skupni paši.

Splošni del vsebuje načelne določbe o medsebojnem prometu, določa načelo brezpogojne največje ugodnosti, obravnava tranzitni promet, dvojno obdavčenje, pravno zaščito itd. Pogodba je sklenjena na eno leto in se, ako ni odpovedana, avtomatično podaljša vsakokrat za 3 mesece.

Pogodba o obmejnem prometu ureja promet obmejnega prebivalstva z živino in živili, določa, da smejo obmejni zdravniki in veterinarji v nujnih slučajih posloovati tudi preko meje, in dovoljuje Kočevarjem krošnjarenje v Avstriji.

Veterinarska konvencija detaljno ureja promet z živino in zlasti točno ugotavlja dopustnost izvoznih in uvoznih prepovedi. Urejuje se dalje tranzitni promet.

Najvažnejši in najboljšejeje se seve-

da tarifni del, ki nudi Avstriji izredno velike ugodnosti, ni pa le drobne, kakor na pr. ugodnosti za suho robo, zohotrebce itd. Važnejše so samo ugodnosti za uvoz naših sliv in nekaj profitiramo na podlagi klavzule o največji ugodnosti tudi za moko, sadje, svinjsko meso, klavno govedo, suhe gobe itd. Kontingent za naše vino znaša 40.000 hl za belo in isto množino za črno vino. Carina za vina pod 13 odst. je 30 zlatih kron, za močnejša 80 zlatih kron za 100 litrov. Carina za naš cement znaša 0.80 K za 100 kg.

Pogodba ima kot dodatek še turistično konvencijo, ki ustvarja za turiste obseh držav nekako svobodno cono, v kateri se morejo turisti gibati z znatnimi olajšavami običajnih formalnosti. Za potovanja po tej, točno določeni coni zadostujejo legitimacije planinskih in zimskosportnih društev.

Ministrski svet bo začel z razpravo o trgovinski pogodbi z Avstrijo še ta teden.

Sokolska milenijska proslava v Zagrebu

Zbrani so delegati vseh sokolskih žup. — Sokol in politične stanke. — Milenijski fond. — Glavna proslava se vrši danes. —

Zagreb, 7. septembra, n. Danes dopoldne se je začela proslava tisoletnice hrvatskega kraljevstva, ki jo prireja Jugoslovanski sokolski savez. Na proslavo so vse sokolske župe v državi poslale po 2 do 3 delegate in svoje zastave. Delegate je na kolodvoru sprejelo starešinstvo jugoslovanskega Sokola in jih napotilo v stanovanja. Vsega skupaj je prišlo nad 100 delegatov. Ob 10. uri dopoldne je prišel starešina sokolskega saveza Engelbert Gangel z načelnikom Miroslavom Ambrožičem in z vsemi funkcionarji Saveza. Ob 11. uri dopoldne se je v slavnostno okrašen dvorani Sokola začela seja odbora JSS, na kateri so razpravljali o tekočih poslih. Sklenilo se je, da bo JSS sodeloval pri mednarodni gimnastični tekmi v Lyonu prihodnje leto obenem pa se bo delovalo za poset jugoslovanskih Sokolov v Pragi, kamor jih bo slo okrog 6000.

Dalje se je sklenilo, da bo vsak član sokolskih društev obdačen z davkom 1 Din, da se ustanovi sklad JSS v spomin 1000. letnice hrvatskega kraljevstva. Obresti sklada se bodo porabljale za propagando sokolske ideje med onimi našimi brati, ki danes v inozemstvu ne smejo odkrito zastopati sokolske ideje.

Sprejeta je bila resolucija, da jugoslovanski Sokolstvo ne pripada političnim strankam in da se protivi izražanju sokolske ideje v strankarske svrhe. Druga resolucija obsoja napade na jugoslovansko Sokol-

stvo, ki so izšli s strani separatističnega Sokola.

Ob 7. uri zvečer je bilo končano posvetovanje, nakar se je vršila v gledališču svečana akademija. Otvoril jo je starešina zagrebške župe Ante Brozović, ki je govoril o pomenu tisoletnice za jugoslovansko Sokolstvo. Nato so se izvajale vzorne vežbe raznih vrst in kategorij. Jutri ob 8. zjutraj se bo v dvorani Sokola začelo posvetovanje prosvetnega zbora JSS, ob 12. pa bo slavnostno zborovanje starešinstva vseh žup v bivši zbornici na Markovem trgu. Za to zborovanje je danes dospela pozdravna brzojavka kralja, ki bo jutri prečita na Kralja zastopa na zboru divizijski general Uzun - Mirković.

Dr. Ninčič obolel

Ženeva, 7. septembra, r. Nameravana konferenca zastopnikov držav Male antante se ni mogla vršiti, ker je jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčič obolel in ni mogel zapustiti sobe.

Križa v češko-slovaški nacionalno demokratski stranki

Praga, 7. septembra, r. Bivši finančni minister dr. English je poslal predsedniku parlamenta in predsedniku nacionalne demokratske stranke pismo, v katerem sporoča, da podaja ostevko na svoj poslanski mandat in da izstopa iz stranke.

politična stranka nemudoma zaobrniti v drugo smer, oziroma tudi likvidirati. Škofje morajo ubogati, drugače lahko izvedo povodom "evistatio liminum S. Apost. Petri et Pauli" ali pa še na krajši način razveseljuje stvari. Škofje imajo v rokah vso organizacijo SLS: časopisje (nakup katoliške tiskarne), vesa društva, župne urade, možnost premeščanja župnikov itd. Oni imajo v svojih rokah vso vzgojo naraščajo od št. Vida do tako zvane "akultetne" v Ljubljani. Od aktivnosti tega aparata je odvisna vsa SLS in ne od g. Remca in Jarca. Če bi bila spoštovana SLS odvisna od teh gospodov in povrh še od g. Kremžarja in Žebota, bi jih mi že davno pozabili.

Neodvisnost SLS od cerkvenega aparata je pisec članka v "Slovencu" sijaj-

no dokazal tudi s tem, da se odbori SLS volijo "prosto". To je kakor pri občinskih volitvah v Šebrellah. Tamkaj postavi duhovnik kandidata, volilci pa prosto volijo. Duhovnik celo župan ne more postati. Ponekod gre mož celo tako daleč v slučaju, ako njegovi podrejeni postavijo kandidata, ki so mu po volji ali pa vsaj neopasni, da se mu videz niti ne vmešava v to zadevo. Ima pa jih seveda vseeno vse na vrhovi. In ravno tako je z vsi SLS. Naj le pozkusijo enkrat ostreji katoliški laiki verige s seboj. Sicerliči bodo od povsod kakor nalihali "liberalci".

Odvisnost politične stranke od stanu, ki živi pod tujim poveljstvom med narodom, je sramota. Še večja sramota pa je, če se ta sramota taji s praznimi sofinimi.

Koroški Slovenci in avstrijsko vprašanje

Neutralen švicarki glas o položaju koroških Slovencev. — Odmev ljubljanske brošure v inozemstvu. — Švicarski list svari Avstrijo pred tiranskimi metodami.

Ženeva, 7. septembra, f. «Gazette de Lausanne» priobčuje pod naslovom «Manjšinski problem — Koroški Slovenci» uvodnik, ki ga je napisal Maurice Muret. Članek je zanimiv, ker je izšel v trenutku, ko razpravlja Svet Zveze narodov o avstrijskem vprašanju, in ker se v obrambi potlačenih koroških Slovencev sklicuje na v Ljubljani izšlo brošuro «Položaj Slovencev pod Avstrijo». Članek se glasi:

«Znana je napetost, ki še vedno vlada v nacionalnem vprašanju v Avstriji in v takozvanih nasledstvenih državah. Vse države v tem delu Evrope se pritožujejo druga čez drugo in se obdolžujejo kršitve nedavno sklenjenih mirovnihih pogodb. Avstriji, ki bi morali vsled svoje preteklosti, tako bogate na vsakovrstnih persekucijah, čutili vsaj nekaj sramežljivosti pri obtoževanju svojih sosedov, vedno bolj goreče ovajajo Jugoslavijo radi nekakih krivic, ki jih baje trpe njeni Nemci. Mi smo zadnili na istem mestu ob priliki smrti maršala Konrada von Hötzendorfa ome niti sovraštvo Avstrijcev starega režima proti Jugoslaviji. Zdi se, da Avstriji novega režima čisto neumestno goje iste občutke.»

Nato omenja članek nedavne obtožbe kanclerja Rameka glede postopanja z Nemci v Jugoslaviji in tozadevni odgovor beograjske vlade ter nadaljuje:

«Avstrijske pritožbe so vedno naše simpatičen odziv pri vseh krogih, ki pripadajo Zvezi narodov. Ker je Avstrija nesrečna, ker trpi gospodarsko in finančno, se občutljiva srca nagibljejo k temu, da sprejmejo en bloc vse njene pritožbe in da smatrajo za upravičene vse njene obdolžitve proti sosedom.

Brošura, ki je izšla v Ljubljani pod naslovom «Položaj Slovencev pod Avstrijo», pa postavlja zadevo v drugo luč. Ta obtožba, sestavljena iz uradnih dokumentov, ki je obenem tudi odgovor, mora močno vplivati tudi na duhove, ki so najmanj razpoloženi v prilog Jugoslovenov. V najslabšem slučaju je pač mogoče, da beograjska vlada ni vedno imela zaželenih obzirov napram nemški manjšini v Jugoslaviji. Ena reč pa je gotova: to je, da se s koroškimi Slovenci ne ravna tako, kot jim je zagotovljeno po nedavnih pogodbah.»

Članek naveda doslovno člen 68. senžermenske pogodbe, ki zagotavlja narodnim manjšinam v Avstriji pouk v materinskem jeziku in pravi:

«Ta tekst je jasen, toda avstrijske oblasti ga ne upoštevajo. «Tirske metode», ki jih je uporabljal Dunaj pred razkrojem in porazom napram «manjvrednim rasam», so ostale v veljavi. Brošura, ki jo imamo pred očmi, nam vrh tega jasno dokazuje sporazumno sodelovanje znanih vseneimških društev nemškega Schulvereina in koroškega Heimadtiensa z oficijelno Avstrijo. Krivica je tako vpiloča, da se jugoslovanski avtor čudi nad drznostjo kanclerja Rameka, ki je sprožil spor, kjer je tako lahko odgovoriti Avstriji.

Ob otvoritvi VI. zasedanja Zveze narodov, ni neumesno razpravljati v časopisju o tem problemu narodnosti v srednji in vzhodni Evropi. Ravno tega je treba rešiti čim boljše in hitreje, da se zagotovi povratek miru. Zlasti pa se mora nova Avstrija odločiti metodam stare Avstrije. Sicer bo Avstrija navsezadnje zgubila svoje sedanje simpatije.»

Otvoritev plenarnega zasedanja Zveze narodov

Plenarno zasedanje je otvoril francoski ministrski predsednik Painlevé, ki je govoril o finančni sanaciji Avstrije in o ženevskem protokolu ter je apeliral na vse narode, naj ohranijo mir. Za predsednika zasedanja je bil izvoljen kanadski delegat Dendurand.

Ženeva, 7. septembra, s. Danes dopoldne je francoski ministrski predsednik Painlevé otvoril plenarno zasedanje Zveze narodov. Ministrski predsednik je porabil to priliko in ponovno naglasil finančno sanacijo Avstrije, ki se je izvršila pod egido Zveze narodov. Povdarjal je, da se je ta sanacija popolnoma posrečila in da nastane sedaj vprašanje, ali bi ne bilo mogoče odpraviti kontrolo nad njo. Izjavil je, da polaga francoska vlada važnost na to, da jo na zasedanju Zveze narodov zastopa njen šef, da bi na ta način dokazala, da je Francija kljub mnogobrojnim skrbem, ki jo trenutno tarejo zelo zainteresirana na delovanju Zveze narodov.

G. Painlevé je nato omenil ženevski protokol z lanskega leta, ki žal ni prejel dovolj podpisov, da bi stopil v veljavo. Zatrjeval je, da se temu ni čuditi in da se zato ne sme izgubiti poguma. Stvar je tako izredno zapletena, da bo mogoče skleniti splošno mirovno pogodbo, kar pa ni bilo izvedljivo. Vsed tega je prišlo do posameznih pogodb, ki so na eni strani zagotavljale obstoječe razmere, na drugi strani pa preprečile nevarnosti, kjer so grozile, in sicer z razsodišnimi pogodbami. Zveza narodov se bo morala odločiti ali naj se še enkrat vzame v pretres lanski protokol z eventualnimi spremembami in dodatki, ali pa naj se sklenejo posebne pogodbe, ki bi morda bolj odgovarjale trenutnim željam in potrebam narodov.

Painlevé je nato omenil izmenjavu not z Nemčijo radi sprejema v Zvezo narodov in je izrazil upanje, da bo zborovanje soglasno pristalo na to, da pošlje Nemčiji apel, naj vstopi v skupnost Zveze narodov. (Živahno odobravanje). Dokler varnostno vprašanje ne bo rešeno tudi vprašanja razorožitve ni mogoče obravnavati v polnem pomenu. Koristno bi bilo, če bi se na zborovanju Zveze narodov obnovila lanska resolucija in povabila Svet Zveze, naj skliče razorožitveno konferenco. Kot predsednik francoske vlade je govornik izjavil, da ostane Francija zvesta duhu protokola in ne zanika nobene določbe, ki jo vsebuje. Predsednik odklanja vsako nasilje, ker je Francija sama postala žrtev nasilja.

Ministrski predsednik je izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, da je Amerika, dasti ni član Zveze narodov, vendar mnogostransko sodelovala v Zvezo narodov, in sicer pri razsodišču v Haagu in pri raznih ustanovah humanitarne in kulturne značaja, ki jih je sprožila Zveza narodov. Painlevé je zaključil s pozivom na vlade vseh dežel in na vse narode, naj čuvajo in ohranijo mir. Povsod grozijo nevarnosti, marsikje še ni doseženo ravnotežje, vendar pa more splošno volja za mir doseči zmago. Zborovalci so Painlevéja med govorom prekinjali z odobravanjem in ga koncem govora živahno aklamirali.

Na popoldanski seji se je predvsem ugovarilo, da manjkajo nekatere delegacije, med

drugimi argentinska in drugih južnoameri-

skih držav.

Nato so se vršile talne volitve predsednika. Od 47 oddanih glasov je prejel 41 glasov kanadski delegat Raul Dendurand, ki se je nato v kratkem nagovoru zahvalil za čast, ki so jo izkazali njegovi državi. Nato je sporočil da je umri bivši francoski ministrski predsednik in poznejši delegat pri Zvezi narodov Viviani in izrekel francoski delegaciji v imenu ostalih delegacij prisrčno sožalje. Nato je bilo sestavljenih 6 komisij, ki bodo še danes pričele z delom. S tem je bil izkrcan dnevni red današnje seje in soja zaključena. Prihodnja seja se vrši jutri ob 12.

VPRAŠANJE KONTROLE NAD AVSTRIJO

Ženeva, 7. septembra, s. Posvetovanja finančnega odbora o likvidaciji finančne kontrole v Avstriji, so se tudi včeraj nadaljevala. Predsednik Dubois je izjavil, da je Avstrija izpolnila vse obveznosti, ki jih je predvidevala pogodba. Vsed tega se zdi, da je Zveza narodov dolžna ukiniti generalni komisariat. Glede načina odprave so nazirana še deljena, upajo pa, da bo prišlo do kompromisne formule, ki bo v celoti upoštevala avstrijsko stališče.

Incident na grobu neznane-ga vojaka v Parisu

Pariz, 7. septembra, s. Kakor poroča «Matin», je včeraj popoldne neko nemško odposlanstvo neopaženo položilo na grob neznane vojaka venec, ki je imel dva trakova v črno-rdečo-rumenih barvah. Prvi trak je imel v francoskem jeziku napis: Neznaneemu vojaku — mirovni vojaki. Na drugem traku je bilo v nemškem jeziku zapisano: Nemška liga za človeške pravice. Popoldne je odšla deputacija bivših bojevnikov k policijskemu komisarju in je protestirala proti temu, da so Nemci položili venec. Na policiji so jim zagotovili, da je policijsko predstvedstvo že odločilo, da bo venec odstranilo. Ko se je stanihlo, je policija najprej odstranila trakova, davi pa je odnesla tudi venec.

Konferenca baltiskih držav v Ženevi

Ženeva, 7. septembra, r. Estonski zunanji minister Pusta, finski zunanji minister Enckel in poljski zunanji minister Skrzynski so se sestali s predsednikom litvanske delegacije Schumansom ter so se sporazumeli za skupen nastop glede baltiskih vprašanj na seji Zveze narodov.

Viviani umrl

Pariz, 7. septembra, s. Bivši ministrski predsednik Viviani je umrl.

Naš novi roman

bo roman nove vrste, ki dosedaj še ni bila zastopana v našem prevodnem slovstvu; je namreč

romantičen kino-roman.

Kaj je kino-roman? To je roman, v katerem se vrste dejanja tako naglo, čudovito in razburljivo, kot v filmu. Kdor ga prične čitati, ne more nehati preb, predno ne položi prečitanega iz rok. Kino-roman je ameriški izum in stavi pisatelju največje zahteve, ker mora biti od začetka do konca silno napet, a kljub temu ne sme biti neverjeten. Iz Amerike je kino-roman prišel predlanskim v Evropo. Nekateri kino-romani so želi veliki uspeh; naravno, da so bili tudi filmani.

Višek kino-romana pa je mojstrsko delo francoskega pisatelja Gustava le Rouge-a z naslovom:

«Misterija».

Ta roman, ki ga pričnemo priobčevati sredi tega meseca, se razlikuje od vseh dosedaj v «Jutru» izšlih romanov. In to ne samo po obliki, temveč tudi po vsebini. Vsi čitatelji, ki ljubijo kino, bodo vzljubili tudi «Misterijo», povest, ki se vrši tako naglo kakor se odvija film. Napetost se prične na prvi strani in neha šele na zadnji.

«Misterija» je glavna junakinja našega romana, hčerka indijske radže, kriminalni tip, ki se je vtihotapila v družbo «višjih desetisoč» v San Fran-

cisku. Zaljubila se je v Loonela Bradyja, sportnika in multimilijonarja, ki pa nje- no ljubezen odklanja. In tako se začne neizprosna boj med obema.

Dejanje nas vede v podzemsko svetlo- stišče Aztekov in v zlati rudnik v Mehli- ki, v skrivnostno kitajsko predmestje v San-Francisku, na Falklandske otoke v Južnem morju, v družbo velebankir- jev v Londonu itd.

Omeniti hočemo samo še, da stoji ro- man etično vseskozi visoko in bica s kruto odkritostjo nemoralnost navidez- no poštenih krogov. Roman se godi dandanes in mimogrede razglaša tudi vso protikulturnost boljševizma. Glavno dejanje, polno boja, zasledovanja, div- janja preko vsega sveta, se razvija ra- pidno, s filmsko naglico. Kakor ima tudi najbolj napeti detektivski film krasne naravne posnetke, tako se tudi naš roman zamudi pri čarih mehanik- skega pragozda, peščenih pustinj, zvezdnih noči, krasnih parkov in mo- drega oceana. Pustolovski romantični dogodki se vrše vseskozi s pomočjo najnovejših izumov moderne tehnike. Ker se odigravajo dogodki po raznih delih sveta, na morju, v zraku, v glo- binah zemlje ter na kopnem, je roman tudi z zemljepisne strani ne le ve- zanimiv, nego tudi poučen.

Zato smo trdno uverjeni, da bomo z novim romanom ustregli vsem svojim čitateljem in čitateljicam.

Mosulsko vprašanje pred Zvezo narodov

(Od našega posebnega poročevalca.)
Ženeva, 4. septembra.

Predsednik Sveta Zveze narodov g. Briand je pravkar zaključil javno de- bato o mosulskem vprašanju. Svet bo v tajni seji iskal rešitev tega za države bližnjega vzhoda kot tudi za Veliko Bri- tanijsko nadvse važnega problema.

Končana javna debata, ki se je je z angleške strani udeleževal minister za kolonije Amery, s turške pa angorski zunanji minister Tevfik Ruđi be, je bila nadvse zanimiva. «Jutro» je že po- ročalo svoječasno o poročilu posebne tročlanske komisije, ki jo je Svet Zve- ze narodov poslal na lice mesta v Mo- sul. Kot je znano, je ta komisija prišla do sklepa, da želi prebivalstvo mosul- skega vilajeta, ki je v ogromni večini kurdskega rdu, ostati pod bagdasko vlado, toda le pod pogojem, če Irak ne ostane prepuščen sam sebi, ampak še nadalje ohrani angleško pokrovitelj- stvo. V nasprotnem slučaju pa se Kurdi raje vrnejo pod turško suvereniteto, ker je turška država nesorazmerno boljše urejena kot Irak, kraljestvo emir- ja Faisala. Z drugimi besedami: mosul- sko prebivalstvo si pač želi angleške zaščite, napram arabski državi pa je hladno.

Komisija je tudi odločno zavrgla tur- ško željo po plebiscitu in je popolnoma potrdila angleško tezo o nezrelosti on- dotnega prebivalstva za izvedbo ljud- ske samoodločbe.

Gosp. Amery je izvrstno zagovarjal angleško tezo. Povdarjal je predvsem, da je sam Mosul čisto arabsko mesto, da se maloštevilni Turki nahajajo v južnem delu vilajeta, ki bi pri eventual- ni delitvi prišel pod Irak in da so kr- ščanske občine razstresene severno od mesta Mosula. Turki se torej ne mo- rejo sklicevati na narodnostni moment. Zgodovinski moment tudi ne velja, ker je Mosul včasih delil usodo Bagda- da, včasih pa onih pokrajin, ki so osta- le pod Turčijo.

Zato pa govore gospodarski razlogi v prid enotnosti vilajeta, ki gravitira k Iraku. Amery navaja poročilo komisije, ki ugotavlja, da je meja, ki jo predlaga britanska vlada, izvrstna strategična meja, dočim je meja, kot jo predlaga Turčija, dobra le na zapadu, slaba pa na iztoku.

Armey je pobijal trditve glede slabe uprave Iraka in je naglašal stalni na- predek na administrativnem, zdravstve- nem in prosvetnem polju kot tudi zlasti v vprašanju javne varnosti.

Najvažnejša pa je bila izjava britan- skega zastopnika, da je Anglija priprav- ljena podaljšati svojo pogodbo z Ira- kom, ki se izteče 1. 1928, in da hoče ugoditi željam Kurdo, ki zahtevajo, da mora v njihovi deželi biti kurdsčina uradni jezik, ki se mora rabiti tudi v upravi, sodstvu in v šolah.

Važna je tudi Amerijeva trditev, da Irak ne more živeti brez Mosula, kjer se nahaja najbogatejša žitnica in aar- boliši rekruti za iraško arnado. Meja Iraka mora biti strateško dobra, sicer se Irak ne bo mogel braniti, pa tudi An- glija ne bo mogla zanj prevzeti odgo- vornosti.

Ce pripade Mosul Turčiji, bi v njem nastala panika in krščansko prebiva- lstvo bi pobegnilo v Irak. Zauzante v Zvezo narodov in v britansko zaščito bi bilo silno omarjano.

Amery pa ni zadovoljen s celim Mo- sulom, ampak zahteva še popravek meje na severu, tako da bi «potomci Asircev mogli znova živeti v precej- šnjem delu zemlje svojih pradedov in dobiti nazaj vsaj nekaj onega ozemlja, ki je bil tekom 1500 let njihova domo- vina». Asirci v nobenem slučaju ne že- lijo živeti pod turško vlado, to so an- gleške poizvedbe dognale z vso go- tovestjo.

Turški zastopnik je čital svoj odgo- vor v francoščini. Trdil je, da so Kur- di suniti kot Turki, dočim žive v Iraku

«Hrvat», da je po teh dogodkih jasno, da se vse dogaja po navodilih seljaške stranke iz Zagreba, da se tako prepre- či informiranje naroda in oseboto, da se prepreči razbijanje onih laži, ki se med narodom širijo glede vsebine sporazuma in o reviziji ustave, do katere baje pride že v jeseni. Početje, kakor ga zdaj prakticirajo radičevci napram za- jedničarjem, «Hrvat» trdijo, imenu- je «orjunaške metode». Resnici na ljubo pa velja povedati, da od strani orjuna- šev ni doslej nobenemu zajedničarske- mu cilindraču podel las z glave in mu menda tudi v bodoče ne bo. Pač pa bo še «Hrvat» očitno imel prilike la- mentirati o pristanih radičevskih meto- dah, ki jih je lani zagovarjal in prtil dru- gim na hrbet.

Po svetu

— *Avstrijski socialni demokrati o pri- ključitvenem vprašanju.* V avstrijskem pa- lamentu je podal poslanec Oton Bauer za- nimivo izjavo o stališču socialnodemokr- sk stranke glede vprašanja združitve Av- strije z Nemčijo. Izjavil je, da v bodoče ne smejo nobeni sklepi Zveze narodov ome- jevati svobode avstrijske republike. Name-

ravane preferenčne carine so po mnenju socialne demokracije utopija, ker bi bila vsaka ožja zveza s sosednimi državami ve- lika ovira za priključitev Avstrije k Nem- čiji. Avstrija potrebuje pravico samoodlo- be, za katero ji daje formalno možnost čl. 188 mirovne pogodbe.

— *Veliki sovjetski manevri se prično 15. t m.* V severnozadnem ozemlju jih bo vodil poveljnik petrograjskega vojaškega okraja Giti, v južnozadnem delu pa šef generalnega štaba Kamenjev. Manevrov se udeležijo tudi številna konjenica.

— *Komunistična propaganda v Nemčiji.* Policija je aretirala tajnika komunistične stranke na Württenberškem, ki je s svojo ženo pripravljala politični prevrat.

— *Stresemann o nemški zunanji politiki.* Nemški zunanji minister dr. Stresemann je v svojem pozdravnem govoru na zastopni- ke izven Nemčije živečih Nemcev izjavil, da je pot nemške zunanje politike zelo tež- ka. Nemčija se bori za svojo enakopravnost med drugimi velikimi narodi. Glede vprašanja vstopa Nemčije v Zvezo naro- dov je izjavil, da bi mogla Nemčija kot članica Zveze uspešno delovati za nemške manjšine v drugih državah in za izpolnje- vanje mednarodnih pogodb.

V. Ljubljanski velesejem

Predzadnja dva dneva

V nedeljo je posetilo sejmšče nad 25.000 oseb. — Živinsko razstavo si je ogledalo okrog 8000 posetnikov.

V nedeljo je bil spremenjen ves vele- sejski prostor v vrvenje kakor na mravišču. Nič ni hladno vreme ško- dovalo posetu. Kajti kljub temu je ob- iskalo razstavišče tekom dneva nad 25.000 ljudi vseh slojev in iz vseh kra- jev države ter iz inozemstva. Največ je bilo seimarjev seveda iz Slovenije, zlasti mnogo tudi iz mariborske obla- sti. Vlaki, ki so v nedeljo prihajali v Ljubljano, so bili čisto tako prenapol- njeni, da so posamezni potniki iskali zatočišče celo na strehah vagonov. Ži- vinsko razstavo si je ogledalo okrog 8000 oseb.

Včeraj je bil poset zaradi deževnega vremena malhen. Vseh posetnikov je bilo komaj 6000. Dopoldne so se včeraj še vršile kupčije na debelo, dočim so se popoldne vzorci že razprodajali na drobno. Kupci so bili s cenami vzorcev precej zadovoljni.

V nedeljo in ponedeljek so prispeli po- setniki razen iz Slovenije še iz Zagra- ba, Beograda, Zemuna, Sunje, Novega Sada, Vinkovcev, Šabca, Niša, Skop- lja, Travnika, Splita, Vučitrna, Klenak- a, Pančeva, Mostarja, Makarske in drugih krajev Jugoslavije. Od inozem- cev je bilo največ italijanskih državla- nov (Trst, Gorica, Sv. Lucija, Herpe- lje, Idrija, Tolmin, San Remo, Reka itd.); potem slede Avstrijci (Dunaj, Ce- lovec, Grabštajn, Vetrinje itd.), Nemci (Leipzig), Francozi (Strasbourg), Ru- muni (Sibila), Bolgari (Sofija) in Grki (Solun).

Največ kupčij so napravile tekom se- ma, kolikor je bilo mogoče ugotoviti, tektisna (pleteline), električna in usnar- ska ter čevljarska stroka. Slabo so se v splošnem prodajali železni izdelki. Kupčij bi bilo nedvomno mnogo več, če bi kupovalci ne zahtevali včasih skraj- no neugodnih plačilnih pogojev.

Z letošnjim sejmom je bila bolj kakor lani zadovoljna ena tretjina razstavil- cev, ena tretjina je izjavila, da je bil njihov kupčijski uspeh enak lanskemu, dočim je ena tretjina manj zadovoljna, kakor je bila na lanskem seimu. Z or- ganizacijo velesejma pa so bili v veliki meri zadovoljni vsi brez izjeme. Mno- go razstavilcev se je prijavilo že za prihodnji velesejem.

Včeraj je posetilo sejem šest šol, med temi dve meščanski, ki so si pod vo- dstvom svojih učiteljev ogledali razstav- leno blago ter se zadržale zlasti dolgo časa v higienskem paviljonu. Dalje je posetil razstavišče tajnik Industrijske centrale v Beogradu gosp. Blašković.

Kupčij na debelo danes skoro ni več pričakovati, pač pa se bo danes razvi- jala še nadrobna kupčija z vzorci — v veselje razstavilcev, da jim ne bo tre- ba odvažati blaga, in pa v veselje kup- cev, največ ljubljanskih gospodinj. Če bodo cene kaj dosti popustile.

Razstava živine v okviru velesejma

Drugič se je v nedeljo v okviru Ljub- ljanskega sejma vršila razstava gove- je živine in konj. Obenem so bile letos razstavljene tudi jezerske ali solčavske ovce, ki so znani po svoji dobri ka- kovosti volne. Konji so bili toplokrvni in mrzlokrvni, dočim je goveja živina bila zastopana v treh pasmah: pin- gavski, montafonski in simodolski. Po- gled na razstavljeno živino nas je uve- ril, da so bili letos prignani na razstavo res lepi eksemplari in to lepši kakor lani.

Otvoril je razstavo ob pol 10. dopol- dne predsednik Odbora za prireditve žvinske razstave, kmetijski svetnik Viljem Rohrmann, ki je v svojem po- zdravnem nagovoru obrazložil pomen takšnih prireditvev ter izrazil priznanje in hvaležnost Ljubljanskemu seimu, ki je pokazal razumevanje tudi za intere- se kmetijskega stanu. Govornik je po- zival navzoče kmetovalce, naj združijo svoje sile v delu za napredek živino- reje, ki naj se dvigne na ono višino, ki bo odgovarjala modernim zahtevam. Končno se je zahvalil velesejski upra- vi za vsestransko pomoč pri organizi-

panog slovenskega kmetijstva. Mogoče bi se prihodnja razstava še izpopolni- la z ostalimi vrstami domačih živali, ki se goje v Sloveniji. Vzpodbuda, ki jo dobi kmetovalec na taki razstavi, je gotovo znatnega pomena za živinorejo. Zato naj v bodoče vsi merodajni fak- torji še v večji meri podpirajo živinsko razstavo velesejma, ki naj ostane stal- na vsakoletna, ugotovljalka napredka živinoreje v Sloveniji.

Plinske naprave in aparati

Zelo važna razstavna koja za vse, oseb- to za gospodinjce, je sigurno ona, kjer je namestila Mestna plinarina svoje plinske na- prave in aparate.

Mnogo novega smo opazili med razstav- lenimi predmeti. Do malega vsi aparati so nam bili praktično predvajani, tako da se je bilo mogoče uveriti, da je prihranek, ki se zagotavlja, res omogočen s plinskimi na- pravami, ki so že po svoji zunanosti lepe, pripravne in higienične.

Predvsem nam je ugajala velika avtoma- tična peč za grejenje vode. S sorazmerno malenkostnimi stroški se more ta namesti- ti v poljubnem prostoru stanovanja; odto- pa se izvedejo cevi za vodo v kuhinjo, ko- palnico ali spalnico. Ako je potrebna topla voda (različne temperature), tedaj se iste lahko poslužite vsak čas in v poljubni ko- ličini. Peč se prižiga in ugasuje sama av- tomatično.

Omenjeni pripravi slične so manjše peč, ki zgrejejo v 1 minuti 3 do 6 litrov vode. Ako se pomislí, koliko drv ali premoga je potrebno, da se zgreje večji lonec ali kotel vode, tedaj nihče ne more dvomiti, da se za uporabo plina, ki stane samo 10 do 20 par, zelo veliko prihrani. Razen tega se pa mora upoštevati, da odpade vse nečedno delo donosanja drv in premoga.

Presenetili so nas tudi grelci, kjer se vo- da segreje samo do določene temperature. To pripravo bi po našem mnenju morali imeti vsi zdravniki, laboratoriji in brivci. Funkcioniranje cele priprave je naravnost frapantno.

Koliko gospodinj se danes jezi na slabo ognišče, mokra drva, premog itd. Svetu- jemo vsaki, da si ogleda razstavno koja Mestne plinarne. Tu se bo lahko pre- pričala, da neprilki, ki so zvezane z običaj- no kuhinjo — plin ne pozna. Vsi ti štedil- niki in grelci so tako praktično urejeni, da jih lahko obvlada vsakdo. Dobite pa lahko tudi taka ognišča, kjer je mogoče kuriti na eni strani drva in premog, na drugi pa plin.

Razstavljeno so tu še plinski likalniki in razne patentirane posode. Vse samo prak- tične stvari, katerih po našem mnenju ne sme pogrešati nobeno smotrano gospodinj- stvo.

Tudi za obrtnike je skrbljivo. Pripravi- smo, da si bo marsikateri ključavničar, kle- par ali mehanik omislil aparate, ki so raz- stavljeni — samo ogleda naj si jih in pri- merja njihovo praktičnost z orodjem, ki ga sedaj uporablja.

K sklepu opozarjamo naše gospodinjce, da si na vsak način ogledajo to zelo poučno in interesantno razstavo. Videli smo ličen sugestiven plakat Mestne plinarne s šopom stotakov, ki pravi, da se toliko prihrani z uporabo plina; danes nas je o tem trdno uverilo vse ono, kar smo videli na lastne oči.

— *Jugometalija r. z. z. o. z.* razstavi vsa- ko leto svoje izdelke na ljubljanskem vele- sejmu. Priznati moramo, da je letos izredno bogato zastopana s svojimi lepimi prvotni- mi domačimi izdelki, kar dokazuje, da se podjetje res lepo razvija ter dobiva na uglo- du. Omenjamo, da je Jugometalija razsta- vila svoje izdelke tudi na subotškem se- mu ker je prodala vse razstavljene izdelke in prevzela več večjih naročil. Jugometalija izdeluje kotle, cerkvene paramente, plin- mere, plinske peč, sterilizacijske aparate, vse prešane kovinske ter druge pločevinske iz- delke po najmodernejših načrtih. Razstav- ljene izdelke Jugometalije si je ob priliki poseta ogledal tudi Nj. Vel. kralj ter vpra- šal ali so izdelki domačega izvora, ter po- pojasnili pohvalil preciznost teh domačih izdelkov. Jugometalija je tudi na ljubljans- kem seimu dobila mnogo novih prijateljev in naročnikov. Svoje poslovne prostore ima to mlado, dobro se razvijajoče podjetje v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 18. Podjetje se bavi z načrtom, da si zgradi nove de- lavnice, kjer ji bo mogoč primerni razvoj, ki bo ustrezal veliki potrebi te industrije v državi.

— *Kralj pri trdki O. Žužek.* Nj. Vel. kralj se je pri svojem obhodu po velesejmu ustavil tudi pri trdki O. Žužek, kjer se je zanimal za razstavljene avtomobile in se živahno razgovarjal z zastopnikom trdke s. Lukanom. Posetnikom velesejma toplo priporočamo, da si ogledajo razstavljene avtomobile, motokole in kolesa naše vrle in domače trdke v paviljonu »E« št. 100—106.

— *Anton Verbič, trgovina s sirom na de- bello in delikatesami* (Paviljon 3. št. 131—133) ima v treh kojah lepo okusno razlože- ne vse vrste sira od 10—80 kg težke hlebe, lepo krasno blago. Tu se vidi, kako lepo na- preduje sirarska industrija v Sloveniji, kjer so sedaj zelo velike zaloge sira. V Ljublan- si nahaja ta pod spretnim vodstvom lepo se razvijajoča delikatesna in špecerijarska tr- govina v Stritarjevi ulici št. 2.

— *Ovira velesejskega prometa.* Ljub- ljanski velesejem stoji blizu železniškega ti- ra na Gosposvetski cesti, kar je v veliko oviro velesejskemu prometu. To se je po- kazalo posebno v nedeljo popoldne. Bilo je kmalu po 17. — ob uri, ko je bil promet na Gosposvetski cesti na živahnem. Pa je pri- vozil po progi tovorni vlak in se ustavil na- tančno tako, da sta ostala dva vagona čez cesto. Proga je seveda ostala lepo zaprta in ljudje so morali vsaj četr ure čakati s potrpežljivostjo, da je odšel vlak, ki bi se bil pač lahko pomaknil dve do tristo metrov dalje ali pa bi ostal onostran prehoda. Ob času, ko je v Ljubljani toliko tujcev, bi ta- kih ovir ne smelo biti.

Naši kraji in ljudje

Rojstni dan prestolonaslednika Petra

Ljubljana, 7. septembra.

Po vsej naši prostrani domovini so včeraj slovesno proslavili drugo obletnico rojstnega dne našega prestolonaslednika, kraljeviča Petra. Manifestacije so se vršile povsod v znamenju dinastične misli, tu svečaneje, tam skromnejše, povsod pa zelo prisojstvo. Bile so pravi izrazi ljubezni in vdanosti napram prestolonasledniku in sploh vsej kraljevski rodbini.

Po Sloveniji so se vršila na številnih krajih predavanja patriotske vsebine ter zabavni večeri. Ljubljana sama je proslavila dan kar najsvetaneje. Na državnih in deloma tudi na privatnih poslopih so bile razobešene državne in narodne trobojnice. Že zgodaj zjutraj so zbudili meščane topovski strel iz Grada, izstreljeni mlademu kraljeviču v pozdrav. V vojašnici vojvode Mišiča v pravoslavni kapelici je opravil prota Dimitrije Janković svečano službo božjo, kateri so prisostvovali veliki župan dr. Baltič, divizionar general Stojanovič, generala Živkovič in Trifkovič, oficirski zbor ter zastopniki raznih civilnih oblasti. V stolnici se je vršila zahvalna služba božja, katere so se udeležili razen zgoraj navedenih vojaških in civilnih dostojanstvenikov tudi vsi trije gerenti ljubljanske občine, dr. Puc, Josip Turk in Likozar, magistratni svetniki dr. Zarnik, konzularni zbor, zastopniki raznih državnih uradov, korporacij in društev ter številno narodno obdobjstvo.

Na Kongresnem trgu je bila dopoldne slikovita vojaška parada. Lep vtis na občinstvo je napravila posebno nova uniforma s čeladami, ki je držala naše vrle borbe, razpostavljene od Kongresnega trga po Wolfovi ulici čez franciškanjski most do stolnice. Zastopane so bile vse edinice. Po službi božji so odkorakale čete v strogem redu z godbo dravske divizije pod osebnim vodstvom kapelnika dr. Čerina na čelu po mestnih ulicah in defilirale pred vojaškimi dostojanstveniki ter civilnimi funkcionarji, zbrajanci na Bleiweisovi cesti.

Zvečer je priredila vojaška godba po mestu mirozov z bakljado. Za godbo je korakala velika množica občinstva, ki je navdušeno vzklíkala prestolonasledniku, kralju in kraljici ter sploh dinastiji Karagjorgjevičev. Tudi množica, tvoreča po ulicah špalir, so dajale neprestano duška svojemu navdušenju za mladega prestolonaslednika.

Maribor, 7. septembra.

Rojstni dan kraljeviča Petra dne 6. t. m. je praznoval naš jugoslovski Maribor v znamenju dinastične misli. Na predvečer je priredilo vojaštvo po mestu mirozov z bakljado, 21 topovskih strelav na je napovedalo pomen naslednjega dne.

V nedeljo je bila budnica vojaštva, ponovnih 21 strelav pa je uvedlo svečanosti dneva. Mesto je bilo v prazničnem razpoloženju. Na vseh državnih in mestnih poslopih ter uradih kakor tudi na številnih zasebnih hišah so plapolale zastave v državnih in narodnih barvah. Ob 11. je bila v mestni stolni in župni cerkvi svečana zahvalnica, ki jo

je opravil škof dr. Karlin s številno duhovniško asistenso. Cerkevni svečanosti so prisostvovali predstavniki vseh državnih, avtonomnih in vojaških oblasti in uradov z uradništvom kakor tudi množično občinstvo. Nabo je sledilo na trgu defiliranje vojaštva pred zastopniki civilnih in vojaških oblastev.

Zvečer je bil v Götzovi dvorani slavnostni koncert, ki ga je priredilo društvo Oficirski dom. Pod taktirko gosp. kapelnika Čermaka je izvajala vojaška muzika uverturo iz Smetanovega Poluha, Dvořakove Slovenske plesne in potpuri iz Čaikovskega Oniegina. Izvedba vseh skladb je bila vestna in precizna. K pestrosti in umetniški višini koncerta sta zlasti še pripomogli ga. Brandlova in ga. Mitrovičeva. Prva je izvajala ob sodelovanju orkestra dvojno skladbo na gosli, druga nas je presenčila z dvema pevskima točkama. Obe umetnici sta rešili svoji ulogi odlično in bili nagajeni z živahnim aplavzom in cvetjem. Moški zbor Glasbene Matice je s svojim ubranim petjem srečno izpolnil zanimiv program slavnostnega koncerta.

Pri koncertu smo opazili vse odličnejše predstavnike civilnih, državnih, vojaških in samoupravnih oblasti, do čim je bil obisk od strani občinstva dokaj pičel; nemško meščanstvo se te patriotske proslave ni udeležilo.

Slovesnosti v Zagrebu in Beogradu.

Zagreb je praznoval kraljevičev rojstni dan zelo slovesno. Po cerkvah vseh konfesij so se vršile v nedeljo dopoldne službe božje, katerim so prisostvovali zastopniki vlade in vojaštva ter akreditirani zastopniki inozemskih držav. Po zahvalni daritvi v srbsko-pravoslavni cerkvi, pri kateri je zastopal vlado veliki župan Trešć-Baniski, vojaštvu armijski komandant general Matić z oficirskim zborom, občino pa župan Heinzel z občinskimi svetniki, je zagrebška garnizija defilirala na Jelačićevem trgu. Med službo božjo je stala pehota na Illici in v Frankopanski ulici, konjenica in artiljerija pa v Preradovičevi in Gunduličevi ulici. Vojaška parada na Jelačićevem trgu je privabila ogromno množico ljudstva. Zvečer je bil mirozov po mestu, vojaška godba pa je koncertirala na Zrinjevcu.

Beograd je bil bogato v zastavah in je vladalo ves dan po ulicah živahno vrvenje. Vlada je poslala brzojavne čestitke kralju in prestolonasledniku. Veliki paradi na službi božji je prisostvovalo na tisoče in tisoče občinstva, ki je navdušeno vzklíkalo kraljeviču. Na Teraziah je svirala godba kraljeve garde, ostale vojaške kapele pa so napravile obhod po mestu.

Velike slavnosti v Selcah.

Mladi prestolonaslednik se nahaja sedaj, kakor znano, v Selcah v Hrvatskem Primorju, kjer je prebil svoj rojstni dan v družbi sirot, ki so pod njegovim protektoratom. Selce so bile v nedeljo vse v zastavah in cvetlicah. Velika množica ljudstva je ves dan obkroževala vilo, v kateri stanuje kraljevič. Prestolonaslednik se je ponovno pokazal na balkonu in ga je narod vedno pozdravil s frenetičnim poskantom. V nedeljo, rano zjutraj, so romale množice naroda iz sosednjih krajev z zastavami na čelu v Selce, v soboto zvečer

pa je prispela divizija torpedovk pod poveljstvom fregatnega kapitana Valoničnika. Kmalu nato se je pripeljal v pristanišče na krovu jahte »Vile« tudi prvi kraljevi adjutant, admiral Prica. Torpedovke so pozdravile njegov prihod s streli. Zvečer so bile »Vile« in torpedovke slavnostno razsvetljene.

Nedeljske slavnosti je otvorilo 21 topovskih strelav torpedovk. Slovesnosti sta se razen admirala Prica udeležila tudi skupščinski predsednik Marko Trifkovič, bivši washingtonski poslanik Gruić in številne deputacije. Po službi božji je prestolonaslednik sprejel deputacije. Med drugimi je sprejel zastopnike »Jadranske Straže«, ki so mu izročili v dar krassen model galere, delo arzenalnega mojstra Dančiča iz Omišja. Kraljevič je segel vsakemu v roko. Selška občina mu je podarila dve veliki škofliki z motivi iz Selc. Popoldne so prisneli narniki z izletniki, ki so formirali na Glavnem trgu veliki sprevod in odšli k vili prestolonaslednika ter mu priredili navdušene ovacije. Morsko obrežje v Selcah je dobilo ime »Obala prestolonaslednika Petra«.

„J.“ 616. Motvoz

A. Sinkovec, d. d. Grosuplje.

Jesen.

Ljubljana, 7. septembra.

Jesen prihaja v deželo, z vso svojo otožnostjo in turobnostjo, s svojimi brigami in skrbmi, ki jih povzroča meščanom in državljanom. Za hipec posije že obledelo sončce, pa se zopet zgrnejo oblaki čez nebeški svod in na zemljo lagotno prši hladna melika voda. Okrog vogalov brije in tuli burja, ki buta v človeka, ga mrazi do kože, obenem pa budi v njem čudne vznemirljive misli in občutke, ki ga zazibljejo v otožno melanholijo.

Po cestah in ulicah se že pojavljajo zagrjene in zavite postave, obrabi niso več tko brezskrbno veseli in na marsikomu opaziš gubo skrbi in otožja, ki je v avgustu, v vročini in solncu, na razpaljenem obrazu še nisi opazil, ker je ni bilo. Vsaka skrb in tudi taka, ki je prej še nisi občutil, je v obrazu človeka sedaj markantneje podčrtana.

Se v trgovinah, kjer so se drenjali zadnje dni kupovalci in kupovalke, v skrbah z asvoj telesni blagor, se zdi sedaj vse važnejše in človek ne nakupuje več z ono lahkonostjo, brezskrbnostjo in veseljem, kakor morda snomladi in poleti, ko je človek naštel brezsrbo novce in odhitel na prosto, da se je pokazal ves nov in živ.

Dame, kakor da bi izgubile na svoji gracioznosti. Mnogo bolj pazijo v težjih in kosmatih čevljičkih na korak na trotoarju, plašči vise mokri ob vitkih telesi, gospodje se zavijajo v ranglane ter dežne plašče in uhajajo skozi dež po poslu in domov, ali pa se umaknejo jesenski turobnosti v kavarne. Tamkaj tožijo čez vreme in se nato ob »črni« zatope v hvaležnejše pogovore. Ljudje se ne iščejo več na cestah, promenadah in raznih drugih prostorih na prostem, temveč se družijo v lavih lokalih in si nekam trudni podajajo roke. Tudi besede ne tečejo več v onem živahnem tempu, kakor poprej. Na ulicah prši dež vse ostreje na pasante, vozila, stražnika, ki stoji na vogalu ceste, na branjevke na trgu, postrežke pred kolodvorom, Unionom in Slonom.

„J.“ 616. Mreže

A. Sinkovec, d. d. Grosuplje.

Največji francoski film je in ostane Šarmantni princ je biser filmske produkcije!

Dokaz temu je volikanski naval občinstva pri včerajšnji premijeri v kinu »Ljubljanski dvor«.

Se danes in jutri!

Predstave od nedeljah ob 11. dop. in ob 3., 4. 5., 6., 7. 8. in 9. uri zvečer, ob delavnih ob 4., 5. 6., 7. 8. in 9. uri.

Mladini vstop dovoljen samo k predstavam, ki končajo pred 8. uro zvečer!

Amundsenov

polet na Severni tečaj

je senzacija sezije 1925/26.

Pride v »Kino Dvor«.

delavce in stavbne in postopače, ki iščejo strehe, kjer jih najdejo. Predmestja so postala bolj zaspana in blatna, po cestah v kotaljah se nabira voda in na ulicah ni onega živahnega krivka in vika skupin napol golih otrok. Vode, ki se stekajo v Ljubljano, so umazane in blatne. Stezice v Mestnem logu, za Gradaščico, Pod Rožnikom, na Golovcu in v Šešenškem hribu so vedno bolj osamele...

Čez travnike v logu in ob hrib se zaletava mrzla sapa, in se zaganja v jelčevje, listnato in iglasto drevje. Listje v vrhovih dreves se počenja rdečiti in rumniti. Že pogajanja jesenski podlesek...

Ob 50letnici ljubljanskega škofa Ivana Zl. Pogačarja

Dne 5. septembra 1875. je bil posvečen in ustoličen v stolnici sv. Nikolaja knezoškof dr. Ivan Zl. Pogačar, rojak Prešernov — rojen 22. januarja 1811. v Vrbi — med dosedanjimi ljubljanskimi vladikami prvak po srcu in umu. Z neopisnim veseljem so pozdravili vsi posneti Slovenci njegov nastop, ki so ga skušali preprečiti nekateri duhovniki in Nemci. Prvi (16 podpisov) so črnil Pogačarja v Rimu, češ, da je bil Güntherjev pristaša, torej ne sodi na škofijski prestol. Drugi so spetkarili na Dunaju zaradi njegovega slovenstva — bil je ustanovitelj prvega slovenskega cerkvenega časnika, odbornik Čitalnice, Slov. Matice, Narodne tiskarne; kot predsednik škofijskega sodišča je uvel slovensko uradovanje; pospeševal je izdajo slovensko-nemškega slovnika; izdal zvezek vzorno zasnovanih pridig; pozabljena tudi ni bila njegova vnema za zedinjeno Slovenijo leta 1848. Pogačarjeva izvolitev za škofa je visela na lasu; a zmazal je in šel takoj na delo.

V prvem pastirskem listu je opozoril duhovščino zlasti na dvoje: Od vseh strani se sliši: Vera je v nevarnosti! Dobro. Odkod pa prihaja nevarnost? Preden vržemo kamen na druge, vprašajmo sami sebe: Ni li vera krog nas zato prišla v nevarnost, ker smo nepristojnosti počeli? Drugi opomin njegov se je tikal Šole, ki je bila škofu Pogačarju jako pri srcu. Izpodbudil je duhovnike, naj sodelujejo pri šoli, saj jim dovoljuje šolski zakon lep delokrog.

V prvi številki Diözesenblatta je dal natisniti v članku pod naslovom »Vera in politika« zlate besede nadškofa iz Valencije: Mi učimo torej, da se je treba varovati krivega mnenja tistih, ki mešajo in spajajo na nekaj način vero s to ali ono politično stranko, tako, da imajo one za odpadle od katoličanstva, ki spadajo k drugi in ne njihovi stranki. Prav taki so bili nazori vladike Pogačarja. Za njegove vlade je bila politika popolnoma izključena iz cerkve. Njegov strogi ukaz se je glasil: »Da bi se leca zlorabljala po vsakdanjih političnih mnenjih, tega ne pripustim. Posebno odtod naj se glasi krščanska ljubezen in mir. Vere ni mešati s katerokoli politiko. Zoper vsakega, kdor si budi, nastopim, ko bi leco hotel rabiti za slučajne politične nazore. Na leco gre le vera in nikoli politika. Politika se vedno izpreminja, vera pa je vedno večna stvar. Zato politika ne spada na leco.«

Takega blagovestnika je vzhleno pozdravila naša domovina pred 50 leti. Kmalu potem — leta 1877. — so prišle volitve v kranjski deželni zbor, neugodne za Slovence. O njih stoji v dr. Dragotina Lončarja knjigi »Politično živ-

ljenje Slovencev« (2. izdaja, str. 54) naslednje poročilo: »Kako je moglo priti, da so Slovenci celo na Kranjskem izgubili večino v deželnem zboru? V prvi vrsti je odločeval vpliv posvetne in cerkvene gosposke. Med prvo navaja kot glavnega krivca dr. viteza Vestenecka. Potem piše: »Na drugi strani je pa želel škof dr. J. Kr. Pogačar, naj se duhovščina ne udeležuje volitev.« Proti tej trditvi treba resnici na ljubo ugotoviti, da do škofa Missie ni bilo o volitvah iz škofije nobenega vplivanja. Samo vladni pritisk je bil kriv, da so podlegli Slovenci, tako mi je zatrjeval starosta g. Fran Drenik in hkrati omenil godeček, ki osvetljuje Pogačarjevo vedenje o volitvah. Šlo je za to, da se pridobi Višnja gora za narodnega kandidata. Od tam je prišel obupen klic: Pošljite nam agitatorja, sicer propademo! Drenik je sporočil to dr. Bleiweisu, ki mu je velel, da naj gre izpreobračati Višnjane. A kot neznanec v Višnji gori je izprva odklonil ta poziv in se potem vdal le pod pogojem, da pojde z njim višnjanski rojak stolni vikar Jakob Dolenc, ki je pristal na to, ako dovoli škof. Pogačar mu je radevolje dovolil volitveni izlet v Višnjo goro, ki je povzročil tamkaj zmago slovenskega kandidata. — Na Notranjskem je zmagal tedaj dr. Razlag. V Senožcah je deloval zani — a ne na prižnici — agilni kaplan Ivan Zagorjan. V nagrado za to mu je naklonil škof Pogačar odlično kaplansko službo pri Sv. Petru v Ljubljani. — Glede na dr. Lončarja trditve je ogorčen vzklínil najboljši poznavalec vladike Pogačarja msgr. Tomo Zupan: »Zlatousti torej o volitvah proti Slovincem! Da si upa to slovensko pero zapisati. Meni je vedno trdil, da je za prosto gibanje o volitvah, kar za njim nikoli ni bilo do danes.« Z navedenimi dejstvi in izjavami sem hotel ovreči mnenje, češ, da je bil škof Pogačar skrivaj slovenskega poraza ob deželnozborskih volitvah leta 1877. in hkrati preprečiti, da ne zaide ta pomota v »Biografski leksikon«.

Poln najlepših načrtov je prijel 64-letni starček pred polstoletjem za škofovsko palico. Žal, da jih je mogel le malo uresničiti, ker mu jo je smrt izvila iz rok že čez osem let. Preminul je dne 25. januarja 1884. Svojim škofijskim je prinesel najdražji dar: mir. Zanj je vztrajno deloval ob vizitacijah na prižnici in s pastirskimi listi, polnimi najblajših nauk. Za Pogačarjeve vlade so bile naše cerkve res božji hrami, svetišča, kjer so se oddahnile potrte duše. Po njegovi smrti je prišla izprememba, kakršne nismo pričakovali. Zapihal je sever iz Grada, zavela je burja s Krasa. Že leta 1885. je bilo prvičrat ob volitvah izpostavljeno sv. Reš-

KINO IDEAL

predvaja se danes in jutri, sredo, veliko rusko tragedijo po romanu Leva Tolstoja

„Moč teme“

s člani Hudožestvenega teatra:

Marija Germanova, Marija Egrova, Pavel Pavlov, Vera Pavlova, Sergej Komisarov, Marija Kržanovskaja, Aleksander Virubov, Nikolaj Maslitiinov in drugi.

Predstave v nedeljo: ob pol 11. dopoldne, popoldne ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri. Ob delavnikih: popoldne ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

„Hudožestveniki“

pridejo v Tolstojevi drami »Moč teme« v torek in sredo v kino »Ideal«

PAVILJON „J.“ 616. ANTON ŠINKOVEC D. D. GROSUPLJE.

Tihotapska romantika

Sarajevo, 5. septembra.

Djoka Ljubić v selu Uzariču pri Mostaru je že pri desetletji širok kršne Hercegovine poznan kot najboljši rezalč eskije tobaka. Njegovo ime je bilo tako poznano, da se je prodajal tobak, ki ga je rezal — ali kakor se pravi po hercegovski — »križale« čika Djoka, najmanj po pet dinarjev za kilogram dražje nego tobak, ki so ga križali drugi »križalji«. Njegov tobak je rezan tako fino, da ga nobena naših tobačnih tvornic s strojem ne more zrezati finiješe, čeravno ga je Djoka zrezal z roko na običnem »havanu«, to je na pripravi, slični našim priprostim slamo-reznicam. Posebnost njegovega »križanja« je tudi še v tem, da se je po Djoki rezan tobak zelo težko razložil od eraričnega tobaka, ker je polagal

liste, na isti način, kakor jih polagajo v tobačnih tvornicah, kar drugi rezalci ne delajo.

Slava Djokine roke je sicer kmalu dosegla ušesa finančnih organov, vendar je bilo vse njihovo prizadevanje, da bi ga ujeli, zastoni. V tridesetih letih Djokinega »zaslužnega« delovanja je bilo pri njem nešteto brezuspešnih hišnih preiskav. Djoka je bil pač »stari prefriganec«, ki je znal čuvati skrivnost svoje »fabrike« pred nepoklicanimi očmi, zato je veljal kot neprekosljiv lisjak in slava njegovega imena je rasla in rasla. Njega ni motilo niti to, da so v Sarajevu zaprli več deseterice tihotapev, med njimi več njegovih stalnih »mušterija« (odjemalcev) — tihotapev po poklicu. Kaj se je on zmedel za inspektorja Durakovića in njegove pomagače? Ako vse polovijo, njegova ne bodo!

Tako vsaj je zatrjeval novemu mušteriju Suli, ki se je zglasil prejšnjo soboto popoldne pri njem v Uzariču, želeč kupiti čim večjo količino eskije, rezane od slave Djokove roke. Sula Djoki sicer ni bil poznan od poprej, vendar ni bilo proti njemu pomislekov, saj je prišel v družbi s starim, dobro poznanim mušterijem Ibram, dal dve hiljadarki kavare, in tudi sicer izzelel

kot duvdadžija najpristnejšega kova. Raztrgan, zarašen in razmršen, kakor da bi ravnokar prešel preko gozdov, kjer še ni pela sekira. Djoka ni imel rezane eskije v zalogi, a Sula in Ibro sta hotela samo rezan tobak, zato sta se uslužno ponudila, da pomagata Djoki in njegovim sinovom pri delu, samo da moreta kupiti čim več naenkrat.

Djoka je vodil svoje ljubeznive mušterije in pomagače skoro uro daleč v goščavo, kjer je imel s petimi visokimi kamenitimi ograjami zavarovano kočjo, a v njej tri hčane. Vhod v to kočjo je bil napravljen kakor v labirintu. Skozi drugo ograjo si mogel samo na nasprotni strani vhoda prejšnje ograje. Tako si moral kočjo med kamenjem trikrat obkrožiti, preden si vstopil v njo. Koča je bila torej pripravljena za obrambo po vseh pravilih vojne tehnike. V njo so imeli dostop samo najzanesljivejši kupci, med katere je Djoka štel sedaj tudi že — Sulo.

Med rezanjem so si Djoka in sinovi ter Sula in Ibro kraljali čas z zaupnim pripovedovanjem svojih tihotapskih doživljajev. Sula ni vedel mnogo povedati, ker se je začel pečati s tihotapskim poslom šele v najnovejšem času, zato je hvaležno poslušal doživljaje drugih. Poleg Djoke je znal najzanimi-

vejše anekdote Sulov mojster in učitelj Ibro, ki je bil ravnokar prišel iz preiškovalnega zapora. Pozna dobro sarajevske »rablje«, saj so ga imeli polna dva meseca »v paci«. Posebno o inspektorju Durakoviču zna povedati marsikaj zanimivega. Djoka ni še imel opraviti z Durakovičem, pa tudi ni držal mnogo nanj. Imel je opraviti že z mnogimi, pa še vsakemu je bil Djoka kos. Res, da so v Sarajevu zaprli tudi nekaj njegovih konkurentov. Njegov posel zatorej pod najnovejšo kampanjo niti najmanj ne trpi. Nasprotno, odkar so polovili več manj opreznih, gre njemu, »staremu prefriganecu« pšenica skoro še bolj v klasje. On še vedno prada vsak teden približno kvintal tobaka in ne boji se ne hudiča ne beriča pa tudi sarajevskih financov ne.

V nedeljo zvečer je dospela v »kočo za vasjo«, kjer so rezali tobak, nankrat novica, da se je inspektor Durakovič pripeljal z avtom v Mostar in da so z njim še štirje drugi financni, med njimi tudi glasoviti sarajevski preglednik Pavičič. Ibro in Sula sta se te novice zelo prestrašila, toda čika Djoka ju je potolažil, češ da se ni niti najmanj bati, ker niti Durakovič niti Pavičič ne moreta v to goščavo, pa

naj sta še taka prefriganca. Vendar sta se Ibro in Sula pomirila šele, ko se je zvedelo, da so se financni odpeljali iz Mostara proti Stolcu.

Rezanje se je nato mirno nadaljevalo v ponedeljek in torek cel dan, dokler se ni zrezal ves tobak, ki ga je imel Djoka še v zalogi. Bilo ga je do sto kilogramov, skrbno sortiranega po treh različnih kvalitetah. Ura se je bližala že polnoči, ko se je delo srečno končalo, zato se je Sula odločil, da bodo odšli šele v sredo zvečer po skrivnih poth proti Ivanjplanini in od tu proti Sarajevu. Pot bo dolga in naporna, zato hoče zadnjo noč porabili za odpočitek. Tobak bo stehal in plačal druga jutro. Djoka je bil zadovoljen, saj je bil tudi on že pošteno zdelan in počitka potreben.

In tako se je zgodilo, da so Djoka in trije sinovi ter Ibro in Sula v kočji kaj

„J.“ 616.

Lan, konoplja

A. Sinkovec, d. d. Grosuplje.

„J.“ 616.

Vrvi

A. Sinkovec, d. d. Grosuplje.

Danes Ghim-khana igre

kolesarjev in motociklistov na prostoru S. K. Ilirija

Začetek: dopoldne ob pol 11. uri
popoldne ob pol 4. uri.

nje Telo in v pastirskih listih so se čule drugače besede. Politika je zavojevala svetišča — od tabernaklja do velikih cerkvenih vrat sama politika. Tako je že domalega 40 let in redki so tisti, ki pomnijo, da ni bilo vedno tako — tedaj ne, ko je vladal veliki Zlatousti vladika, oznanjujoči s srebrnočistim glasom Kristov mir. Slava mu gramovita ob njegovi 50 letnici!

Tisti.

Ustanovitev Planinskega saveza

Povodom vseplaninskega izleta na Plitvička jezera so se vršila na Plitvičah dne 6. t. m. zaključna posvetovanja za ustanovitev Planinskega saveza v Jugoslaviji. Razprave so se udeležili za Hrvatsko planinsko društvo društveni tajnik dr. Prebeg, za Slovensko plan. društvo gg. Rudolf Rozman in Maks Hrovatin, za Srbsko planinsko društvo g. dr. Nedeljković, za planinsko društvo Fruška gora g. Gračanin in zastopniki plan. društev in klubov v Sarajevu. Po vsestranskem razmotrivanju se je sklenilo, da osnujejo Planinski savez S. P. D., H. P. D., Srbsko P. D. in planinsko društvo Fruška gora s sedežem v Novem Sadu. Društva iz Sarajeva se bodo mogla sprejeti šele pozneje, kadar se tamkaj sestane enotno društvo z določenimi cilji.

Savezna pravila, ki jih je sestavilo H. P. D. s spremembami, ki so se dogovorila že pred sestankom s S. P. D. in z naknadnimi spremembami, ki jih je predlagalo S. P. D., so tvorila temelji za dolgo trajajočo razpravo, pri kateri so se končno sestavila pravila za snujoci se Savez. Pravila predloži H. P. D. takoj oblastvom v odobritev, nakar bo sklican ustanovni občni zbor.

Planinski dan, ki se je vršil na Plitvičkih jezerih, je bil zelo dobro obiskan, posebno številna je bila udeležba iz Zagreba. Izletniki so si najprvo ogledali izredne naravne krasote teh bajnih jezer in bili očarani od njih divote. Pri skupnem obedu sta pozdravila goste g. dr. Prebeg v imenu H. P. D. in doktor Eisenhuth v imenu društva za olepšanje Plitvičkih jezer. Predsednik H. P. D. minister dr. Krajač in profesor Pasarić sta poslala brzojavni pozdrav.

V imenu Srbskega plan. društva se je zahvalil dr. Nedeljković H. P. D. za pristranski sprejem in naglašal veliko važnost složne združbe vseh planincev. V imenu S. P. D. je Rudolf Rozman opravičil odsotnost predsednika dr. Tominška, ki se je moral udeležiti slavnostne otvoritve doma na Kravcu in je pozdravil H. P. D. kot prireditelja izleta, se zahvalil za iskreni sprejem in izrazil radost, da se povodom tega izleta vsekako ugodno zaključi akcija za ustanovitev Plan. saveza. Nadalje je govoril se dr. I. Oblak, ki je proslavljal neprekosljivo lepoto Plitvičkih jezer, ki se lahko kosajo z največjimi krasotami. Pridružil se mu je še g. Gračanin, ki se je obenem za Planinsko društvo Fruška gora zahvalil še za tako krasno uspešno prireditev.

Dopisi

LAŠKO. Dediči po pokojnem Veberju so prodali hišo, v koji je bila trdnjava nemškega, trgovca Fretze in torej zopet v nemške roke. Zda bo menda pokopan tudi boj za gostilniško koncesijo, zoper katero so bili vsi nacionalni krogi.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Tukajšnji klerikalni petelinčki morajo imeti naprednjaka za silno naivne. Na vso moč agitirajo proti Pašiću, radikalom in Srbom, češ ti nas izrabljajo, dr. Korošec bi pa Pašiću, kakor čitamo, prodal celo kramarijo skrahano avtonomije in postal magari navidezno radikal, samo, da bi ga sprejel v vlado. V ta namen se je podal celo na Fran-

kmalu sladko spali, med tem ko je mesec na nebu zdaj pa zdaj radovedno pokukal izza oblakov, kam neki hite preko brd in jarkov črne sence z bliskajočimi se bajoneti. Ali so to hajduki ali kaj? Ne, hajduki že ne bodo, ker imajo na glavah šajkače z zelenim trakom!

Dolgo je moral mesec čakati, da je prišel na svoj račun, ker sence z bajoneti so se morale plaziti preko šestih strmih brd in prebresti šest potokov, preden so se ustavile pred kočjo, obdano s petimi zidovi. Ta trenutek se mesec ni mogel več premagovati, da ne bi široko odprti oči in ust pogledal na zemljo, da vidi, ali tudi Djoka Ljubić končno ne najde svojega mojstra?

Da Djoka ga je našel! Ko je Djoka snival najlepše sanje, položili so mu na rame roke nepovabljeni gostje. Nič niso potrkali s palico na vrata, nič niso poklicali. Kar vstopili so, pa še opravičili se niso radi nadlegovanja v zgodnjih jutranjih urah. Preden se Djoka dobro zave, ima že lisice na rokah, in ko šteje glave svojih dragih, vidi, da je ista usoda zadela tudi vse tri njegove sinove, da pa lbre in Sule ni več v kočji. Kakor da bi se v zemljo udrila, sta izginila. No, prvemu presenečenju je sledilo takoj drugo, ko je videl, da se je Sula povrnil in da se rokuje z nepoklicanimi gosti, a ostrmel je še

cosko 'za Pašićem, da bi napravil kupčijo, vendar, kakor nam je znano, se Pašić ne zmeni zanj, ker ponuja dr. Korošec mačka v žaklju in je že sam pozabil, kakšno avtonomijo si je nekdanj želel. Petelinčkom svetujemo, da končajo s svojo agitacijo ter jim priporočamo »Domovino« in druge časopise, da bodo vsaj delno informirani, kaj počenjaio njih gospodarij okrog mize SLS. V nedeljo dne 13. septembra se bomo izkazali vsi zavedni občani in ne bomo volili Napretove druge, Blažekove tretje in Jenčičove četrte skrinjice, ampak vrgli bomo kroglice v prvo skrinjico!

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Podpisani inozemski starostni reutniki, invalidi in vdove se javno zahvaljujejo Okrožnemu tajništvu demokratske stranke v Laškem, ker je po trudopolnih brezplačnih intervencijah izposlovalo, da dobimo redno mesečno podporo (mesto pokojnine), iz državne subvencije. Vse naše pokojnine, podpore in vzdrževanje »protez so od prevarata prenehali. Celih šest in pol leta smo živeli v neverjetni bedi, kljub temu, da smo si s svojimi žuljavimi rokami zaslužili svojo pokojnino. Obračali smo se že med to »dobo mučenikov« na vse politične stranke, posebno na poslance »Jugoslovenskega kluba« in na takratni docela klerikalni občinski odbor občine Sv. Krištof. Vse naše prošnje so naletele na gluha ušesa. Pred volitvami so se pokazali in nam obetali vse mogoče in nemogoče ter nas obenem navduševali za najhujšo agitacijo v njih prid. Res, dvakrat smo jim šli na limanice. V teku šest in pol leta niso prav ničesar storili za nas, pač pa nas je rešila bede in vnebovpijoče krivice edinole »Samostojna demokratska stranka«. Vsi, ki občutite jarem klerikalizma, otresejte si ga in pridite v našo fronto. Čim več na bo, več izgledov bomo imeli za bodočnost. V znamenju hvalečnosti bomo že pri sedanjih občinskih volitvah dne 13. septembra vrgli kroglice v prvo skrinjico. — Kapla Josip, Trnovo; Mergole Josip, Sv. Jedit; Oplaznik Franc, Sv. Stefan; Golob Jakob, Rimske toplice; Komarek Ivan, Jagodce; Jazbinske Jurij, Rečica; Kupec Ivan, Rečica; Partol Martin, Novajek; Kosar Jurij, Novak Rudolf, Debro; Pevce Elza, Laško; Hojnik Frančiška, Hrastnik; Gozinkar Liza, Trnov hrib.

TREBNJE. Zadnji čas se je razširila govorica, da izkupi Trebnje sodnijo. Zupanstvo se je takoj obrnilo na merodajno mesto v tej zadevi in je dobilo povsem drug odgovor. Fakt je, da so nastale trenutne težkoče radi obnovitve nove pogodbe za lokalne, ker zahteva lastnik gradu upravičeno povišanje najemnine. Uvidevnost in dobra volja na obeh straneh bo nastale težkoče odstranila in pride v nekaj dneh do nove pogodbe. Vsakemu, ki pozna lego Trebnjega in naravnost idealno železniško zvezo na tri strani, se bo zdelo nemogoče, odstraniti iz Trebnjega sodišče. Res je, da se Trebnjanci vse premalo pobrigajo za tako važne stvari, kakor so davčni urad, sodišče in šez. Pomisliti je treba, da tukaj ne pride Trebnjanci kot taki v poštev, ampak cela okolica in sosedne občine, ker kmetu in drugim stanovom gotovo ni vseeno, če lahko opravijo svoj posel pri sodniji v eni uri in brez stroškov, ali pa, če bi se morali z železnico daleč vstran voziti in trpeti veliko izgubo na zamudi časa in denarnih izdatkih. Te važne okolnosti se bodo tudi od strani merodajnih oblasti uvaževale. Sploh se pa opaža, da so se zadnji čas začeli dramiti iz težkega spanja tudi Trebnjanci, ker jih peče vest...

ČRNA PRI PREVALJAH. Ker stojimo zopet pred novimi občinskimi volitvami, je važno, da si zabeležimo vzorno delovanje sedanjega občinskega odbora. Predvsem moramo priznati, da se je v občini v zadnjih treh letih mnogo storilo, posebno za gospodarske in kulturne interese, za kar gre največ zasluge g. županu Francu Dolinarju in obč. svetovalcu Andreju Brumnu. Dobili smo ugodno avtomobilno in pošto zvezo s Prevaljami. Kmetom se je nudila pomoč z brezplačnimi umetnimi gnojili in nabavami subvencijskih bikov ter raznim strokovnim predavanjem. Vse občinske ceste in mostovi so v najlepšem redu. Posebna

bolj, ko se mu Sula vlnudno predstavi kot Sulejman Vrhovac, podpregladnik finančne kontrole iz Sarajeva.

Sedaj se je Djoki začelo svitati, kdo je mogel biti oni, ki je otvoril zapahnjena vrata kočje in kdo je pripeljal zgodnje goste skozi labirint okoli kočje do vrat. To je bil tisti Sula, ki je zvečer prvi zaspal in skoro celo noč strahovito smrčal. Le to Djoki še ne gre v glavo, na kakšen način je Sula skozi tri dni vzdrževal zvezo z inspektorjem Durakovićem, da mu je mogel javiti, kdaj naj jih preseneti. Vsega tega Djoka najbrže nikdar popolnoma umeti ne bo mogel, četudi mu je dana prilika, da o tem s sinovi vred razmislija v sarajevskih zaporih. Izvedel najbrže tudi ne bo nikdar, zakaj in na kak način se je posrečilo uiti lbru, ker to čuvajo finančni organi kot svojo tajnost. Ubogemu Djoki ni toliko žal po odvzetem tobaku, kolikor po treh izvrstnih »havanih«, na katerih je po lastnem priznanju zrezal nešteto kvintalov eškije, ker jih ne bo videl nikdar več. Pravi, da bo opustil tihotapski posel, toda kdo bi mu to kar tako verjel. Skoro gotovo bo strast večja nego dobra volja.

Koča, v kateri je Djoka rezal tobak, je bila — s prizadetimi osebami vred — fotografirana in morda jo bomo kmalu videli v tem ali onem ilustriranem listu.

zasluga našega g. župana je ustanovitev dvorazredne nadaljevalne obrtne šole, kateri mudi posebno našim vajencem dobro vzgojo in brezplačno nadaljno izobrazbo. Prirejali so se razni izobraževalni tečaji za našo mladino, kar je za naš obmejni in industrijski kraj posebno v narodnem oziru velike važnosti. Občinska pisarna se je modernu preuredila, na občini vlada najlepši red, vse to je hvale vredno in vzor za ob-

činski odbor, posebno pa za g. župana, kateri je v resnici mnogo storil za razvoj in napredek v občinskem gospodarstvu ter v dobrobit vseh občanov.

Največji in najlepši do sedaj izdelani fancoski vefelfilm SVETOVNI ALARM

Sport

Kolesarsko prvenstvo Jugoslavije

Prvak Josip Solar (kolesarska Ilirija, Ljubljana).

Naši kolesarji so se dobro pripravili za najvažnejšo kolesarsko prireditve, dirko za prvenstvo Jugoslavije, ki se je vršila v nedeljo na 145 km dolgi prodi Ljubljana-Zagreb. Mnogo let nam usoda ni bila mila, čeprav naši dirkači ravno niso zaostajali za onimi iz Zagreba. Vedno je prišla vmes ena ali druga stvar. Nepoučeni so seveda vsled tega menili, da naš kolesarski sport, ki ga naši klubi gojijo z vso vno mo ne more nas predovati. V naših sportnih krogih pa je bilo jasno, da bo slej ali prej prišel čas, ko bomo dokazali, da se smejo naši kolesarji brez strahu meriti z drugimi v naši državi. To so dokazali že na raznih tekmah. Vendar pa po prevratu še niso dosegli najvišje cline: državnega prvenstva. Letos se je to zgodilo. Državni prvak je postal Josip Solar, član kolesarske Ilirije v Ljubljani. Z njim, z njegovim klubom in s celokupnim našim kolesarskim sportom se radujemo tudi mi in le želimo, da bi znali to čast tudi obdržati: zmagoznosti za to imamo. Treba le še vztrajnosti! V nastopnem podajamo poročilo o dirki sami:

Ob 6.10 zjutraj je startalo v Ljubljani 12 najboljših dirkačev Jugoslavije, med njimi tudi lanski prvak Dukanović. Prva skupina je pasirala Novo mesto ob 8.18. V tej skupini so bili Solar, ki se je odtrgal že pri Višnji gorji, nadalje Hvala, Banek in Glavič. Tri minute za to skupino so privzeli v Novo mesto Zagrebčani Dukanović, Sović in Kranje. Na celi progi je vodil Solar, ki je zadnjih 30 km vozil sploh sam. Na cilju v Zagrebu je bila zbrana velika množica gledalcev, ki pa ni mogla zakriti razočaranja in nevolje, da si je priboril prvenstvo Slovenec in to celo s tako sigurnostjo, da je prišel na cilj cele 4 minute pred drugim ki je bil Zagrebčan Banek. Je pa že ljubljanska publika bolj objektivna in dozorela. Iskreno in živahno je pri vseh dirkah, kadar je bil cilj v Ljubljani, pozdravljala zmagovalce, pa čeprav so bili doslej vedno Zagrebčani. Zakaj v Zagrebu še ni mogla taka objektivnost? Pa bo že prišlo tudi do tega, ko bodo vsi pravilno razumeli sportno idejo.

Doseženi časi so bili nastopni: 1. Josip Solar (kolesarska Ilirija) 4:46.17, 2. Banek (Motoklub Zagreb) 4:50.9, 3. Kranje (Orao, Zagreb) 4:52, 4. Sović (Motoklub Zagreb) 4:57.31, 5. Hvala (Primorje) 4:59.20, 6. Glavič (Primorje), 7. Omerzu (Soko, Zagreb), 8. Jontez (kol. Ilirija), 9. Dolenc (Primorje)

Finalna tekma za pokal LNP.

Zmagovalci I. S. S. K. Maribor.

V nedeljo se je vršila v Mariboru finalna tekma za pokal LNP med ljubljanskim Her mesom in I. S. S. K. Mariborom. Zanimanje za to tekmo je bilo, kakor je bilo pričakovati, zelo veliko. Tekma je bila ostra, vendar pa se je vršila v mejah sportne dostojnosti. Prva tekma je končala z 2 : 2 neodločeno. V nadaljšni tekmi sta oba kluba dosegla po dva gola, da je bil končni nedeljski rezultat 4 : 4.

Vsled tega se je tekma včeraj, v ponedeljek ponovila. Zaslužno je zmagal I. S. S. K. Maribor z 2 : 1 (0 : 1), in to kljub temu da je igral brez Wagnerja in Simenoviča. Maribor je bil ves čas v premoči. Sodnika, Vodišek v nedeljo in Planinšek včeraj, sta bila dobra.

I. S. S. K. Maribor si je s to zmago priboril pokal LNP.

Zadovoljnost v družini
vlada samo takrat ako je redna prehrana
Točno kosilo, večerja in za otrok se zalo-
pogoj vsakega rednega gospodinjstva zalo-
si omislite čimprej 314 IV
plinski kuhalnik.
Za pojasnila se obrnite na „Nestlé“ in „Linaro“

ONA
IN ON
OBISKUJETA REDNO
LE
ELITNY
KINO MATICA

Ilirija : Jadran 3 : 2

Prijateljska tekma med Ilirijo in Jadranom je razmeroma mnogostevilno publiko prijetno presenetila. Obe moštvi sta igrali z veliko vno, sportno je stala tekma na znatni višini, napadi so neprestano valovali od gola do gola. Jadran, ki se nahaja fizično v izborni kondiciji, je podal osobito v defenzivi odlično igrjo, na kateri so se razbili nešteti napadi ilirijanskega forwarda. Vratar Vidmar je ubranil v prvem polčasu nekaj krasnih Omanovih strelcev v izvrstnem stilu, branilca nista zaostajala za njim. Krilci so ubrali večinoma defenzivno taktiko in prepustili napadalce samim sebi. Vsled tega je bila igra Jadranovega forwarda usmerjena v glavnem na prodore. Najopasnější se je izkazal pri tem levo krilo Jamnik. Ilirija je igrala v živahnem tempu toda kombinatno v moštvo ni bilo potrebne preciznosti. Glavno besedo je imela napadna vrsta in z njo srednji krilec Zupančič II. Slednji je bil izvrsten poleg njega tudi Oman kot srednji napadalec, desno krilo agilno in prodorno, ostala trojica slabejša. Branilca sta morala vsled mestoma površne igre stranskih halfov rešiti nekaj skrajno kočljivih situacij, vratar Miklavčič je bil dober, oba dobljena gola sta bila zanj neubranljiva. Sodnik Frankl iz Maribora je rešil svojo nalogo prav dobro.

ASK. Primorje : TSK. Merkur Maribor 6 : 4 (4 : 2)

V nedeljo je prvič nastopil ASK. Primorje s svojim renoviranim moštvom, ki pa še ni spopolnjeno z ozirom na to, da so odsotni nekateri akademiki.

Moštvo je v splošnem komaj zadovoljevalo, dasi je v posameznih delih dobro. Toda to velja predvsem le za desno stran napadalec vrste, ki je izvedla nekaj pravih potez. Škoda, da trpi ta del moštva od zelo spremenljivega razpoloženja A. Ermana, ki posame kmalu indisponiran, čim se mu ne posreči vsaka akcija.

Krilci razen levega, so prišli šele po pavzi do, večjega izraza, obramba pa je s svojo počasnostjo in slabim plasiranjem pripomogla gostom do vseh štirih golov. Edini, ki je v obrambi ugajal, je bil Jančigaj; izgleda, kakor da bi bilo njegovo mesto le v obrambi. Poseduje jak šut, hiter je in ima lepo igrjo z glavo. Njegov partner preokoren. Erman v голу se ni izkazal, pač pa se nam zdi, da je v formi zelo nazadovolj. V splošnem pa se pozna vsem, da so dokaj trenirali. Taktično in tehnično so nadkriljevali goste.

Merkurjevo moštvo, ki ga tvorijo predvsem disidenti ostalih mariborskih klubov, je dovolj jako ter brezdvomno trenutno najmočnejše moštvo v Mariboru. Vsi igrajo požrtvovalno, agilno in včasih tudi precej ostro.

Napad se omejuje predvsem na prodore, kar mu donaja večkrat uspehe, posebno pri sedanjem novem offside-pravilu, kar potrjujejo oba dva gola, ki sta bila plod solobegov. Ostala dva gola je dosegel Merkur iz enajstmetrovk. Ugajali sta obe krili in srednji napadalec. Krilci požrtvovalni, a ne držijo zveze z napadom. Obramba dobra, posebno levi branilec.

Tekma se je odigrala, posebno v drugi polovici, v ostrem tempu ter je bila dovolj zanimiva. Pripombe vredno je tudi, da so Mariborčani dosegli oba gola iz prejšnjega offsidea, Primorje pa tri.

Druge nedeljske nogometne tekme

ZAGREB: Hašk : Jugoslavija 2 : 0 (0 : 0). Zaslužno zmaga Haška. Scortala sta za Zagrebčane Vinek in Grdenić.

KARLOVAC: Gradjanski (Zagreb) : Gradjanski (Karlovac) 4 : 0.

NOVI SAD: Novinarji Beograd : novinarji Novi Sad 4 : 0. Beograjski novinarji so si s to zmago priborili pokal beograjskega juvelirja Zarića. Posebnega sportnega pomena seveda ta tekma ni imela.

ANVERSA: Holandija : Belgija 1 : 1.

DUNAJ: Druga nedelja prvenstvenih tekem je prinesla velika presenečenja. Senzacija dneva je tvorila številčno visoka zmaga Vienne nad letonjim prvakom Hakoah 4 : 1 (2 : 1)! Pri Hakoah je odpovedala obramba. Amateure : Rudolfshügel 1 : 1 (0 : 0); Rapid : Wacker 5 : 3 (3 : 2); WAC : Sportklub 1 : 1 (1 : 0); Hertha : Floridsdorf 1 : 1 (0 : 0). — V II. neamaterski ligi so zmagali: Weisse Elf : Gersthof 4 : 0 (1 : 0); International : Germania 4 : 1 (2 : 0); Vorwärts 06 : Neubau 1 : 1 (1 : 1). Prijateljska tekma: Viktorija Žižkov : Simmering 4 : 2 (1 : 1).

BRATISLAVA: Grádce : Bratislava 4 : 1 (1 : 0).

PRAGA: Prvenstvene: CAFK : Lihon 2 : 1; Meteor VIII. : Nusle 3 : 1; Rapid : Malostranski 4 : 0; Union Žižkov : Viktorija Vinohrady 13 : 0. Prijateljske: DFC : Vršovice 6 : 1, Slavija : Tepitzler FC. 4 : 2.

Ghim-Khana igre v Ljubljani

Savez motoklubov kraljevine SHS se je odločil prirediti o priilki vselejema s sodelovanjem kolesarskega podsaveza in motokluba »Slovenija« mnogo užitka obetajočo tekmo v tkzv. Ghim-Khana-igrjah. To je sportna prireditve, ki zasluži zanimanje ne samo sportnih krogov, ampak tudi vseh, ki se hočejo par ur prijetno zabavati. Kakor pove naslov, je Ghim-Khana igra, pri kateri mora vozač pokazati svojo spretnost obvladovanja vozila. Prvikrat v Jugoslaviji so naši sportniki v teh igrah nastopili v Mariboru o priilki tekme za prvenstvo Slovenije, katero je priredil Motoklub »Slovenija« dne 28. in 29. junija t. l. Mariborskemu občinstvu so igre jako ugajale in je pričakovati, da tudi ljubljansko občinstvo in posetniki vselejema ne bodo zamudili te sportne priilke.

Program iger je dokaj obsežen. Vožnja med steklenicami zahteva od vozača mnogo pozornosti in točno balansiranje v kratkih ovojih. Druga točka vsebuje vožnjo po 20 m dolgi, ozki deski. Posebno zanimiva vožnja je pod vedrom vode, katerega mora vozač v hitri vožnji izprožiti in uiti padajočemu curku; dalje polževa dirka, za najpočasnejšo vožnjo; vožnja z zastrtimi očmi in vožnja nazad (s hrbtom naprej) itn.

Nagrade za zmagovalce so razstavljene v sportni razstavi vselejema.

Prireditelji so si izbrali jako ugoden prostor, kajti lepo opremljeno igrišče S. K. Ilirije v bližini vselejema pri gorenjskem kolodvoru je za tako prireditve izredno prikladno. Tekma se vrši danes dopoldne ob 10.30 naprej in popoldne ob 15.30 — 18. Obkraj svira godba Sokola I. Programe in vstopnice prodaja blagajna na sportnem prostoru.

S. K. Jadran : A. S. K. Primorje

Danes, v torek, ob 16. se vrši na igrišču Primorja na Dunajski cesti prijateljska tekma med S. K. Jadranom in A. S. K. Primorjem kot nadomestilo za odpadle zagrebške Željeznice, ki so morali radi zaposlenosti igračev-delačev v radionici državnih železnic odpovedati prihod v Ljubljano. Jadran nastopi v isti postavi kakor v nedeljo proti Iliriji. S svojo igrjo je Jadran dokazal, da spada med najboljšje klube Slovenije. Šele po trdem boju je mogla Ilirija doseči zmago. Primorje bo radi tega prisiljeno, da razvije vse svoje sile, ako hoče proti Jadranu doseči dober rezultat. Nedeljska tekma Primorja proti Merkurju iz Maribora je dokazala, da tudi Primorja ni podcenjati. Rezultat 4 : 6 v korist Primorja priča o tem.

Tekma se vrši ob vsakem vremenu. Ob pol 15. začne predtekma med rezervno Primorja in kombiniranim Slovanom.

Zopetni uspeh S. Kordeliča. V nedeljo so se vršile na Sušaku plavalne tekme za prvenstvo Jugoslavije. Dosedaj smo dobili le poročilo, da je S. Kordelič (Ilirija) postal prvak v umetnih skokih s 5 in 10 m visoke deske.

Izredna glavna skupščina Jugoslov. ženskega saveza. V nedeljo dopoldne se je vršila izredna glavna skupščina JHS. z dnevnim redom: volitev novega odbora in sprememba pravil. Na skupščini, ki je potekla precej burno, je bilo zastopanih 30 klubov, med temi 6 iz Slovenije. Predlog delegatov beograjskega podsaveza, da se prenese sedež saveza v Beograd je bil s 24 proti 6 glasovom odklonjen, tako ostane sedež saveza še naprej v Zagrebu. V novi odbor so bili izvoljeni: predsed.: g. Schossberger, I. podpredsednik: g. Papo, Beograd II. podpredsednik: g. Baltasar, Ljubljana, III. podpredsednik: g. Vinek Zagreb, tajnik: g. Schneller, blagajnik g. Vidmayer, tehni. referent: g. Kovačič, odborniki: gg. dr. Chlak, Cuvaj, Hoffman, Munder. Revizorji: gg. Kovač, Bosner.

Službeno iz LLAP. Pri razpisu olimpijskega petobjaja za dame in gospode se je vrnila neljuba pomota glede termina tekmovalja in roka prijave. Pravilno se ima glasiti: Za dne 27. t. m. se razpisuje olimpijski petobjaj za dame in gospode itd. Prijave se sprejemajo do dne 21. t. m. ob 6. uri popoldne. Prvotno je bilo napačno objavljeno, da se vrši petobjaj dne 20. t. m. in da se sprejemajo prijave do 14. t. m. Toliko v vednost in ravnanje vsem klubom. — Tajnik II.

Službene objave LNP. Sporoča se klubom MO Maribor in sicer: SK. Maribor, SD. Rapid, TSK. Merkur, SK. Svoboda, SK. Ptuj in SK. Mura, da se vrši v Mariboru v nedeljo dne 13. t. m. ob 10. uri dopoldne v restavraciji hotela »Pri zamorcu«, Gospodarska ulica, sestanek, kjer se bo izvolil nov odbor MO in razdelil nov pravilnik za MO. Pravo glasovanja imajo delegati onih klubov, ki se izkažejo s pooblastilom svojega kluba, v katerem mora biti izrecno navedeno, da ima glasovalno pravico. MO. v Mariboru se pozivlje, da ukrene vse potrebno. Delegata LNP. sta gg. Bedjanič in Buljevič. — Tajnik I.

Redna načelstvena seja S. K. Ilirije se vrši radi današnjega praznika jutri dne 9. t. m. ob 20. v damskem salonu kavarne Emona.

S. K. Ilirije, nogometna sekcija. Trening I. moštva v sredo in četrtek ob pol 18. rezervne v četrtek in petek ob pol 18. juniorjev v sredo in soboto ob 17. Seja načelstvena sekcije v petek ob 20. v Evropi. — Načelnik.

Klub kolesarjev in motociklistov Ilirija priredi v soboto, dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer Sportni večer v proslavo zmagovalca Josipa Solarja. Vabijo se vsi kolesarski klubi in prijatelji kolesarskega sporta. Prostor: restavracija »Zvezda«.

Domače vesti

Vremetar v Zvezdi

Vremena Kranicem se letos menda ne bodo več zjasnila. To menimo tako: čez poletno toplo sezono kar napravi- mo križ in amen, in premisslujemo te dni, ko je v prvem jesenskem dežju časa dovolj, kako se bomo ravnali v nastopnih mesecih: septembru in okto- bru. Pratika sicer vzorno neustrankar- sko in nepolitično napoveduje še dokaj solnčnih dni. Če pridejo, dobro; če ne pridejo, jih pa tudi imamo v dobro za- pisano, vsaj za prihodnje leto.

Marljiveje kakor preko vsega polet- ja bo zdaj obiskovan barometer v Zvezdi. Vsakdo je bolj kakor sicer za- interesiran na vremenu teh dni, ki še preostanejo na razpolago in bi lahko bili lepi: turistom se še kar ne da ločiti od planin, nogometašem ne od zelene trave, lovci se boje rje v cevih, študen- ti in gospodine so v skrbeh za prome- nade, profesorji za dežnike, penzijo- nisti pa za Tivoli. Vsak pa ima svoje vremenske brige in želje do poslednjih izdatnih solnčnih dneh. Barometer v Zvezdi, to treba priznati, ustreza vsem in običajno napoveduje lepo vreme. Ka- kor ga pač kdo zna pošudirati. Dež za solnce mora biti, nato pa zopet obratno. In ker zahajamo k barometru navadno ob deževju, ni vraga, da ne bi napovedoval solnce. Edina škoda je, da barometer trpi pod pritiskom, četudi je zračnim. Zato mi pratikari bolj verja- memo stoletni pratiki, ki je izven pri- tiska, neustrankarska in nepolitična. In ona napoveduje še dokaj solnčnih dni. Še bomo zajadrili v planine, na jago in v trgatve, še bo lušno to jesen!

* **Kralj in kraljica sta se vrnila v Beograd** Včeraj popoldne sta kralj Aleksander in kraljica Marija po dvomesečnem bivanju z vsem spremstvom zapustila Bled in se vrnila v Beograd. Dvorni vlak se je pripeljal v Ljubljano ob 21. uri. Z Bleda do Ljubljane je spremljal kralja veliki župan dr. Balčič. Na kolodvoru sta bila divizionar general Sto- janović in policijski direktor dr. Guštin, ven- dar pa vladarska dvojica ni izstopila. Ob 21.15 je dvorni vlak nadaljeval vožnjo proti Beogradu.

* **Poslanik Šeba v Bosni.** Poslanik češko- slovaške republike na našem dvoru, g. Jan Šeba, ki se je dalje časa mudil v Dalmaciji, je prejšnjo soboto prispel v Ljilže pri Saraje- vu, kjer ostane več dni. V Mostaru so mu tamkajšnji meščani povodom obiska kopali- šča Bana priredili svečan banket v hotelu »Neretva«.

* **Perzijski poslanik v Beogradu.** Za per- zijskega poslanika na našem dvoru je ime- novan dosedanj perzijski poslanik v Rimu. Svoje akreditacije bo izročil prihodnji mesec.

* **Izpremembe v državni službi.** Imenova- ni so: kanonik dr. Janko Simrak za redne- ga profesorja vzhodnega bogoslovja na te- ološki fakulteti zagrebške univerze; dr. Gregor Čremošnik za kustosa deželnege muzeja v Sarajevu; inženjer Emil Ličar za inženjerja v oblastnem hidrotehničnem od- delku na Cetinju in suplent Franjo Šiž za profesorja na državni trgovski akademiji v Ljubljani.

* **H'men.** Iz Sremske Mitrovice nam poro- čajo: Dne 7. septembra se je poročila v Sremski Mitrovici gospodična Minka Klo- bučarjeva iz Krškega v Sloveniji z g. Stevanom Gajičem, elektrotehnikom v Beogradu. Naša sestra Minka (samo pod tem imenom jo v Sremski Mitrovici pozna- mo) je bila okrožna načelnica Jugosloven- skega Sokola, okrožja Sabac in načelnica Jugoslov. Sokola v Sremski Mitrovici ter v tukašnjih težkih razmerah neumorna ide- alna gojiteljica sokolske ideje.

* **Smrtina kosa.** Včeraj je preminil v Ljub- lani g. Josip Pitamlic, carinski uradnik v pokroju, vrl naroden mož in skrben oče Pogreb bo v sredo, ob 5. popoldne iz spo- sne bolnice. — V pondeljek je umrla v Ljubljani g. Berta Bahovec, sestra mg. phar. Leona Bahovec. V Celju je preminila v noči na soboto gospa Hansi Sadnik so- proga zobozdravnika g. dr. Rudolfa Sadni- ka. Zadel jo je kap. Njeno truplo so v pondeljek prepeljali v krematorij na Dunaju, da je takoj sežgo. — V Ptujski gori je umrl v nedeljo po dolgotrajni bolezni posestnik g. Jurij Predan. Pokopnik je bil umen go- spodar in je užival splošen ugled. Pogreb bo v sredo, ob 11. dop., na domače pokop- ališče. — V soboto je umrla v Celju v sta- rosti 81 let gospa Marija Tisch, roj. Putre, pranečakinja nekdanjega ljubljanskega ško- fa dr. Wolfa. Blag jim spomin, žalujmoči naše iskreno sožalje!

* **Belgradski Zeitung** zopet izhaja. Ker so se difference, ki so nastale med uredni- štvom in konzorcijem lista »Belgradski Zei- tung« izrazvale, je list po štiridnevem pre- sledku začel zopet redno izhajati.

* **Spomenik v vojni padlim vojakom Bizo- vičanom.** Kakor nam poročajo, se bo pri- hodnjo nedeljo, dne 13. septembra svečano odkrila spominska plošča vojakom iz Bizo- vika pri Ljubljani, ki so padli v svetovni vojni. Ob devetih ho maša za padle junake, po cerkvenem opravilu pa odkrije spomin- ske plošče. Kot govornika nastopita g. ma- jor v p. Martin Colarič in bivši vojni kurat Bonač. Po slavnostnem odkritju spominske plošče zapoje domači pevci žalostinke: »Vigreda«, »Oj Doberdob« in »Blagor mu-«. Ploščo je izdelal kamnosek Irt v Štepanji vasi.

* **Inozemskim rentnikom v vednost!** Po posredovanju ministra na razpoloženju g. dr. Zerjavca je ministristvo zunanjih zadev interveniralo pri nemški državi za inozem- ske rentnike. Nemška vlada je temu ugodi- la ter dala nalog vsem zavarovalnicam naj pričnejo za izplačevanje. Nekateri rentniki so že dobili nalog, naj prijavijo družinsko stanje, da jim bodo začeli izplačevati rente. Vsi rentniki, ki do sedaj še niso dobili nika- kih obvestil od svojih zavarovalnic, naj se takoj obrnejo na nje. — Okrožno tajništvo SDS v Laškem.

* **Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani.** Šolsko leto se prične v pondeljek 14. septembra ob 9. s. v. mašo, po kateri se zbere učenci in učenke v svojih razredih. V torek 15. t. m. ob 8. uri se prične reden pouk. Ponavljalni izpiti se vrše dne 9. 10. in 11. septembra. — V I. doškem letniku je še nekaj mest prostih. Interesente poziva ra- vnatelstvo, da se zgleda najkasneje do sobo- te, 12. t. m. do 10. ure. Lanski učenci II. letnika, ki so dovršili šolo z dobrim uspe- hom, so že vsi v službah. Absolventi imajo pri vojakih pravico na dljaški rok. Kdor 14. septembra ne pride v šolo in ustmeno ali pisмено ne opraviči svoje odsotnosti, bo čr- tan in se sprejme na njegovo mesto drug oz. druga. — Ravnatelstvo.

* **Naš odsek na praškem velesejmu.** Da- nes se v navzočnosti našega odpravnika po- slov v Pragi ter osebja našega poslanstva generalnega konzulata in zastopnikov če- škoslavoških gospodarskih in industrijskih krogov odpravi naša razstavna sekcija na praškem velesejmu. Odvritel izvrši naš generalni konzul S. M. Rašić. Razen gospo- darskih produktov bo zlasti zanimiva raz- stava naše turisticke, ki jo prireja »Jadran- ska Straža« v Pragi s sodelovanjem Jugo- slovensko-češkoslavoške lige.

* **Jugoslovanski dijaški dom v Brnu.** Da se olajša jugoslovanskim dijakom frekven- tacija visokih šol v Brnu, so ustanovili tam- kaj »Jugoslovanski dijaški dom«, v katerem dobe dijaki vseh šol stanovanje za redniško ceno 70 Kč. Služatelji, ki reflektirajo na sta- novanje v tem domu, naj se s prošnjo obr- nejo na kuratorja doma (prof. V. Hlavinka v Brnu, Avgušinska 2) najkasneje do 15. septembra.

* **Naši v Ameriki.** Kakor čitamo v ameri- škinih listih, je v Jolietu v Zedinjenih drža- vah avtomobil povozil našega rolačka Fran- ca Kuhlja. Kuhlji je ostal na mestu mrtev. Ponesrečenec je bil star 37 let. Rodom je iz Gorenjskega Kriza pri Žužemberku. — V Livingstonu je po dolgotrajni bolezni umrla Marija Zornik, rodom iz Bučine pri Gom- engradu, v Pittsburgu pa Fran Baša, rodom Notranjec, ki se je pred 18 leti priselil v Ameriko. — Ideja gradnje »Narodnega do- ma« v Greater-Newyorku se uresničuje. Na selj delegatov vseh tamkajšnjih slovenskih društev dne 22. avgusta je bil storjen sogla- sen sklep, da se takoj prične enerzična akci- ja za gradnjo »Slovenskega doma«.

* **Hrvatski Radiša.** Poverjenike za Maribor. Celine in Ljubljano išče društvo »Hrvat- ski Radiša«, centrala v Zagrebu. Prednost imajo upokojeni duhovniki, učitelji, profesor- ji, uradniki in poduradniki, ki imajo dobre zveze s trgovci, obrtniki, industrijalci in po- sestniki. Ponudbe s pogoji naj se pošljejo na naslov: Hrvatski Radiša, Zagreb, Senojina ulica št. 16.

* **Sadna letina.** V ormoškem in lutosor- skem okraju ter v Prekmurju je letos boga- ta sadna letina. Obrodile so vse vrste sadja, zlasti slive, jabolka in hruške. Za nad en mesec traja živahna kupčija s sadjem, ka- tero se izvažja tudi v inozemstvo, predvsem v Berlin.

Kaj je moda tega pol'eta?

Znamer' ta plesalka, lepa Rahna, nam pri- poveduje: Nikdar ni bilo tako potrebno, kakor ravno sedaj ko nosi žena kratke lase, gole roke, kratka krila in prozorne nogavi- ce, da si žena odstrani dlake, ki toliko kaze njeno lepoto! Zato uporabljajte malo pa- furirane kreme »TAKI«, ki vam v 5 minu- tah uniči dlake do korenine. Potem izperite namazano mesto z vodo in očarani boste, videč vašo kožo lepo belo in mehko! Tisoči žen prihajajo dnevno po »TAKI« in se po prvem polkusu za vedno poslove od ne- varne britve in slabo dišečih depilatorjev. Zato ne zamudite prilike, temveč poiskuj- te se danes in videli boste da od sedaj naprej ne boste uporabljali drugo nego le »TAKI«.

Red Whit
de l' Opéra Comique.

Dobiva se vsepovsod!

Glasno zastopstvo za Jugoslovijo:

MIRICI i COMP., Beograd

Kralja Milana 44. Telefon 18-69.

BERNATOVIC
MESTNI TRG 5.

„Adria“

praček za pecivo in vanilin
sладkor

Paviljon „E“ šte. 90-92

Slovenski biografski leksikon

izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniki
celega leksikona plačajo ali 500 Din takoj ali
Din 90 za posamezni zvezek. Naročila spre-
jema in oddaja še prvi zvezek založnica Za-
družna gospodarska banka v Ljub-
ljani in nje podružnice.

Sedem let

ne bi pojedla družina makaronov, s
katerimi je zgrajen ogromni stolp na
velesejmu v paviljonu „E“ tovarne
„Pekatele“.

Pariska

apaškinja?

* **Slovenski dom v Newyorku.** Slovenska
društva v Newyorku in Brooklinu so dne
22. avgusta po svojih delegatih soglasno
sklenila, da zgradijo v Newyorku »Sloven-
ski dom«, ki naj bo ustanovljen na nepri-
stranski podlagi, brez ozira na politično ali
versko prepričanje posameznikov. »Sloven-
ski dom« bo stal v newyorskem predmest-
ju Ridgewood, kamor se je obrnilo sloven-
sko naseljevanje iz Newyorka in Brooklina.
V tem delu ima svoje hiše že nad 200 slovenskih
družin.

* **Močan potres v našem Primorju.** Kakor
poročajo iz hrvatskega Primorja, so čutili
tamkaj v soboto jutraj močan potres, ki
je zlasti v Crikvenici, Selcih in v Senju
povzročil precejšnjo paniko. Vseled močnega
sumka je baje v nekaterih krajih popokalo
zidovje. Tudi v Ljubljani smo čutili v soboto
ob 8.45 precej močan potresni sunek v
smeri od juga proti severu, kateremu je
kmalu nato sledil drugi rahlejši sunek. Ško-
de pa ta potres v Ljubljani ni napravil.

* **Rimsko starine.** Ob cesti, ki pelje iz
Rimskih toplic v Šmarjeto, je lastnik toplic
o priliki graditve nove hiše odkril 4 dm pod
površino velik rimski mozaik, katerega zu-
nanji rob je bil sestavljen iz majhnih kocka-
stih opek, srednji del pa iz kock belega in
temnega apnenca. Mozaik je bil bolj slabo
ohranjen. Deloma je bil pri kopanju uničen,
deloma so ga pa zopet zasuli. Približno na
istem mestu so 1. 1860. odkrili ostanke znat-
ne stavbe. — O.

* **Sekanje gozdov brez dovoljenja pre-
povedano.** Minister šum in rudnikov je po-
pisal naredbi, po kateri je sekane gozdov
brez dovoljenja oblasti prepovedano ter se
obtem odreja pogozdovanje golčav. Za
kršenje te naredbe so predvidene stroge
kazni.

* **Ali prodaja Vaš trgovec tudi priznana
milo »Gazela«?** Ako ne, tedaj zahtevajte
da ga takoj naroči. Milo »Gazela« ima dobre
lastnosti, da je pranje z njim naravnost užit-
ek.

* **Lep zaslužek se nudi živinskim trgo-
cem in kramarjem ki posetijo sejem dne 28.
septembra v Veliki Slivici pri Vel. Laščah.**

* **Zanimiva sodna obravnava v Sarajevu.**
Pred sarajevskim okrožnim sodiščem se je
v soboto vršila sodna obravnava proti od-
govornemu uredniku »Pravde« Ibrahimu
Muhiću. Tožbi ga bivši prometni minister Ve-
lizar Janković zaradi neklih navedb glede
odkupa orijentalne železnice Gjevgjeliša-
Solun. Zagovornik obtoženca je predlagal,
naj se v tožbi predloži spis Narodne
skupščine o obtožbi Velizarja Jankovića in
naj se kot najverodostojnejša priča zasliši
bivši predsednik francoske republike Ray-
mond Poincaré. Obravnava je bila nato
preložena za nedoločen čas.

* **Samomor na Plitvičkih jezerih.** Na Plit-
vičkih jezerih je izvršil pretekli petek tr-
govski pomočnik Milan Škorp iz Zagreba
samomor. Prišel je v Plitvice, da si olajša
svojo bolezen — jetiko, a njegovo zdrav-
stveno stanje se je slabšalo od dneva do
dneva. V obupu je segel po samokresu ter
se usretil pri drugem slapu. Pasanti, ki so
ga našli v nezvesti, so poklicali na po-
moč zdravnikov, ki pa ni mogel več pomaz-
ati; nesrečni mladenič je kmalu nato podle-
gel težki poškodbi. Kroglja mu je obšla v
možganih.

* **Roparski napad v brzovlaku.** Dva, do-
slej neznana razbojnika, sta napadla v va-
genu brzovlaka na progi Nova Gradiska-Pr-
va Kapela trgovca Adama Mesica iz No-
vavora ter mu vzela 25.000 Din. Razbojnika
sta nato izginila brez sledu.

* **Pozabljena je bila,** dne 5. t. m. v gore-
nskem vlaku, ki odhaja iz Ljubljane ob 15.
uri v smeri proti Jesenjam, »klatja« z vsebi-
bino par lakastih damskih čevljev trdke
Santner in par podplatov. Naproša se naj-
ditelja, da iste odda proti nagradi osebno pri
tvrdki J. Gorec, Ljubljana, Dunajska cesta
(Palaca Ljubljanske kreditne banke) ali pa
pisмено sporoči svoj naslov.

Iz Ljubljane

u— **Zaprisega vojnih obveznikov.** Vojno
ministristvo je odredilo, da morajo biti vsi vo-
jni obvezniki rojstnih letnikov 1875. do 1905.
zapriseženi na Njeg. Vel. kralja Srbov, Hr-
vatov in Slovencev. Po razglasu mestnega
magistrata se je vsem v Ljubljani stano-
jočim vojnim obveznikom rojstnih letnikov
1875. do 1905. k zaprilegi zglastiti od 9. do
19. septembra. Več je razvidno iz razglasa.

u— **Umrl v Ljubljani.** Zadnje tri dni so
bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Anto-
nija Jančar, trgovčeva vdova, 66 let. —
Amalija Globelnik, hči krojaškega mojstra,
17 let. — Helena Pavlin, uradnikova vdova
78 let. — Anton Schmidt, mizarski pomoč-
nik, 66 let. — Terezija Zankar, kočarjeva
hči, 11 let. — Josip Petrovčič, prejemalec
lesa, 75 let. — Kristina Berce, hči dila-
rice, 12 let. — Matija Škof, posestnikov sin,
35 let.

u— **Uradni prostori za poštni urad Ljub-
ljana 7.** Kakor se nam poroča iz zanesljive-
ga vira, je pošto in brozajno ravnatelj-
stvo v Ljubljani dobilo lokal za šišensko
pošto v hiši g. Kmeta. Kakor znano, Šiška
doslej ni imela telefona, kajti bivši uradni
lokal je bil tako majhen, da ni bilo mogoče
postaviti v njem telefonske celice. V novih
uradnih lokalih bo pa vsaj toliko prostora,
da se bo lahko izvrševala v njih poleg pošte
in brozajne službe tudi telefonska služ-
ba, kar je dolgočlena splošna želja šišen-
skih obrtnih in trgovskih krogov.

u— **Potres v Ljubljani.** V soboto dne 5.
septembra, ob 8.45 zjutraj so zabeležili
seizmografi v Ljubljani v zavodu za geo-
dinamiko močan potres. Zagugali so se tu-
di predmeti v pisarni zavoda. Prosimo one,
ki so potres čutili, da javijo to zavodu,
predvsem pa one g. k. imajo potresne
tiskovine — četudi negativno. Dopolni so
poštne prosti.

u— **Državni osrednji zavod za ženski do-
mači obrt v Ljubljani.** Turjaški trg 6, II.,
prične z rednim poukom dne 10. septembra.
Poučevalo se bo klekljanje, šivane čipke,
toledo, file, biserna dela ter belo in pisano
vezenje.

u— **Propagandno vožnjo kolesarjev in
motociklistov** priredijo danes dopoldne ljub-
ljanski klubi kolesarjev in motociklistov s
sodelovanjem povabljenih gostov. Zbrali-
šče na velesejmu na prostoru med glavnim
vhodom in češkimi paviljonom ob 9. uri do-
poldne. Točno ob 9.30 uri se sprevod odpe-
lje iz velesejma po Bleiweisovi cesti do
Narodnega doma, Aleksandrovi cesti do po-
šte, Šteuburgovi ulici, ob Zvezdi in nunski
cerkvi, skozi Gradščico do Rimske ceste, na-
dalje po Rimski cesti, Vegovi ulici mimo
univerze, po Wolfovi ulici do Marljinega
trga, preko frančiškanskega mostu, skozi
Stritarjevo ulico, Pred škofijo, Krekov trg,
Kopitarjevo ulico čez jubilejni most, Res-
ljevo cesto, mimo glavnega kolodvora na
Dunajsko cesto, po Dunajski cesti do pošte,
po Aleksandrovi in Bleiweisovi cesti skozi
velesejem na sportni prostor S. K. »Ilirije«,
kjer se vrši, kakor že objavljeno, z začel-
kom ob 10.30 hitrosina tekma kolesarjev,
Handicap motociklistov in Ghim - Khana
igre kolesarjev ter motociklistov. Dopold-
naska prireditve traja od pol 11. do 13.
ure, popoldnaska pa se začne ob pol 16, in
se konča ob 18. uri. Kolesarji in motocikli-
sti, ki se udeležijo propagandne vožnje imajo
prost vstop na sportni prostor k dopold-
nanski prireditvi. Vstopnice za dopoldnasko
in popoldnasko prireditve prodaja blagajna
sportne razstave na velesejmu, ob času pri-
reditve pa blagajna na sportnem prostoru
S. K. »Ilirije«.

u— **Pozetnike velesejma** opozarjamo na
današnjo predstavo v operi, kjer se poje
Verdijeva »Aida«, ena najboljših oper, ki so
na repertoarju ljubljanskega gledališča. Na-
tančnejši podatki so v »Kulturnem pregle-
du«.

u— **Občni zbor francoskega krožka.** V to-
rek dne 22. septembra ob 18. uri se bo vr-
šil v prtilišču I. drž. gimnazije občni zbor
francoskega krožka z običajnim sporedom.
— Cercle Français.

u— **Pevci Šentjakobškega pevskega zho-
ra** se pozivljajo k pevski vaji, ki se vrši v
četrtki dne 10. septembra ob 20. uri zve-
čer v šentjakobski šoli. Po vaji razgovor
o zborovih zadevah.

u— **»Budha«** čaj na velesejmu. Ogledje
si »H« paviljon št. 461-465. 1720

u— **Parno in kadno kopališče v hotelu
»Slon«** bo za čas velesejma odprto vsak
dan od 7. do 18. ure. 1719

u— **Znižanje cene kruhu v Ljubljani.** Me-
stno tržno nadzorstvo je pozvalo ljubljans-
ke peke, da v najkrajšem času znižajo ce-
ne kruhu, ker bi sicer bilo mestno tržno
nadzorstvo prisiljeno, ceno kruhu diktirati.
Toliko v vednost občinstvu.

u— **Tatvine na velesejmu.** Tatinski spe-
cialisti so pričeli na letošnjem velesejmu
še v zadnjih dneh z delovanjem. Sprozi
mekanika Ili Kristanovič, stanujoči v Fran-
kopanski ulici št. 20, je neznan uzmovil v
nedeljo prebrskal otročji voziček ter ji od-
nesel v gaeči ustojato torbico z vsebino 200
dinarjev ter raznimi toaletnimi potrebščinami
v skupni vrednosti 300 Din. — Posamez-
ne manjše predmete, ki jih je lahko skril
pod sukulje, so tatovi pobrali iz raznih pa-
viljonov in koč. Eden izmed tatov pa je
končno le naselil in sicer v veseličnem pa-
viljonu gospe Grošljeve. Zasadi ga je na-
takar Vilko Trinker, ko je okrog pol 2. ure
zjutraj na pondeljek pobiral z mizic stekle-
ne posodice za cigaretno odpadke. Na sejm
ski stražnici so našli pozneje pri njem tri
take posodice, dalje malo čašo za kavo, na-
vaden kozarec in pet gumijastih žog.

u— **Kolciške pribeje.** Od nedelje na pon-
deljek so bili prijavljeni poklopi sledeči slu-
čaji: 4 tatvine, 1 nezgoda, 1 ugriz psa, 1
prestopel kaljenja nočnega miru, 1 prestop-
ek pijanosti, 1 nevarnost požara, 1 teleca-
na poskoda, 5 prestopkov cestnega policijskega
reda in 2 prestopka obrtnega re-
da. Aretacije so bile izvršene 4 in sicer: 1
radi cestnega prestopa, 1 radi spolne bolezi-
ni in 2 radi vlačugarstva.

u— **Izgubljeni ali večeraj denarja na vlaku.**
Dijak Tehniške srednje šole, Viktor Samu-
da, stanujoči na Zaloški cesti št. 7, je pri-
javil poklopil, da mu je dne 5. septembra
dopoldne v osebnem vlaku, ki prihaja iz
Zidanega mosta, neznan žepar ukradel list-
nico z vsebino 2000 Din. Izključena ni tudi
izguba.

Iz Maribora

a— **Poročno zasedanje v Mariboru** se za-
čne prihodnji pondeljek. Dosedaj so razpi-
sane sledeče razprave: V pondeljek dne
14. septembra Janez Zamuda in Rupert Se-
nekovič, rop; v torek 15. septembra Vladi-
mir Koser, zloraba uradne oblasti; v sredo
16. septembra Stefan Hojzan, tatvina in
uboj; Stefan Steineuer, goljufija; v četrek
17. septembra Dragotin Dukovni, tatvina in
Marija Horvat, poskušni zavratni umor; v
petek 18. septembra Neža Bratešek, umor
in Miha Emeršič, zavratni umor.

a— **Uboja kaznjena.** Preteklo sredo
zvečer sta v temi in najhujšem dežju po-
bagnila od delavskega oddelka v državnih
trnih nasadih v Pekrah dva kaznjena ma-
riborske moške kaznišnice in sicer Anton
Pukšič, 31 let stari vinčar iz Zverovce pri
Ljutomeru ter Avgust Zdob, 20 let stari
rudar iz Velenja, pristojen v občini Sv. Kri-
štof pri Laškem. Oba sta bila že večkrat
kaznovana radi tatvine. Pobegnila sta naj-
brž čez državno mejo v Avstrijo.

a— **Izobraževalni tečaji Ljudske univerze**
v Mariboru so otvorili okrog 20. septem-
bra. Otvorilo se tečaji iz slovenščine, ma-
tematike, fizike, zgodovine in zemljepisja
(začetni in nadaljevalni). Iz francoščine,
nemščine, kemije, prirodopisa, risanja in
stenoografije se otvorijo tečaji za začetnike.
Če se priglasijo dovolj udeležencev, se otvori
tudi tečaj iz glasbe. Tečaj iz srbohrva-
ščine se nadaljuje. Predavanja bodo od 19.
do 22. ure. Udeleženci se naj priglasijo dne
10. ali 11. septembra od 19. do 21. ure v
gledališkem poslopiju (I. nadst.). Pričelajo
se lahko tudi pisмено na naslov dr. A. Pe-
čovnik, profesor, Maribor (Vrazova ulica
št. 2). V pisnu naj navedejo tečaj (pred-
met), ki ga hočejo obiskovati.

a— **Prodaja mesa po nižnji ceni.** V sre-
do dne 9. septembra ob 8. ure naprej se bo
na prosti stojnici na sejmišču v lopi pri
mestni klavnici prodalo 120 kg govejega
mesa po 7.50 Din za kg. Prodaja samo na
konzumente po 1 do 2 kg.

a— **Pozivamo vse članstvo in nam na-
klonjeno občinstvo,** da se v čim največjem
številu udeleži prireditve bratskega sokol-
skega odseka na Pragerskem danes ob 15.
uri. Železniška zveza vsestransko najugod-
nejša, Zdravo! — Odbor sokolskega dru-
štva v Mariboru.

Iz Celja

e— **Redna seja celjskega občinskega sve-
ta** bo v sredo ob pol 7. uri popoldne v
mestni posvetovalnici. Dnevni red je obi-
čajen.

e— **Poučni in zabavni tečaji »Trgovske-
ga društva v Celju«.** Te dni je razposlalo
društvo članom in nečlanom vabila, da se
pripravijo interesenti navedenih tečajev. Ka-
kor že svojočasno objavljeno, se je društvo
s posebnim zanimanjem posvetilo tečaju za
stenoografijo. Naravno je, da se s tečajem
ne more preje pričeti, dokler ni zadostnega
številla interesentov za ta ali oni tečaj. Kdor
ima le količjak interesa za enega izmed te-
čajev, naj takoj izpolni prijavnico, katera
je bila priključena na razposlanih vabilih
in jo pošlje na naslov »Trgovsko društvo v
Celju«. Ako je društvo koga spregledalo in
mu ni poslalo vabila, se naproša, da se ja-
vi v tajništvo društva (poslopie carinarne-
ce), kjer dobi potreben prijavnico kakor tu-
di vse potrebne informacije. — Načelstvo.

e— **Prijava vina domačega pridelka ali
petljota.** Radi dopisa oddelka finančne
kontrole v Celju mestnemu magistratu se
opozarjajo vinogradniki, da morajo vsi pro-
izvajalci vina in petljota v Sloveniji svo-
je količine vina in petljota prijaviti pristoj-
nemu oddelku finančne kontrole v desetih
dneh po prešanju ali pripravi petljota. Vi-
na, ki se pridelata na brnjah pri poslopiju,
ni treba prijaviti, ker se proizvajalci ne
smatrajo za vinogradnike.

e— **Obe osnovni šoli** šteteta letos 540
otrok. Med temi je 277 dečkov in 263 de-
klic. Na novo se je letos vpisalo 50 deklic
in 63 dečkov.

e— **Redni sestanki članov sam. demokr-
atske stranke v Celju** so odšli zopet vsako
sredo v klubovi sobi v Celjskem domu. Za-
četek zborna in razgovorov je ob pol 9. uri
zvečer.

e— **Poučni in zabavni tečaji Trgovskega
društva**

kdo vabila ni prejel, ni bil se tečajev rad udeleževal, se naj kar prijavi pri tajništvo društva v poslopju carinarice.

— Celjska kočja pod Tovstom je bila v nedeljo ob splošno dobrem razpoloženju otvorena. Udeležba pri otvoritvi je bila prav lepa, a lepša bi bila gotovo in obilnejša, če bi bilo vreme nekoliko bolj vabilivo. Deževalo sicer ni, a tudi sonce je popoldne veselim izletnikom le malo pomežiknilo in se nato kmalu zopet poredno skrillo za oblake. Kljub temu pa je bil vesel planinski raj.

„Hudožestveniki“

pridejo v Tolstojevi drami »Moč teme« v torek in sredo v kino »Ideal«

Iz Trbovelj

— Vprašanje nove vodenske šole. Pred kratkim smo ugotovili v notici glede stavbe nove vodenske šole, da so se končno našli dotični akti. Sledeje je sprejelo srezko glavarstvo v Laškem dne 4. julija t. l. in jih dne 15. julija predložilo velikemu županu v nadaljnjo uradovanje. Seveda ne zadene nobena krivda g. srezkega glavarja Pinkava kakor tudi ne srezkega šolskega referenta g. Dernovška, da to vprašanje še ni rešeno, ker sta storila svojo dolžnost v polni meri in akte pravočasno odposlala. Upamo, da bo zadeva sedaj prišla v tek.

— Osebna vest. Na trboveljsko dekliško šolo je bila prestavljena gđ. Marcela Globočnikova, ki je poučevala dosedaj na dekliški šoli na Vodah.

— Glede predčasne odpusta šoloobveznih otrok. Šolska oblast je zaradi neštetih prošelj prižadetih staršev za predčasni odpust učenec in učenec iz šole odredila sledeče, da zajeti nepotrebno vlaganje takih prošelj: 1.) Učencem, ki izpolnijo 14. leto starosti 31. decembra, je na prošnjo roditeljev ali njihovih namestnikov dovoliti predčasni odpust, če so obiskovali šole polnih 8 let ter so dovršili najvišjo učno stopnjo. Če pa učenec izpolni 14. starostno leto po prvem januarju in še ni obiskoval šole 8 let, se mu predčasni odpust iz šole ne more dovoliti, zato mora obiskovati šolo do konca šolskega leta. 2.) Učenci, ki izpolnijo 14. leto starosti do 31. decembra, pa obiskujejo nižjo učno stopnjo, ne morejo biti predčasno odpušteni iz šole, zato jo morajo obiskovati do konca šolskega leta.

Iz Primorja

— **Odpust letnika 1904.** In vojaški nabori letnika 1906. Vojaški rojstnega letnika 1904. ki so oslužili svoj rok, bodo v kratkem odpušteni domov. Obenem se vrše nabori vojaških novincev letnika 1906 od 24. septembra do konca meseca decembra.

— **Smrtina kosa.** Umrli je v Trstu Frančišek Turk, star jedva 35 let. — Istotam je preminula Ana Karadin. Naj počivata v miru!

— **Kako postane italijanski dezertir.** Tržaška »Edinost« poroča, da je izdal vojaški avditor Palotti v Trstu tiralico za sinom ljubljanskega odvetnika dr. Tume radi vojaškega dezertiranja. Stvar pa je taka, da dr. Tuma ni dobil italijanskega državljanstva in se je moral radi tega izseliti v Jugoslavijo. Kako si lasti italijanska vojaška oblast pravico do sinov jugoslovenskih državljanov, to je vprašanje, o katerem bi morali italijanski vojaški avditorji nekoliko pomisliti predno izdajo tiralice za oseba, ki ne morejo biti italijanski dezertirji ker niso njihovi državljanji!

— **Okradena kmetica.** Blizu glavnega kolodvora v Trstu je izmaknil kmetici Emiliji Svabovi iz Sv. Križa iz rok denarnico s 105 lirami 50 letni Viktor Ortig iz Benetk. Ker je Svabova začela vpiti, je imel tat smolo in je bil aretiran ter odveden v zapor.

— **Premestitev orožniškega poveljnika iz Gorice.** Almerindo de Marinis, nadporočnik pri poveljstvu karabinierjev v Gorici je premeščen v Firenzo.

Krojaški atelje

K. Pučnik
Tavčarjeva ulica šte. 3

najboljše angleško suknjo
prvovrstno delo.

Damski filc klobuki

v najmodernejših barvah se dobijo najceneje
v modnem salonu

Z. Mahnič-Gorjanc
Kopitarjeva ulica šte. 1.

Odvetnik

A. RAVNIKAR

više sodni svetnik v p. naznanjam, da sem prevzel odvetniško pisarno pok. dr. H. Haas v Mariboru, Sodna ul. 14.-I.

di, ki sade krompir. V vseh je povdarjena zveza trpljenja, ki muči ljudi in živali.

France Kralj je razstavil simbolični »Studenec«. Mati z otrokom, zadaj fant, pred katerim beži tele. Kakor gre studenec v svet, tako se bo ločil otrok od matere... »Jajčarice« nas vodijo na trg, kjer prodaja jo kmetice jajca. Pri Franceu Kralju je težišče v načinu obdelave predmeta, ki se ga je lotil. »Poletje« nam prikazuje vzporednost zelosti človeka in narave, v »Slovenski vasi« pa je predloženo opoldansko razpoloženje, harmonija življenja in religija.

Plastika obsega Francecovo Madono iz leta 1922, katero odlikuje izraz ponižnosti. Ta kip je bil deležen v Hodoninu na Češkem splošnega priznanja. Iz l. 1923. ima France Kralj še »Kristusa«, ki je bil že razstavljen v Ljubljani. Tona Kralj pa je razstavil še enkrat svoj priznani »Pasijon«, oljtar z dekoracijami. Sredi oltarja stoji Kristus, v polkrogu pa je vezano v les njegovo življenje in trpljenje: Oljčna nedelja, Zadnja večerja, Oljska gora, Iskanje jeto izdajstvo, Bičanje, Kronanje, Veronikin prt Srečanje žalostne matere, Križanje in Vstajenje.

»Kristus« v mavcu je detalj za nagrobnik projektiran za pokopališče v Kamniku. Ob strani bo imel nagrobnik še dve figuri, pred stavljajoči setev in žetev. Brata Kralja upa, da ga razstavlja prihodnjic že v kamnu.

Ljubljanska opera. Zadnja predstava za časa Ljubljanskega velesejma je Verdijeva opera »Aida«, ki se poje danes, na praznik ob pol 8. Pri tej predstavi polje prikrat na našem odru vloga Amonasra g. Pavel Holodkov. Ostale vloge pojo: gđ. Pirkova, ga. Thierryjeva, ga. Ribčeva ter g. Betetto. Orlov, Mohorič in Zupan. Opero dirigira g. Neffat, režijo vodi g. Bučar. Ker so v tej operi zaposlene naše najbolje moči, bo predstava brez dvoma prvovrstna ter opozarjamo na njo posebno še zunanje goste. Predprodaja pri dnevnih blaginjah in operi od 10. do pol 1. in od 3. do 5. pop. ter od 7. dalje pri večernih blaginjah.

Razpis gledališkega abonmaja za sezono 1925-26. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani razpisuje gledališki abonma za sezono 1925-26 in sicer A, B, C, D, E, F. Vsak abonma dobi od 1. oktobra 1925. do konca junija 1926 po 20 dramskih in 20 opernih predstav. Abonma se plačuje v 8 zaporednih mesečnih obrokih, prvi obrok na dan podpisa abonmaja v septembru, ostali 7 pa v času od 1. do 5. vsakega meseca, t. j. od oktobra 1925. do včetršja aprila 1926 pri gledališki blaginji. Cene za polnopravni abonma so: Lože parter obrok po 465 Din; lože I. reda šte. 1-5 po 540 Din, šte. 6-9 po 620 Din; balkonske lože obroki po 325 Din. Parterni sedeži v osmih plačilnih obrokih: I. vrsta po 135 Din, II.-IV. vrsta po 120 Din, V.-IX. vrsta po 115 Din, X.-XI. vrsta po 100 Din. Balkonski sedeži v osmih obrokih I. vrsta po 110, II. vrsta po 80 Din, III. vrsta po 75 Din. Galerija: I. vrsta po 55 Din, II.-III. vrsta po 45 Din, IV. vrsta po 30 Din. Državni uradniki imajo 25% popusta in plačujejo ravnokot v osmih mesečnih obrokih. Priklage za gledališki abonma sprejema gledališka uprava v vež dramskega gledališča in sicer od 9. do 12. in od 3.-5. ure popoldne od dne 9. sept. dalje. Za lanske abonente reda A, B, C, D, E, F, so lanske sedeži odnosno lože rezervirane do sobote 12. t. m. Od torka 15. t. m. se na istem mestu in ob istem času sprejemajo novi abonenti. Priklage za abonma se zaključijo v četrtek, dne 17. t. m. popoldne. Uprava prosi vse, ki se nameravajo abonirati, da s svojimi priklagami ne odlašajo, ker se nobenemu staremu abonentu ne bo hranilo mesto dalje kot do sobote 12. septembra popoldne.

Program beograjskega Nar. gledališča. Novi intendant beograjskega Nar. gledališča g. Milan Predić je dal poročevalcem listov nastopne informacije o novi sezoni: Opera prinese letos Stavana Hristića »Sutona« (po Vojnovičev Trilogiji), Musorškega »Borisa Godunova« ter Wagnerjevega »Lohengrina«. Obe poslednji novosti bo dirigiral slovenski rojak, kapelnik Brezovšek. Nanovo se naštudira in uprizori Krešimir Baranovića balet »Licitatorsko srce«. Skladatelj Mirolojević je obljubil prispevati nov ples, »Pantastični balet«. Na rubino pride Komovičev »Vilja pačolana«, Rubinsteinov »Demon«, Verdijev »Othello« ter Saint-Saensova »Thais«. Drama (ima pripravljene tri komade ki so bili naštudirani še pod starim vodstvom: Shakespearejeva »Julija Cezarja«, Dožinovičeva »Zatišje« ter Schillerjevo »Kovarstvo in ljubezen«. Te drame se morajo uprizoriti, dasi bi g. Predić rad izločil Schillerja iz repertoarja. V svojem repertoarju pa ima g. Predić Shawovo »Sveto Ivan«, Beaumarchejevo »Figaroovo svatbo«, Pindellovo igr »Sestero oseb išče avtorja«, Shakespearejevo »Zimsko bajko«, Vojnovičev »Prolog nenapisane drame«, Savoirovo »Osma žena«, Stafenovičeva »Smrt Uroša«, Srakekova »Poletje«, Milčičeva »Trilogija«, Dimitrovičeva »Pirovanje«, Schillerjevo »Razbojniške« drame G. Kaiserja, Galsworthija, Kosora in Kulundžića. Ta repertoar ni samo v programu, ampak se bo tudi izvajal. Upravitelj Prediću se je tudi posrečilo pridobiti za Beograd dramskega režiserja dr. Gavella, ki pride v prestolico čez par mesecev.

Veza letnico svojega dela bo praznovala 50 let hrvatskih pevskih društev v Zagrebu dne 25. oktobra. Na ta dan se bo vršil koncert na katerem nast. okoli 35 hrvatskih pevskih zborov.

Beograjska opera je otvorila svojo letošnjo sezono z Verdijev »Aido«, v kateri je pela naslovno vlogo ga Rogovska v ruskem jeziku, ves ostali asambel pa v srbskem.

ščini. Predstava je bila zelo animirana. Dirigiral je g. Brezovšek. Prihodnje dni je na sporedu Rimskij-Korzakova »Carjeva nevesta«.

Zagrebsko operno gledališče bo letos ponovilo nekatera dela iz prošle sezone, poleg tega namerava uprizoriti še: Knežstvo čardaša, Kalmanovo opereto »Orlov«, Gannejevo »Cocorico« in slično dunajsko in pariško blago. Sezona se otvori v sredo, dne 9. septembra s Tjardovičev »Pierrot flo«.

Dramsko delo Dušana Nikolajevića. Srbski publicist in pisatelj g. Dušan Nikolajević je napisal dramo »Mnoga leta«, ki nas vodi v povojno beograjsko družbo spekulativnih in verižnikov, življenj od sumljivega zaslužka ter uživačih glas »sinoj domovine«. Pisatelj namerava svoje delo izročiti novi gledališki upravi v uprizoritev.

Avstrijska premijera Puccinijeve nedovršene opere »Turandot« bo meseca marca 1926 na Dunaju v Državni operi. Naslovno vlogo bo pela komorna pevka Marija Jeritza.

Ne zamudite

ugodnega nakupa
zimске obleke pri

JOS. ROJINA, Ljubljana.

Higijenska razstava na velesejmu

Kakor lani, vidimo tudi letos na ljubljanskem velesejmu poseben paviljon, v katerem se nahaja higijenska razstava. Taka prireditve je velepotrebnost in rodi gotovo dobre posledice, kajti zanimanje zanj je mnogo večje kot za druge oddelke. Škoda le, da napravljajo letos tako izrazit vtis papirnate učnosti! Lanska razstava, ki je bil stisnjena v manjši prostor, je bila nekako manja prazna.

Kljub temu pa je letošnja higijenska razstava popolnejša. Priredil jo je Državni higijenski zavod, sodelujejo pa: Zavod za socialno higijeno in zaščito dece, histološki inštitut medicinske fakultete, Zenska bolnica iz Ljubljane, Ambulatorij za spolne bolezni in kirurški oddelek bolnice v Mariboru ter Pasteurjev zavod iz Celja.

Pri vstopu je razstavljen človeški okostnjak, poleg njega se vrste: kost noge v prerezu, preparirana jetra, obisti, sapnik, žolčni mehur, lobanja v prerezu, lobanja s polnim zobovjem, slepo črevo, možgani, srce, želodec, pljuča in hrbenica. Sledeja je vidna tudi pod mikroskopom, ki nam kaže še kožo in kri, tenko črevo, srce, jetra in ledvice.

Posebno bogat je oddelek za nego dojenčkov. Tu je videti sredstva za vzdrževanje čistote, prave in nepravne praške za otroke, pribave za čiščenje ušesa in nosa, navodila za negovanje las. Stvarno gradivo nas pouči, kako je treba ravnati z otrokom, da ostane zdrav in čvrst. Risbe nas opozarjajo, kakšni presledki morajo biti med posameznimi obroki in kako je treba postopati, da se otrok obvaruje bolezni ter kaj je treba ukreniti, če zeoli dete na prebavihi.

Fotografije Zavoda za higijensko zaščito dece v Ljubljani nam prikazujejo prostore inštituta: čakalnice, ordinacijsko sobo, polikliniko in posvetovalnico za matere. Zelo zanimiva je tabela, ki tolmači bolezni in motive, katere so napotile svoje otroke, da so se poslužili zdravniške pomoči. Statistika obravnava dalje število zdravljenih otrok po poklicih staršev. Največji odstotek odpade v Ljubljani na državne, občinske ter privatne uradnike, na železničarje, tovarniške delavce in druge delavce, na rokodelce in neznanne poklice. Poliklinika je imela v zadnjih treh letih dosti dela, ki je dosegel vrhunec l. 1923 v mesecu oktobru, l. 1924 v mesecu maju in letos takisto v maju.

Mnogo prostora je odkazano na razstavi oddelku za pobjanje alkoholizma. Nazorne tabele slikajo razmerje med šolo in alkoholom, prikazujejo nam število zločinov, ki so se rodili iz alkohola. Največ zločinskih dejanj odpade v tednu na nedeljo. Med alkoholnimi pijančami zavzema prvo mesto vino, drugo pa žganje. Celje je glede zločinov, ki se porajajo iz alkohola, na prvem mestu v Sloveniji. V primerni razdalji slede Celju Ljutomer in Brežice, potem pa Krško in Logatec.

Zelo podučni diagrami nam kažejo dalje, koliko vina odpade na vsakega prebivalca v Sloveniji, posebna tabela na predločuje življenjsko pot propadlega pijanca, ki je zagrešil nebroj zločinov ter prebil velik del svojega življenja v ječi, kazilnici, prisilni delavnici in končno sklenil svoje življenje v blaznici.

Sledi statistika bolezni kot posledice alkoholiziranja. Tabela o izdatkih za življenjske potrebščine nam pokaže, da izdamo največ denarja za prehrano in stanovanje, takoj potem pa za alkoholne pijače. Naš narod naj bi se iz tega nekaj naučil!

Oddelek za kirurgijo na splošno bolnici v Mariboru je razstavil podučne slike golše ali strume, interesantne pojave raka na roki, uhlju, dojki, sramu, jeziku, čelu, želodcu, maternici, jajčniku, na ledvicah in na nogi. Zbirka operiranih slepičev je tudi letos precej številna.

Vrlo interesantne so tudi tabele o trebušnem tifusu, paratifu in griži, pegavcu in koleri ter otroških boleznih: oslovskem kašlju, ošpicah itd. Statistika o steklini nas podučuje, kako je

razširjena ta bolezen med živalmi, od katerih prehaja na človeka. Pasteurjev zavod iz Celja je razstavil pregled svojega zdravniškega dela. V tem prostoru vidimo še podučne tabele o malariji, vraničnem prisuadu, zastrupljenju in drugih takih boleznih. Poleg tabelaričnega opisa se nahajajo zraven zdravila, ki se uporabljajo za lečenje.

Tuberkulozni oddelek je zaokrožena celota in nam prikazuje tuberkulozna obolenja vseh vrst: obolenja pljučnih kril in konic, kronično jetiko jeter, srčnega mehurja in predstojne žleze, jetične čire v goltancu in sapniku, v velikih možganih, kronično jetiko ledvic in sečevodov, črevelja in trebušne mre. Tu je tudi razstavljen v sliki dom za jetične na Golniku, lepo in prikupljivo poslopje s smrekovimi gaji in zračnimi lopami, solničnimi kopeli in bolniškimi sobami.

Razpredelnica ob tehtnici, katere se proti enodinarski odškodnini lahko poslužuje vsakdo, kaže koliko mora tehtati človek. Teža se pri zdravem človeku ujema z njegovo velikostjo.

Matere bo posebno zanimala ureditev štirih prostorov za otroke: oprema neprimerne in nezdavne otroške sobe v boljših krogih, nezdavna bivališča za otroke pri zanikarnih revežih, zdrava in cenena oprema preproste otroške sobe ter luksuzna oprema zdrave in dobre sobe za otroke.

Samo odraslim je dostopen oddelek za spolne in ženske bolezni, ki je že lansko leto vzbujal toliko zaslužene pozornosti.

Če omenimo še razstavo živil po njihovi kvaliteti ter izdatnosti, smo povedali v glavnih obrisih vse, kar je videti v tem res podučnem oddelku. Škoda, da letos ni predavanj iz zdravniške stroke! Niti najmanj ne dvomimo, da bi se tem potom interes za higijensko razstavo še bolj povečal in da bi prinesel obiskovalcem velesejma velike koristi.

Ne bi verjel, kdor si ne ogleda

nove dospelce, najmodernejše, »dunajski šik« damske plašče, krasnega kroja, ki ga ni mogče doma izdelati, da so tako poceni. Dobite jih že od Din 500.— naprej samo pri trvdli
FRAN LUKIČ, Pred Školijo 19.

Za dame!

svilni jumperji najnovejše fazona, flor nogavice od Din 14.— dalje, svilene nogavice.

Za gospode!

srajce, naramnice, kravate, nogavice kratke in dolge.
Modna trgovina za dame in gospode
F. & M. Rozman, Ljubljana, Židovska ul. 4.

Sokol

Celjsko Sokolsko društvo slavi dne 8. septembra 35 letnico svojega obstoja in delovanja. To za društva starostno dobo preživlja naš Sokol mlad in čil ter se ravno pripravljajo, da jo 20. t. m. svečano praznuje. S ponosom more zreti na svoje delo, a pogled mu je uprt v široo bodočnost. Želimo mu tudi za naprej prav mnogo uspehov!

Sokolsko društvo v Šošanju ponovno vabi bratska društva in prijatelje Sokolstva, da pohite danes na praznik v Šošanju, kjer se vrši po prihodu opoldanskega vlaka ob pol 4. na letnem tolovašiču javna tolovađa vseh oddelkov in ljudska veselica. Kdor se torej ne more odločiti za pešizet preko gore Oljke v Šošanju, za katero turo bi se moral poslužiti dopoldanskega Savinjskega vlaka, ima lepo priliko, da pride popoldne še vedno pravočasno in glavnemu delu prireditve, javni tolovađbi, v vlakom, ki odpelje od 13.05 iz Celja. Kakor je še cenj. prijateljem našega društva v spominu, je slavnostno otvoritev Sokolskega doma v Šošanju zadrževalo in marsikoga zadržalo doma, zato upamo, da nam svojo naklonjenost pokažete ob priliki prireditve na Mali šmarer in nas podkrepite v našem celahnem delu za obstoj in procvit Doma! Zdravo!

Sah

Jesenska sezona v Ljubljanskem šahovskem klubu. Jutri, v sredo otvori naš klub v kavarni Evropa svoje redne igralne večere, ki morajo biti revija ljubljanskih šahistov. Prva prireditelj bo velik brzoturnir za prvenstvo meseca septembra, ki se bo vršil v stilu handicap-turnirja ob priliki lanske dr. Laskerjeve turneje. Vabimo vse šahiste tudi one, ki pravijo, da ne znajo brzo igrati, bodo pa gledali in se učili, ker smatramo, da brza igra bistri pogled na desko in uri hitro misliti. Na vsak način se mora zbrati ves šahovski svet Ljubljane, da vidimo koliko nas je in da se pripravimo na veliko simultano dr. Vidmarja, kjer mu bomo mogli pokazati, da res napreduje. Začetek ob 18.

Izjava

Opozarjam, da g. Slavko Urh ni pooblaščen sprejemati naplail na tiskarska naročila.
W. BLANKE, tiskarna, Ptuj.

Najnovejši

damski modni listi
za jesen in zimo so došli.

Prodajajo se
v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani,
Prošernova ul. 54 (nasproti glavne pošte)

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče v sezoni 1925-26

Mariborsko gledališče nam je poslalo načrt drame in opere za leto 1925 in 1926. Letošnja sezona se otvori pozneje kakor običajno, to pa radi tega, ker se notranjščina zavoda popravlja.

Dramska sezona se otvori s krstno predstavo izvirne romantične igre iz 16. stoletja. Napisal jo je Alojzij Remec ter jo naslavil »Zakleti grad«. Klasični repertoar bosta v naslednjih uprizoritvah zastopala Molière in Shakespeare; prvi je na sporedu z »Zlahtnim meščanom«, drugi pa z »Beneškim trgovcem«. Nušič se nam predstavi letos s »Sumljivo osebo«, v novembru pride na vrsto Grillparzerjeva »Prababica«, v božičnem času se ponovi Shakespearejev »Hamlet«. Na novo bo naštudirana Mellova »Igra apostolov«, stvarica polna miline in poezije. Letos nam bo dana prilika videti tudi grško dramo. Pripravlja se namreč Sofoklejev »Oidipus«.

V predpustu bo gledališče skrbelo za zabaven repertoar in vpripori Grabbejevo bujno - razkošno sceno »Sala, satira, ironija in globlji pomen« — če se bo našel spretten prevajalec za nemški original. Pozneje pridejo na vrsto Skandinavci z Ibsenom. V načrtu je poslednje delo tega markantnega severjana — »Če se mrtvi prebudimo«. Strindberg bo zastopan po »Gospodični Juliji«, Frank Wedekind pa s svojim komadom »Pomlad prihaja«. Delo je prevzel režiser Bratina. Češki komediograf Frančišek Langer, oče »Kamele skozi uho šivanke«, bo na sporedu s »Periferijo«.

Poleg tega bo mariborsko gledališče odprilo vrata domačim vrednim delom. V načrtu ima Finžgarjevo predelano »Našo krki, Zupančičevo »Veroniko Deseniško«, »Cerkvenikov greh« ter eno Bevkovo in eno Golarjevo delo. Cikel ljudskih iger nam prinese Milčinskoga »Cigane« ter Špicarjevo »Spominsko ploščo«. Na sporedu je tudi srbski klasični pisatelj za oder Steria Popovič, ki je napisal sovjetskega »Skopuha« — Kir Janjo, Jubilej Pecije Petrovića se bo v Mariboru praznoval z »Gozdom« ali pa »Zemljo«.

Cankarjeva 50letnica rojstva se bo obhajala s »Hlapcem Jernejem«, gospa Berta Bukšekova pa bo praznovala svojo odersko 25letnico z dramatisirano »Kreutzerjevo sonato«. Po možnosti pride na vrsto tudi Tolstega »Živi mrtveci«.

Glasbena sezona se prične z opereto z Leharjevo »Veselo vdovo«. Ponavljala se bo lanska »Stambulska roža«. V opernih delih ima vodstvo načrte z Masseneto »Macona«, Čajkovskega »Onjeginom«, Rignozolom »Evangelikom«, Verdijevim »Kletoletom« itd. Ponavljala se bo »Tosca« in »Cavalleria rusticana«, izvajali se bosta izvirni deli »Stara pesem« (od Parme) in »Možiček« (od Ipavca). Nanovo se naštudira ljubljanski Gounodov »Faust«.

Mariborska gledališka uprava je storila vse, da bo nova sezona čim boljša. Angažirala je tenorista g. Burjo in altistko gđ. Zamejsevo. Po potrebi se uvedejo v opernem delu gostovanja, ki bodo pomagala do boljšega uspeha.

Nova poljska opera. Dne 29. avgusta se je vršila v varšavskem Velikem gledališču premijera nove poljske opere »Zygmund August«, katero je zložil komponist

Iz življenja in sveta

Ženeva in Zveza narodov

(Od našega posebnega poročevalca.)

Ženeva, 2. septembra.

Čudno je, da je Ženeva nazadovala po številu prebivalcev, odkar je v njej začela poslovati Zveza narodov. Statistika pravi, da je ženevski kanton štel 1. 1920. še 175.000 duš, dočim jih šteje zdaj le še 163.000.

Nasproti temu znižanju prebivalstva stoji dejstvo, da je Ženeva obogatela od Zveze narodov. Zvezin srednji letni proračun znaša 22.757.769 švicarskih frankov, oziroma 4.931.187 ameriških dolarjev ali naših 253 milijonov dinarjev. Večina tega denarja ostane v Ženevi, kjer dela okoli 300 nastaviteljev Zveze, pripadajočih 30 različnim narodom. To uradništvo je sijajno plačano, nesorazmerno boljše kot švicarski državni uradniki, katerim morejo zopet njihove kolege v Jugoslaviji samo zavidiati. Glavni tajnik Zveze ima menda mesečno 16.000 švicarskih frankov (naših 180.000 dinarjev). Z njim kot z ravnatelji posameznih oddelkov se predsednik švicarske republike še oddaleč ne more kosati. Uradniki so plačani do 20.000 zlatih frankov letno ali naših 220.000 dinarjev. Tudi tipkarice in stenografine pridejo na 4000—6000 dinarjev mesečno. Res pa je, da sa za to sijajno plačo zahteva tudi nekaj sposobnosti in precej dela.

Ves ta denar ostane v Ženevi. Seveda to še ni vse. Zraven je treba računati ogromne stroške posameznih delegacij ob priliki zasedanja Sveta in plenarnih sej Zveze. Hoteli znajo temeljito računati, tudi druga podjetja ne zaostajajo. Vpoštevati je vsekakor treba tudi novinarje (seveda je razlika med njimi ogromna), ki puščajo v Ženevi lepe denarje. Baje je lani ob priliki zasedanja Zveze potrošil zastopnik nekega bel zrajskega lista več kot 100 frankov na dan, kar se je tedaj po naše reklo okoli 1500 dinarjev...

Poznavalci računajo, da vrže Zveza narodov Ženevi v tej ali oni obliki čez 60.000 milijonov frankov, t. j. 700 milijonov dinarjev čistega izkupička na leto.

Ni se torej čuditi velikemu razvoju tukajšnjih bank, ogromnemu porastu kapitala in dividend. Promet, osebni in tovarni, na glavnem kolodvoru je večji kot pred vojno. Sicer pa je v kantonu še 1160 brezposelnih, ki uživajo javno podporo. Brezposelnosti je kriva zlata valuta in pretirane cene nekaterih švicarskih izdelkov. Vendar je še v nekaterih panogah ženevska industrija napredovala. Zanimivo je n. pr., da je izdelava zlatih ur 6 krat večja kot pred vojno...

Značilno za napredek Ženeve je tudi, da ima sorazmerno največ motornih vozil ne-le v Švici, ampak tudi v Evropi sploh. Promet avtomobilov, osebnih in tovarnih, in motornih koles je naravnost ogromen. Mirne in deloma idilične Ženeve iz 1. 1918, ni več. Danes pride tu 1 avtomobil še na 29 oseb. Ženeva se približuje Ameriki. Včeraj sem našel pred kavarno »Couronne«, ki ni večja od naše »Zvezde«, natančno 13 privatnih avtomobilov. Njih lastniki so sedeli v kavarni.

Zveza narodov ni torej nikakoli izgubila in breme za naizpadnejši švicarski kanton ob bregovih divnega Lemanskega jezera. Ni čudno, da bi ga Dunaj rad zamenil.

Polet dveh francoskih invadivov iz Pariza v New-York

Dva francoska vojaška letalca hočeta poleteti z avionom iz Pariza preko Atlantskega oceana v New-York, ne da bi se kje med potjo ustavila. Imenijeta se Tarascon in Coli. Tarascon je v svetovni vojni zbil dvajseti nemški aeroplanov z zraka. Coli na je bil poveljnik neke zračne eskadrile. Oba sta južna Francoza, viteza častne legije in med seboj iskrena prijatelja. Naizanimivejši je pa to, da sta obadva vojna invalida: Tarasconu manjka del desne noge, Coli pa skriva pod monokliem iz črnega ste-

kla izgubo svojega desnega očesa.

Vkljub temu sta pa znamenita letalca: Coli je prvi, ki je preletel Sredozemsko morje od Marseillea v Alžir in nazaj v enem dnevu (1. 1919.) in prvi je letel iz Pariza v Rabat (Maroko) leta 1920.

Tarascon je bil že pred vojno pilot, napravil je letalni izpit 1. 1910., dočim je bil Coli prej mornariški častnik in se je začel z aviatiko baviti šele med vojno; postal je pilot 1. 1916. Mlada nista ravno več, kajti Coli ima 44 let in Tarascon 42.

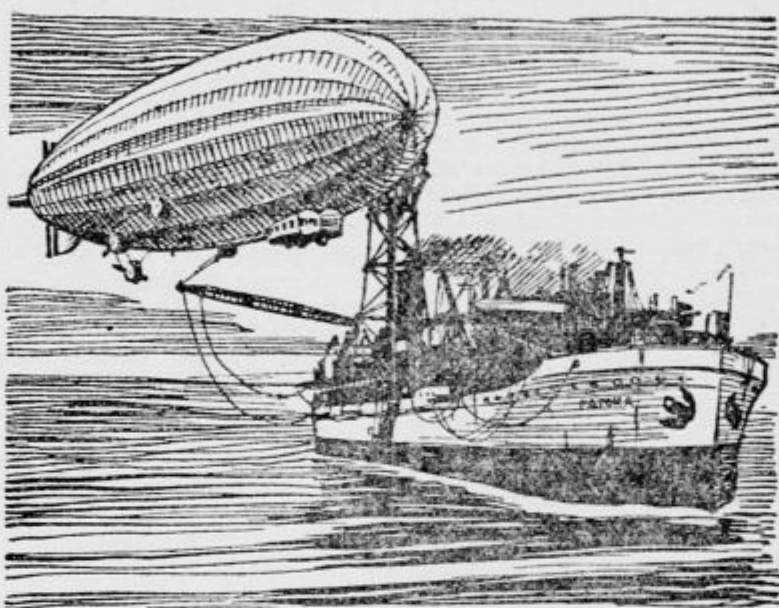
Aparat, s katerim mislita letalca izvršiti svoje drzno potovanje, je dvokrovnik »Potez« tipa 25, s katerim sta Archart in Carol preletela v treh dneh razdaljo Pariz—Beograd—Carigrad—Moskva—Kodani—Pariz. Avion ima radi svojih okroglih bokov obliko kista. V trupu se nahajajo trije tanki za bencin. Motor je tipa Jupiter-Gnomon in Rhone s 420 KS zračnim ohlajevanjem. Pri odletu bo imel avion 3000 litrov

bencina, a bo vsoga skupaj tehtal samo 3500 kg. Vkljub svoji majhni relativni teži pa je zelo jak.

Že dve leti proučujeta letalca svoj načrt preleteti Atlantik. Toda konstrukterji so ju vedno zavračali, češ da sta prestara in da tak polet preveč stane, ker je treba za njih zgraditi avion posebne vrste. Slednjič se jima je posrečilo pridobiti tovarnaria Poteza za svojo idejo. Zgradil je za nju poseben avion, ki se je pri poskusih izobno obnesel. Aparat je zapustil tla po manj kot tridesetih metrih, seveda je imel pri tem le tretjino bencinskega tovora. Letal je vkljub težji pol ure s hitrostjo, ki je presegala 205 km na uro. Letalca sta hotela nato kar poleteti v Ameriko, toda konstrukter hoče še natančneje preizkusiti stroj, predno ga jima da na razpoložbo za nevarno pot.

Vendar je polet določen za prvo polovico septembra in ni izključeno, da bomo že te dni čuli o uspehu ali neuspehu drznih aviatikov-invalidov.

Po katastrofi ameriške zračne križarke

»Jutro« je pred dnevi izpustilo poročilo o katastrofi ameriške zračne križarke »Shenandoah«, ki je ponesrečila na svojem poletu čez Cambridgeško in ohioško ozemlje. Balon se je s silnim pokom pretrgal na dvoje in padel na zemljo. Zašel je v močno zračno strujo, iz katere se ni mogel rešiti. Posadka je padla na tla v dveh skupinah. Prva skupina, ki je štela petnajst ljudi, je obležala mrtva, druga je na čudovit način rešila svoje življenje.

Na nepričakovano zadnjo pot je odletel balon »Shenandoah« v sredo zvečer. Naloga mu je bila preleteti ameriške dežele v zapadni smeri. Vožnja je bila nekaj časa srečna. Posadka je oddala zadnje poročilo iz Wheelinga v Zgodnji Virginiji v četrtek ob tretji uri zjutraj. Eno uro pozneje je bila usoda balona zapečatena. Polovica »Shenandoah«, v kateri se je nahajal poveljnik Hancock, je priletela na tla v državi Ohio pri Caldwellu. Ostala polovica je obležala deset milj od tega kraja, blizu Cambridgeja. Med mrličmi se nahajal izvezni enega častnika celokupna oficirska posadka balona, ostali so težko ranjeni, toda vendarle živi.

Nesreča se je pripetila v višini 900 metrov. Balon se je pretrgal, ne da bi eksplodiral aparat.

Usoda tega, prvega v Ameriki zgrajenega balona, je izzvala v celi Ameriki veliko pozornost. »Shenandoah« je imel predpisano turo čez Scottfield v Illinoisu, čez Kansas v Detroit in Michigan. Od tu se je imel vrniti zopet domov.

Uničena zračna križarka je bila daljša kakor balon »Los Angeles«, katerega je prejela Amerika od Nemčije na račun reparacij in ki služi danes trovinskim svrham. Bil je to v Ameriki nainopolarnejši balon, ki je obenem vršil propagando za zračno brodogradnjo Zepelinovega tipa. Po tej katastrofi je nač zelo dvomljivo, če bo Amerika še dalje gradila Zepeline. Ameriška javnost je radi nesreče zelo ogorčena. Sodijo se, da je to resen opomin vladi, naj

končno likvidira poskuse z Zepelini. Govorijo se tudi, da bo Amerika balon »Los Angeles« prodala, ker mu ljudstvo več ne zaupa.

Pri katastrofi zračne križarke je zanimivo še to, da je vdova po mrtvem poveljniku kapitanu Hancocku že drugič prišla ob moža radi nesreče v zraku. Njen prvi mož je bil takisto letalec in je ponesrečil pri neki vožnji. Bil je na krovu balona Zepelinovega tipa, ki je bil uničen pri Hullu na Angleškem.

Žalosten konec italijanskega podmornika

Kakor smo že poročali, je zadela italijansko vojno mornarico pri zadnjih pomorskih manevrih težka izguba. Podmornik »Veniero«, ki je imel na svojem krovu 61 mož posadke, je utonil blizu Sirakuze. Sprva ni čolna nihče pogrešal. Šele, ko so se pojavile na morski površini kaplje in večji kolobarji olja, se je začelo domnevati, da se je morala pripetiti nesreča. Mornarica je dobila ukaz, da stvar preišče in res se je izkazalo, da se je podmornik potopil. Našli so ga potapljači na južni strani rta Murro, kjer leži na dnu morja.

Mussolini je, da bi pomiril duhove, takoj izdal na prebivalstvo in mornarico proglas, v katerem obžaluje nesrečo. Zahvalil se je mrtvim pomorščakom za njihovo žrtve, katero so pogumno položili na oltar domovine ter je pozval ostalo pomorsko moštvo, naj ostane zvesto svojim dolžnostim, katere mu nalaga Italija. Medtem pa so Italijani pričeli s pripravi za dvig potopljenega podmornika. Kakih štiri-deset potapljačev se je spustilo v morje, globoko 92 metrov. Mehurji na morski površini so potapljačem kazali pot in smer potopljene ladje, katero so odkrili. Podmornik bodo dvignili, vendar bo to delo zelo težko, ker je potapljačem komaj mogoče vztrajati tako globoko pod vodo.

Vojna mornarica je opravila svoje pietetno delo in se oddolžila mrtvemu moštvo za žalno demonstracijo na mestu, kjer je čoln zginil v globino. Na mestu nesreče se je ustavilo 19 podmornikov, en rušilec ter več manjših ladij. Godbe so zasvirale žalostinke, mornarji pa so spuščali v morje vence z žalnimi trakovi. Posadke so izkazale mrličem zadnjo čast s »stojo v pozoru«, na ladih pa so žvižgale sirene.

Pes — morilec.

Grozen umor se je zgodil v Berlinu. Neka stara vdova, gospa Soldtova, se je naveličala dolgoletne osamljenosti in je vzele za svojo enoletno deklico iz sirotišnice. Nekega dne je šla starica na trg. Pustila je otroka doma v spalnici na divanu. V kuhinji je ležal star, pameten, a hudoben volčji pes. Ko je prišla starica domov, je našla otroka mrtvega s pregrizanim vratom in zevajočo rano na tilniku. Menda je izkoristil pes odsotnost gospodinje, odprl vrata iz kuhinje v spalnico, in umoril otroka. Ko se je gospa Soldtova vrnila, je ležal pes mirno v kuhinji. Zdravnik je ugotovil, da je pes popolnoma zdrav. Misli, da je povzročila umor ljubosumnost psa, ker je imela Soldtova prerada deklico. Pes je večkrat renčal na otroka, ki mu je odvezal naklonjenost oziroma prvenstvo pri gospodinji.

Starica Soldtova se bo sedaj morala zagovarjati pred sodiščem, pa menda ne bo hudo kaznovana, ker je itak nedolžna. Zato pa ne ve policija, kako naj kaznuje pravega morilca, psa, ki živi več let pri hiši in ni drugače še nikomur storil žalega. Vsekakor je ta slučaj zelo zanimiv in se zanj interesirajo posebno zdravniki.

Pouk v narečjih na Francoskem

Znano je, da je bilo v Franciji precej živahno gibanje, ki je stremelo za tem, da se narečja, osobito veliko južno francosko, uvedejo kot učni jezik v osnovne šole. O tem se je mnogo razpravljalo v javnosti. Pred nedavnim pa je padla odločitev in de Monzie, francoski prosvetni minister, je izdal ravnateljstvom šol obširen cirkular, v katerem izjavlja, da krajevna narečja ne morejo služiti v pouk francoskega jezika.

De Monzie pravi, da je pouk o narečju stvar višjega študija, osnovna šola, ki ima povsem določene naloge, pa ne more trošiti svojega omejenega časa za tako učenje, pa naj bi bilo še tako zanimivo. Cilj, ki ga mora doseči osnovna šola, sestoji v tem, da nauči otroka, da more z besedami izraziti vso stvarnost. Prevajanje francoskih besedi na besede narečja pa bi odvrčalo učitelja in učenca od tega glavnega namena. De Monzie se obrača nadalje proti poskusom jezikovne delitve Francije in navaja iz zgodovine, da so vse francoske vlade od Franca I. v XVI. stoletju pa do Emila Combesa ravnale dosledno po težnji jezikovne unifikacije. V dobi velike revolucije se je ta tendenca pokazala posebno živo in neki Strasburčan je posebno propagiral, da mora postati francosčina občni jezik v vsej republiki. »Zato ne sme biti ne višjih šol v latinščini, ne osnovnih šol v narečjih, marveč unifikacija potom javnega pouka v francosčini.« V bistvu isto so vsebovale Napoleonove določbe glede pouka in enako se je težnja jezikovne unifikacije izvajala pozneje v dobi laizacije pouka za republike: Fallières 1. 1890., Waldeck-Rousseau 1. 1901. in Emile Combes 1. 1903. so prepovedali rabo narečja v šolah. De Monzie izjavlja, da se tudi on pridružuje doktrini svojih prednikov. Pripominja tudi, da je poleg drugega ostalo še preveč nepismenih med prebivalstvom, da bi mogli trošiti silo, ki so tako potrebne za vzgojo v dobri francosčini. »Samo oni je pravi Francoz po srcu in duši, od nog do glave, kdor zna, govori in bere francoski jezik.« Dokler ne bo ta definicija Mussetjeva veljala za vse državljane, toliko časa

Jesensko blago

za obleke najnovejših vzorcev

Drago Schwab, Ljubljana.

moramo, pravi de Monzie, smatrati pouk v narečjih za luksus.

Kljub temu pa minister na koncu učiteljem priporoča zanimanje za regionalne pojave ter študij lokalne roudovine in regionalnega obeležja sploh.

S tem cirkularjem je zopet za lep čas utrjena premoč književne francosčine nad raznimi narečji, ki so jih hoteli nekateri pregoreli regionalisti kulturnirati celo na škodo skupnemu kulturnemu jeziku Francije.

Tržaško pismo

Kako se čitajo listi. — Najvažnejša rubrika. — Ženitne ponudbe in kar je ž njimi v zvezi. — Romani v »malih oglaših«.

Trst, v začetku septembra.

So ljudje v Trstu, ki dan za dnem kupujejo »Piccolo« pa vam ne vedo povedati nikdar, o čem piše list na prvih dveh straneh. Ti ljudje namreč ne čitajo nikdar političnih stvari. Ko dobe list v roke, se vsa njihova pozornost osredotoči na zadnjo stran, na osmrtnice in »male oglase«. Prečitajo potem še vsa kodnevni »Bollettino dello Stato civile«, to se pravi, poročila matičnega urada, kjer so navedeni imena novoročenci, novorojenci in mrličji. In končno kvečjemu še dnevno kroniko o samomorih, samomorilskih poizkusih, nesrečah, vlomih in tatvinah. Vsekakor pa so najvažnejši »malii oglašii«. Toda tudi ti niso vsi enakovredni, kar se tiče zanimivosti. Opazujem pogostoma populicne bralce in opažam, da jim oko, ki se je ustavilo najprej na osmrtnicah, skoči potem takoj nekoliko nižje, kjer je prav na koncu zadnje strani uvrščena med »malimi oglašii« rubrika »Diversi«, torej »Razno«. In ta rubrika je v resnici zanimiva ter jo pregledavam tudi jaz sam prav rad. Koliko neprostovoljnega humorja tiči v njej marsikdaj že zaradi sporeda, po katerem so »vrščeni« oglašii drug za drugim! Potem pa tudi lahko čitaš v njih, če imaš le količkaj domišljije, cele romane z veselimi ali pa tudi žalostnim zaključkom.

Imam pred seboj »Piccolo« in čitam med »Diversi«:

Težak, vdovec, 44 let, dobro situiran, bi se želel seznaniti v svrhu ženitve z vdovo ali gosposično staro 36 do 43 let, samo da je dobrega srca in poštena. Ponudbe pod...

Vsaj eno leto mora biti mlajša kot on sam, ali ne premlada; razlika 8 let je največ, kar si želi. Deklištvu ni conditio sine qua non: je lahko vdova ali pa gosposična. Samo dobrega srca mora biti in poštena. Mož misli prav pametno, trezno. Takoj za njegovim oglašom pa: — Bodočnost prorokuje grafolog. Ulica...

Evro prilčnosti, da si ženitveni kandidat takoj, ko dobi ponudbo, lahko preskrbi točen pogled v bodočnost z ožiranjem na vse mnogoštevne kandidatke. Za vsako bodočo eventualnost pa je tudi takoj na razpolago v isti številki v treh izvodih:

— Babica, diplomirana, ki sprejema noseče na dom.

Vobče je za ženitve, oziroma možitev prav dobro preskrbljen: v isti številki deset ponudb. Pomislite le, ali se mogočemu ne razširi srce, ko čita:

— Sirota, 34 let, lepa, otmena, brez znanstva, z velikim, razkošno opremljenim stanovanjem (!!!), bi rada spoznala gospoda v svrhu možitve. Neanonimne ponudbe do...

Pomislite si, v današnjih brezstanovskih časih veliko, razkošno opremljeno stanovanje in povrhu še lepo siroto, torej ženo brez — tašče! Kdo bi se ne porudil?! — Ali pa za ženske: — Trilistridesetletnik, simpatičen, krepak, 15.000 lir letno, ima lastno villo z vrtno in zemljiščem, išče v svrhu ženitve gosposično ali vdovo brez otrok, 24 do 30 let, ubožno, izobraženo, vzvišenih čustev: je pripravljen pozabiti prošlost. Pisma pod...

Ali hočete še več? Štirinajst dni mu ne bo dovolj, da bo prečital vse ponudbe. Zlasti še, ker hoče pozabiti — prošlost, kajti takole malo »prošlosti« imajo posebno pri nas v Trstu danes že skoraj vse ženske od 14. leta naprej. Pri nekaterih se začneja »prošlost« celo že prej.

Za tiste, ki se ne zadovoljujejo z »domačim blagom« pa ima »Piccolo« na razpolago:

iz oči, ko preime od kneza večjo vsoto. Takoj sem začel snaziti čevlje v hotelu, kjer je stanoval princ. Nih sumljivega nisem opazil. Samo vsak teden po dvakrat, ko je princ že davno sanjal o svoji lepi domovini, sta odhajala duhovnik in vzgojitelj, zelo skromno napravljena, neznano kam in se šele ob svitu vračala. Ko sta tretjič sedela v zloglasnem podzemskem blagu zločinskega dela lepega Pariza, je pri sedelnih mizi zaspal pijani hotelski snazilec čevljev. Toda ni bil posebno pijan, zakaj spal je samo z očmi...

Nekega dne me je banka avizirala po našem poslaniku, da je vsota iz Indije dospela. Po denar sta prišla — kakor po programu — naša dva tička. Dvignila sta ga in se odnesla v avtno. Jaz pa za njima in se nisem malo čudil, da vozi prvi avto v čisto drugo smer. V neki stranski ulici se avto ustavi in šofer popravi nekaj pri stroju. Moj Bog, defekt se pripeti vsakomur, celo lopovom! Jaz sem bil že davno stopil iz svojega voza v večjo. Od tam sem videl, kako je šofer naenkrat odprl vrata, stonil v voz in na drugi strani sta čisto mirno padla na tla duhovnik in vzgojitelj ter obležala na cesti. Šofer jo je nabo z avtom odkuril, jaz pa za njim. Zakaj naša dva tička, ki sta

Frank Orlov:

Dva tigra

Ne boste mi verjeli, da so mi postale vožnje po morju sčasoma dolgočasne. To pa radi tega, ker si na odprtem morju navezan le na malo družbo ljudi, s katerimi lahko občuješ. In ta družba je skoro vedno ena in ista, le obleke in poklci se menjavajo. Gotovo pa je med njimi Nemec, ki je silno radoveden in ki že tretji dan vožnje vse vé. Ali Francoz, ki mu je vožnja deveta briga in dela utis, da se vozi to pot že stotič; Rus, ki navidežno vse nalvno občuduje, dasi stvar v resnici dobro pozna; kak Portugalec, očitno trgovec, v resnici pa tat, kaj tiptičen Sicilijanec, vso vožnjo diplomati in ki šele pri izkravaritvi izleže iz njegove kože mednarodni slovar, na katerega so pristaniške oblasti dolgo čakale.

Vsaj jaz sem imel to smolo, da nisem pri takih vožnjah skoro nikoli res kaj posebnega doživel. Da nisem jemal v začetku seboj tozadevne literature, bi doma ne vedel pod milim Bogom kaj povedati, zakaj o galebih, delfinih in morskem psu, ki so nas spremljali, o tragičnem slučaju mlade Angležinje in zamorca se mi ni zdelo vredno govoriti, ker to so moji domači že davno vedeli.

In v družini smo imeli vsi dober spomin: nihče izmed nas ni ponavljal že znane anekdote, posebno če ni bila resnična.

Te dni pa sem čital, da se je znani angleški tigriški lovec Dawson v Indiji vkrcal s tremi krasnimi eksemplari. Pomislil sem malo, zapalil cigareto in pred menoj se je razvila čudna istorija Dawsonova. Sai spada med one redke zanimive dogodke, ki sem jih na morski vožnji doživel in ki jih ne bom zlepa pozabil.

Skoro nikoli se nisem na potu že prvi dan seznanil z vlijudnim in prijaznim Angležem. Toda, ko se mi je na krovu predstavil:

»Privatni detektiv Brown iz Londona« ter pristavil, da me že pozna, sem se nemalo začudil.

Kmalu nato sva sedela pri čaši in Brown je pripovedoval:

»Čudili se mi boste, da se zopet vozim v Indijo, če vam povem za namen svoje vožnje. Še bolj vam bo vse to neverjetno, če prevdarite, da vam to pripovedujem kot detektiv, čeprav privatni. Toda jaz vas dobro poznam in sem si svojega pota in uspeha tako gotov, da vam povem vse... čudezne komedije, ki se je zgodila.

Skoro največ sem deloval na preko-

morskih linijah. Bil sem boy, natak, ruski učenjak, mornar, nemški trgovec, samo angleški detektiv ne. Kot francoski raziskovalec indijske flore sem se na ladji seznanil z mladim indijskim princem, ki se je peljal v Pariz na študije. Knez ga je priporočil našemu indijskemu poslaniku, ki mi je povelil pazniti na delo Pariza. Že drugi dan vožnje sem bil v njegovi družbi. V njegovi suiti, ki ni bila za indijskega bogataškega fantiča preveč velika, me je hotel v oči mal Indijec srednjih let, ki je bil nekaj domač duhovnik (fakir), kot so tam v navadi in na princem francoski vzgojitelj. Ta pa še prav posebno, zakaj njegova francosčina je bila mnogo bolj angleška kot moja in marsikaj iz njegovega obnašanja in govorjenja me je spominjalo na sumljivejši londonskih predmetih. Ko je tretji dan vožnje izgubil princ dragocen prstan in sem »slučajno« v intrinjah urah, ko je še vse spalo, našel na krovu duhovnika in vzgojitelja v tihiem razgovoru, sem se takoj zahvalil Bogu za svojo zdrave oči. Na dopol-danskem prigrizku, kamor me je princ že prejšnji dan povabil, sem bral iz njegovega obraza in obrazov vsega spremstva, da nisem več dobrodošel gost, če ne celo, da me imajo za tatu. Vso vožnjo se zato nisem princu več vsiljeval

in sem družbo le od daleč motril. Šele zadnji dan, predno smo stopili z ladje na francoska tla, me opozori mornar, ki je bil deloma v moji službi, da so prstan našli in sicer na golih tleh rešilnega čolna. Meni se je to čudno zdelo in v tem trenutku je že stal princ pred menoj, kazal na obrežje in dejal: »Že smo v vodah vaše velike domovine. Gospod, veselilo me bo, če me kdaj obiščete v Parizu.« Dal mi je naslov hotela. Čestitaj sem mu, da je našel prstan in ga vprašal, kdo je bil ta nesrečni naiditelj. Princ se je nasmehnil in rekel galantno: »Srečni naiditelj je vaš rojak, moj vzgojitelj.« »Kdo?«, sem zardel in se takoj pomiril, ko mi je prišlo na misel, da sem — francoski raziskovalec. Toda princem nasmeš in zakaj je lopov prstan »našel«, to me ni vznemirjalo; končno pa sem se uveril, da so se me hoteli med potjo iznebiti. Kdo in zakaj, sem spoznal šele pozneje.

Ko smo stopili na suho in sem se vozil v Pariz v istem vlaku kot moj Indijec, mi lahko verjamete, da me niso spoznali in še manj v Parizu, kjer so se nastanili v čisto drugem delu mesta kot mi je označil princ. Ubogi fantiček je bil torej že v mrežah sumljive družbe. Javil sem vse to poslaniku, ki mi je naročil, naj ga posebno ta mesec ne izgubim

— Zakon! Bogate tujke, imovite nemške gospe, s posestvi, žele srečnega zakona. Informacije daje gospod, tudi brez imetja, takoj X. Y., Berlin...

Kdor hoče torej bogato Nemko, naj piše v Berlin. Dobil je najbrž ne bo, vsaj brez kakega nevšečnega »privojske« ne; na vsak način pa mu bo premeteni Berlinčan, ki oglašja v »Piccolu« hvaležne za italijanske pošne znamke. Če bi mu pisal jaz, bi mu poslal dopisnico in na njej nalepljen naslednji oglas, ki stoji v »Piccolu« takoj za njegovim:

— Klopji, bolhe, uši izginejo po prahu «...», lekarna...

Sedaj pa prosim, da se nekoliko zamislite v tale romanček, ali pa vsaj novelico:

— Mojmoja, spomini vedno silnejši, ki se skoraj vnmam. Nijam miru, vse misli neprenehoma posvečam Tebi, Tvoj.

— Mojmoja, Ne vem, kje čakate. Povejte kraj. Pišite. Pozdrav!

— Mojmoja Neskončna hvala! Nič drugega. Pripravi se na zelo strogo zaslišanje. Vedno vse samo Tvoj.

— Ne več Mojmoja, Varal sem se. Ne zaničujem Te, pač pa obžalujem. Zbogom za vedno!

Iz italijanskega besedila, ker ima jezik za moški in ženski spol isto obliko, ni mogoče posneti, kdo se je varal, ali on ali ona. Rešitev te uganke prepuščajm torej domišljiji čitatelja in prpominjam le, da je ta »romanček« trajal med »Diversi« ravno — pet dni.

Dalje časa je brez dvoma trajal, seveda ne v »Piccolu«, temveč v neki ulici tam doli blizu sodišča, tisti »romani« ki ga zaključuje tale oglas:

— Deklica se odda za pohorjenko. Ulica... št. 30, III. nadstropje, desno.

A kdo ve, kako se zaključijo tisti, ki se šele začela s temle pesniško navdahnjenim oglasom:

— Neznanka, Hvala Ti, mali cvetlič, ki se mi razcvetaš v žalostni enoličnosti mojega življenja. Pridi, da Te spoznam. Ljubiti hočem tvojo kristalno čisto dušo. Nestrpno pričakujem poštomoležeče na glavni pošti, Fernando.

Pa sem res radoveden, koliko časa bo ostala duša te »neznanke« kristalno čista še potem, ko jo »Fernando« spozna in ne bo več pričakoval »poštomoležeč«, temveč na kaki klopici tam gori v mestnem gozdu, »bošketu«. Zelo verjetno je, da bosta oba potem z največjim zanimanjem iskala med »Diversi« v »Piccolu« tistega dne, ko je bila objavljena »Neznanka«, pregrešni oglašič, ki pravi:

— Anti «...» preprečuje... Prodaja se v vseh lekarnah.

Ni pa izključeno, da pride pozneje do uporabe obligatna karbolna kislinja z nato sledečim zdravniškim izpiranjem želodca in končno objavo v »Piccolu«, toda ne več med »Diversi«, temveč pod dnevne kronike naslovom: »Življenja so se naveličali«.

Pri vas, na oni strani meje, kjer ste še starokopito ozkosrčni, so taki oglašji, kakor je zadnji, prepovedani; pri nas v Italiji, kjer smo moderno širokogrudni, pa je kaj takega čisto vsakdanja stvar ter grešnike oziroma grešnice primemo kranjsko za ušesa le tedaj, če se stvar ponesreči, dočim jim pa na dobrem izidu iskreno čestitam. Ali ste že daleč za nami! Nazadnjaki!

Da pa primerno zaključim, naj vam podam še zadnji oglašič »Diversov«, za katerega upam, da bi ga ne zatrite vaše oblasti. Evo ga:

— Protij alkoholizmu deluje učinkovito prašek «...». Dobiva se v vseh lekarnah.

Jaz ga seveda ne kupujem, ker mi je ljubši — teran!

Izkopavanje starih Aten

Grško časopisje piše, da je stavila Zveza ameriških znanstvenih in arheoloških društev, ki uživa neomejene podpore ameriških milijarderjev, grški vladi predlog, da bi porušila polovico sedanjih Aten. Profesor E. Kenis, pooblaščenec Zveze, dokazuje grški vladi, da stoji sedanje glavno mesto Grške na istem kraju, kakor so bile starodavne Atene. E. Kenis predlaga v imenu Zveze pogodbo, s katero bi se Zveza zavezala, da bo povrnila privatnim osebam in vladi vso škodo, ki bi jo povzročilo

izkopavanje antičnih Aten. Kenis predlaga, naj bi se del mesta preložil na drug kraj, kjer bodo Američani sezidali nove hiše z vsemi udobnostmi in v smislu najnovejših higijskih zahtev. Grška vlada je predlagatelj proučila ter predlog Zveze odobrila. Verjetno je, da bo že v enem letu videl svet dragocene spomenike iz antičnih dob. Američani upajo, da bodo odkrili starodavni glavni trg »Agora«, prvo bizantinsko cerkev v Atenah in dr. V prijateljskem pogovoru z novinarji je E. Kenis izjavil, da bodo izkopanine v antičnih Atenah za znanstvo mnogo večjega pomena nego Tutankamenov grob.

Univerza za zamorke

Žensko gibanje se po vojni ni ustavilo niti pred pripadniki črnega plemena. Že deli časa zahtevajo črne zastopnice ženskih pravic v Ameriki mesto, kjer bi lahko izpolnile svojo nabožnost. Na navadnih univerzah, ki jih posejajo le belokožne dame, seveda ni prostora za zamorke. V Ameriki se ne sme belokožec, ako noče riskirati, da ga bojkotirajo, peljati niti z istim tramvajem ali celo stanovat v isti hiši z zamorcem.

S pomočjo zbirke pod pokroviteljstvom zamorca Bookerja Washingtona se je sedaj ustanovila v Albuquerqueu v Zedinjenih državah univerza, določena samo za črnce. Profesorji pa so večinoma belokožci, ker še niso mogli najti dovolj zamorcev, da bi zasedli vse stolice univerze s črnimi profesorji. Ustanoviteljem se je bilo boriti z velikimi težavami. Zakaj le malo belokožcev je bilo pripravljenih prevzeti predavanja na univerzi za zamorke. Večina pomembnejših belih učiteljev je z ogorčenjem odklonila ponudbo in so izjavili, da prevzamejo svoja mesta le začasno, dokler črne ne najdejo črni profesorji. Končno je to vprašanje tako daleč dozorelo, da je visoka šola za črne dame pred otvoritvijo.

Na novi univerzi se bodo vzgajale zamorske zdravnice in odvnetice. Učile se bodo lahko tudi v vseh drugih predmetih umetnosti in znanosti.

Preprečen cerkven rop v Pragi

Preteklo soboto je došel k cerkveni loretke cerkve v Pragi na Hradčanih ob 11. dopoldne neki mož, ki ga je naprosil, naj odpre zamreženo okno zakladne shrambe, ker si jo hoče ogledati in jo tudi fotografirati neka večja družba. Ko se je cerkvenik okrenil v stran, pa ga je neznanec udaril večkrat s kladivom po glavi. Cerkveniku se je sicer takoj vili po obrazu kri, vendar pa je imel še toliko moči, da je prišel vpiti na pomoč, radi česar je neznanec pobegnil. Po daljšem zasledovanju, pri katerem je pomagalo tudi občinstvo, so ga prijeti in aretirali. Napadalec je bil 25-letni agent Franc Lausermann, ki je nameraval zakladnico izropati. Zakladnica se nahaja v pritličju prednjega dela cerkve in so v njej shranjene ogromne dragocenosti, med njimi tudi takozvana dijamantna monštranca, ki je darilo grofice Ljudmile Eve Kolovratove iz l. 1699. V to monštranco je vdelenih 6222 dijamantov, njeno zlato pa tehtja 123 kilogramov.

Polet s Zeppelinom na severni tečaj. Preteklo soboto je došel v Berlin Fritjof Nansen ter se njegovemu prihodu prisluje velika važnost. Poset znamenitega raziskovalca polarnih krajev je v zvezi s pripravami za izvedbo načrta, ki ga je prvi sprožil dr. Eckener in po katerem naj bi se arktične pokrajine preiskale z večjim zrakoplovom. Nemška državna vlada, ki se je zavzela za izvedbo tega načrta, je na tistem izvedla že več priprav. Doslej pa se ni stopila radi te zadeve oficijelno v stik z drugimi državami, vendar pa je poizkušala zvedeti za mnenje inozemstva o tem načrtu in skušala doseči, da bi dobila izvedba načrta mednarodni značaj. Predvsem je stremela nemška vlada za tem, da bi odpravila pomisleke antantnih krogov proti zgradbi novega velikega nemškega zrakoplova, kakršnih Nemčija na podlagi versajske pogodbe ne sme graditi. Ker pa je bila opuščena zahteva po odpravi zemeljskih tvornic ob Bodenskem jezeru, do katere je bila

antanta upravičena, pričakujejo Nemci, da se jim ne bodo stavile ovire radi zgradbe novega Zeppelina, ki naj bi izvršil polet na severni tečaj v znanstvene svrhe. Fritjofa Nansena so ob prihodu v Berlin sprejeli nemški državni prometni minister ter nekateri drugi člani vlade. Kot gost nemškega prometnega ministra je imel po obedu, ki je bil prirejen njemu na čast, daljšo konferenco z dr. Eckenerjem. Fritjof Nansen bo odpotoval iz Berlina v Ženevo, kjer bo razpravjal z antantnimi ministri o vprašanju, ki ga je privedlo v Berlin. Bojazan, da bo katastrofa ameriškega zrakoplova »Shenandoaha« vplivala slabo na uresničenie načrta dr. Eckenerja in Nansena, se smatra v prizadejih uradnih in gospodarskih krogih kot premagana. Čim več vesti prihaja iz Amerike o katastrofi, tem bolj se utrjuje prepričanje, da je nastala vsled premajhne previdnosti. Dr. Eckener je mnenja, da je ameriški zrakoplov pri naglem dvigu v ozračje izgubil preveč plina, radi česar je postal pretežak in je zato z veliko hitrostjo treščil ob tla.

Boj proti požigalcem

V Berlinu so se zadnji čas tako pogosto začeli pojavljati požari, da je nastalo med prebivalstvom splošno razburjenje in je postala upravičena misel, da so bili požari namenoma povzročeni radi pridobivanja zavarovalnin. Na posvetovanju zastopnikov berlinske policije in ognjegascev je bilo zaradi tega sklenjeno, da se mora vsak požar javiti kriminalni policiji. Razen tega bosta v glavnem ognjegasnem uradu stalno nastavljeni dva kriminalna uradnika, ki bosta vršila posredovalno službo med ognjegasci in policijo. Posebna izvidna letala Aero-Lloyda bodo vršila stalno opazovalno službo, zlasti v času zmanjšane prometa. Ta letala bodo opremljena z radioaparati ter bodo takoj obveščala ognjegasce o vsakem, tudi najmanjšem požaru. V večjem številu berlinskih stolpov bodo nastavlili opazovalce, opremljene z daljnogledi in zanesljivimi zemljevidi. Ti opazovalci bodo imeli nalogo, neprestano opazovati svojo okolico. Razen tega je bilo na omenjeni konferenci sprejetih tudi še več drugih sklepov, ki se nanašajo na skupno sodelovanje ognjegascev in policije. Nagrada za prijete požigalcev bo zvišana od 3000 na 10.000 mark. Nagrad bodo deležni zasebniki, kakor tudi ognjegasci, ki bodo sodelovali pri ugotovitvi vzrokov požarov. Ognjegasci bodo v bodoče sodelovali s kriminalno policijo v najtesnejši zvezi.

× Po osmih letih odkrit umor. Leta 1917 so našli v Berlinu lastnico neke pivnice umorjeno, z ločince pa niso mogli dobiti. V sobi, kjer je našla policija truplo umorjenke, sta bila na mizi dva kozarca in več praznih šampanjskih steklenic. Pred par dnevi je prišla policija natakarka, ker so ugotovili, da so odtiski njegovih prstov ujemajo z onimi, ki jih je pred osmimi leti fotografiralo redarstvo na kozarcih v sobi umorjenke.

× Volk v Berlinu. Preteklo sredo je ušel iz zoološkega vrta v Berlinu volk, ki se je jel potepati po ulicah. Najprej je pobegnil v elegantno restavracijo in se skril pod mizo. Ko so se mu približali čuvaji, da bi ga zopet pritrlali domov, je stisnil volk, ki je precej krotka žival in se v tem razlikuje od svojih divjih tovarišev, rep med noge in jo popihal na ulico, potem pa v pisarne velike tridke z avtomobili. Preden so ga prišli, je zopet odnesla zver peto. Šele po večurnem lovu so ujeli volka v parku z mrežami. Ljudi se je naravno lotil velik strah. Vse je bežalo v hiše. Zelo so se odahinili, ko so mladega volka zopet spravili v kletko.

× Eksplozija na Koreji. V rudniku Telhaku na Koreji se je pripetila eksplozija, ki je zahtevala 150 človeških žrtev. Podrobnosti še manjkajo.

× Sneg na Angleškem. Letošnja jesen se je začela imenitno: s snegom. Kakor namreč poročajo iz Londona, je zapadel na višje ležečih krajih na Škotskem precejšen sneg. Zapihal je tudi mrzel, oster veter, ki gre do kosti. Deževje zadnjih dni je zrak zelo ohladilo in zato vlada skoraj zimsko vreme. V Yorkshiru so vsled tega reke silno narastle in poplavlje nižje ležeče kraje. Ponekod more prebivalstvo iz kraja v kraj la s čolni. Lahko si mislimo, da tudi

ni bilo brez viharjev. Na več krajih na severu Evrope, posebno pa na Angleškem so divjali pravcati orkani, ki so napravili precejšnjo škodo in pokvarili več ladij. Obeta se nam torej lepa jesen!

× Železniška nesreča pri Bayonne. Pretekli teden se je pripetila na Francoskem zopet železniška nesreča, tokrat pri Bayonneu v bližini španske meje, ki je zahtevala nekaj žrtev. Oficijelnih poročil še ni, vendar se vidi iz dosedanjega poteka preiskave, da je bilo vzrok katastrofi popolno zamaranje tirov in vozov. Vlak je imel skoraj same stare vozove, ki so se med vožnjo sumljivo zibali. Vlak bi moral voziti s predpisano hitrostjo 75 km na uro, vozil pa je le s hitrostjo 70 km. Krivda torej ni pri strojevodji, kakor so prvotno domnevali. Preiskava se še nadaljuje.

× Največji davkoplačevalci v Ameriki. Ameriški davčni uradi objavljajo v listih rezultat letošnjega plačevanja davkov. Iz njihovega poročila izhaja, da je najbolj bogato društvo v Ameriki Fordova družba, ki je plačala letos 16 in pol milijonov davkov igralca Fairbanks in Gloria Swanson. 6,3 milijone, dalje brata Forda, ki sta plačala 2,6 milijonov, ter državni zakladnik tajnik Mellon, ki je plačal 1,8 milijona. Med filmskimi zvezdniki plačujeta največ davkov igralca Fairbanks in Gloria Swanson.

Nov letalski rekord. Iz Pariza javljajo, da je francoski letalec Fernand Lasne na letalu tipa Nieuport-Delage (500 PS Hispano Suiza motor) postavil nov hitrostni rekord na 1000 km, za katerega je rabil 4 ure 1 minuto in 38,8 sekund. Njegova povprečna hitrost je znašala 248 km 570 m na uro. S tem je izboljšal dosedajni svetovni rekord Francoza Doreta, ki je 29. decembra 1924, na isti progi dosegel hitrost 221 km, 775 m na uro.

× Zopet atentat na simplonski ekspres. Kakor poročajo iz Tamišarja je bil v ponedeljek zopet izvršen poskusni napad na Simplon-Orient Ekspres v bližini Butustia med Turn-Severinom in Crajovo na Rumunskem. Tračnice so bile odtrgane in vlak bi absolutno moral ponesrečiti, ako

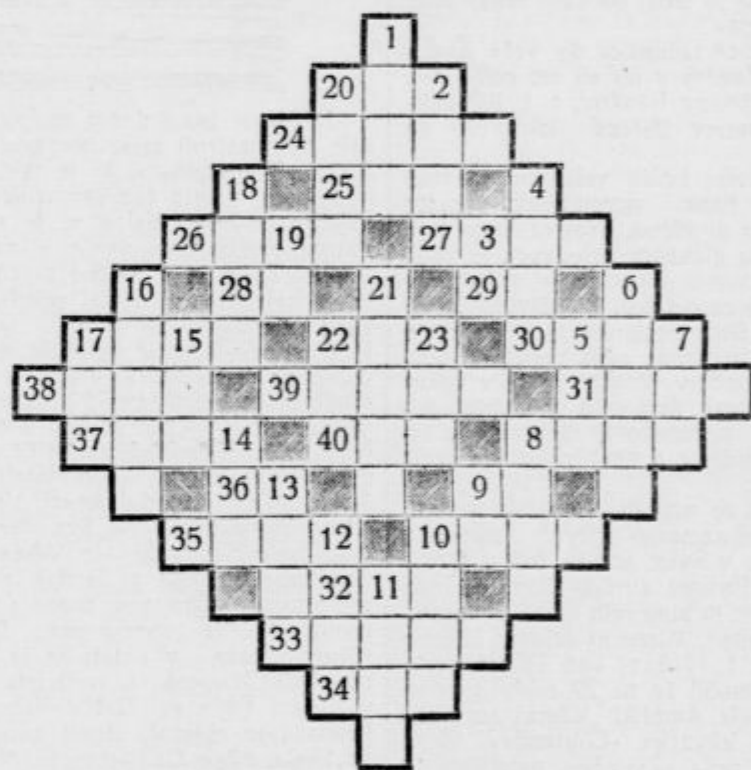
ne bi strojevodja pravočasno zapazil nevarnosti. Atentat je baje veljal vojnemu ministru Mardarescu, ki se je vozil z vlakom.

× Najdba črnega premoga v Avstriji. V bližini Brucka ob Litvi so zadnje čase zopet vrtali in ugotovili, da se nahajajo na Gradiščanskem in sosednjem Nižjeavstrijskem velika ležišča izvrstnega črnega premoga, čigar kakovost prekaša baje celo gor-nješlezki premog. S kopanjem tega premoga začne že prihodnja pomlad.

× Izropana palača. V palačo bivšega madžarskega poljedolskega ministra barona Ghillanyia v Eperlesu, ki je bila poleti prazna, so vdrli neznani zlikovci in skoro vse odnesli, kakor se je ugotovilo, ko se je lastnik povrnil s počitnic. Tatovi niso odnesli le vsega nakita, vse zlatnine in srebrnine, ampak tudi razne umetnine, kipe in slike, da celo dragocene knjige in listine iz knjižnice in rodbinskega arhiva. Vlomilci so za svoj posel izbrali trenotek, ko je hišnik brez dovoljenja oddalil za en dan in pustil palačo brez čuvaja. Domneva jo, da so vlomilci odnesli svoj plen, ki ga cenijo na več stotisoč zlatih kron, v inozemstvo.

× Pogreb ministra Meierovicza. Iz Rige poročajo: Pogreb ministra zunanjih del Z. A. Meierovicza, ki se je ponesrečil na vožnji z avtomobilom, se je izpremenil v pravo ljudsko manifestacijo. Žalni sprevod je bil pet kilometrov dolg. Udeležili so se ga nešteti posamezniki, na stotine organizacij in društev z zastavami in drugimi znaki, dočim je delala na riskih ulicah špallir najmanj stotisočglava množica. Na pokopališču so govorili: državni predsednik, predsed. ministrskega sveta ter glavni tajnik zunanjega ministrstva, dalje estonski zunanji minister Hussa in litavski zunanji minister Černeckij. V imenu diplomatskega zbora sta se poslovala od pokojnikov ostankov švedski poslanik in Rigi in češko-slovaški konzul. Za časa pogreba je počival v celi državni promet dve minuti. Angleški kralj je izrazil pokojnikovi vdovi svoje sožalje z lastnoročnim pismom.

Križanka

Besede pomenijo:

a) navpično

1. del drevesa,
2. reka na Gorenjskem,
3. priimek egiptovskega boga,
4. bajeslovno bitje,
5. orožje,
6. strah divjačine,
7. staro orožje,
8. lahek veter,
9. predlog,
10. kar bruhla ognjenik,
11. novo sredstvo za lovenje,
12. časovna doba,
13. potrjen odgovor,
14. geološka doba,
15. del glave,
16. domača žival,
17. podzemna žival,
18. domača žival,
19. oblika osebnega zaimka,
20. reka na Češkem,
21. moško krstno ime,
22. kar bi vsak rad bil,
23. obžalovanje lastnega dela.

b) vodoravno

8. človek ponoči,
9. potrjen odgovor,
10. v vročini priljubljen prostor,
17. domači izraz za uniforme,
20. kar dobiš iz drevja,
22. drug izraz za zdravilo,
24. vojaška šarža,
25. drago zabavalistično,
26. nočna ptica,
27. svetopisemska oseba,
28. nikalnica,
29. ploskovna mera,
30. najmanjši del snovi
31. žito
32. Adamovo rebro,
33. kar se kosi jeseni,
34. vrsta pesmi,
35. ploskovna mera,
36. del telesa,
37. zaimke,
38. žabja noga,
39. gibanje zraka,
40. zvesta domača žival.

bila omamljena, brez denarja in poleg njuje te ljudje, ki so klicali na pomoč, me nista prav nič zanimala, zanimal me je samo šofer, ta lopov. Drvim za njim. Zavije v stransko ulico: že sem okrog ogla za njim. Cigan! Izginil je in pred menoj je stal ob gostilni samo en avto, ki je imel čisto drugo številko. V njem je spal čisto drug šofer in očividno čakal na nekoga v gostilni. Odpeljal sem se dalje. In v kratkem se je pojavil v gostilni čisto drug človek kot jaz in opazoval šoferja, ki je postal medtem zelo mlad in zame izredno zanimiv.

Ko so par dni nato pariški detektivji raziskovali ta slučaj, sta moja ptička, ki sta bila le malo omamljena, že zdavnaj ozdravela. Hotelski snažilec čevljev ju je tri dni nato našel v špelunki v veseli družbi gospodičin — šoferja. »Taki začeteniki! Čitali so kak slab detektivski roman in jih je prijel!«, sem si mislil in smilili so se mi ti diletanti, ki sem jih smatral za žrtve slabe literature, katero sem jo vedno sovražil. Posebno detektivske živ dan nisem mogel trpeti, kajti večina te je tako navajna, da je noben pravi pustolovec ne čita! In glejte si, šofer in francoski vzgojitelj sta govorila pristen londonski napaški dialekt. Jaz sem kar zijal. Bil sem zopet »pijan« in napajal sem de-

kleta, ki mi je sedelo na kolenih. Lopotava sta se pričela za deleže, duhovnik pa, ki dialektu ni razumel, je sedel kakor na žerjavi. Toda niso razpravljali o celi svoti, temveč o najdenini. Hotelski sluga je tako trdno zadrževal, da mu je devica zila čašo absinta na glavo in ko se še ni zbudil, mu je z nežno ročico izmaknila malo denarnico iz te lovnika, ker ni imela pojma, kje ima debeli denar. Toda bila mu je zvesta in se ni genila od njega, prigrizka in absinta. Meni ni bilo prijetno, zakaj absint mi je curil po licu navzdol naravnost na nalepljene brke in čutil sem, kako se mi počasi luščijo.

— Tritisoi imaš dovolj!, pravi vzgojitelj.

— Koliko, bom povedal jaz?, odgovori šofer.

— Končajmo že, gospoda! pristavi francosko nervozni duhovnik.

— Pri nas je najdenina tritisoič, Mac! vzkligne jezno vzgojitelj.

Mac, Mac!, mi je šumelo po glavi... Za Boga, znana londonska firma! Poškilih tja in spoznal sem ljubega šoferja, predragega Maca, ki sem ga že dolgo iskal. Postal sem nervozen.

— Kaj boš z najdenino, kdo pa govori o njej, denar je v mojih rokah.

— Bodi pameten, Mac! Za sedaj toliko.

prihodnjič pa zopet!

Moja devica, kateri se je vpričo tako visokih svet najdenina moje denarnice gotovo zdela premala, je začela otipavati po glavnici in sicer po vseh mogočih delih mojega nervoznega telesa. Čutil sem, da se me samo polovica brk drži. Ko je začela še ta popuščati in ko je deviška ročica zapustila vse meje dostojnega otipavanja, sem postal nervozen, rad bi planil v smeh. Še raje pa na lopove.

— Pri nas je najdenina...

Ko me je zagazčalo, so mi odpadli brki in vzklil sem:

— Ah!

— Duhinija je skočila in vzklilnila:

— Ah!

Skočil sem k Macu, mu iztrgal denar in zavpil:

— Mac!

Ta me je spoznal, oba tička tudi. Toda nobeden ni vzklilnil, razen mene:

— Ah! in sem se zvalil po tleh. Kdo me je udaril ne vem. Samo to vem, da so Maca prijeli...

V bolnici so me spravili k zavesti. Prvo, kar sem storil, je bilo brez uspeha. Poklicati sem hotel princa. Toda povedal so mi, da je princ dobil izgubljeni denar, ki so ga našli pri Macu, s katerim sta se vzgojitelj in duhovnik

kot prinčeva zastopnika pogajala za najdenino. Maca so prijeli, ker je mene udaril s steklenico po glavi in se nahaja v zaporu. Princ je z vsem spremstvom odšel domov, ker mu je oče zbolel.

Maca sem obiskal v zaporu, kjer mi je priznal, da je bil napad fingiran. Obljubil sem mu, da se bom potegoval zani, če mi bo kot priča pomagal ona dva tička v Indiji razkrinkati. Evo, sedaj ga vodim razkolj, seveda zastraženeza. Ko pridem v Indijo, kamor potujem sedaj kot tigrski lovec, vam že na kak način javim, da sem spravil vse tri tigre v kletko. Sicer niso tigri, vendar sta dva precej opasna. Če se mi posreči, vam že javim...

— Zelo vam bom hvaležen, gospod Brown!», sem rekel.

— Kakšen Brown! Znani angleški lovec Dawson — za sedaj!

Torej se mu je posrečilo, kar je hotel in sicer z lahkoto, kakor je čitati v dnevnih vesteh. (Konec prih.)

Kako sem se motil! Gospod Brown je v resnici mnogo več trpel na svojem lovu kot lovec Dawson — ali pa narobe, kakor hočete. Zdelo pa se mi je, ko sem čital njegovo pismo, da sta Brown

in Dawson kakor dva tigra, ki se borita za svoj plen brez strahu.

Leto dni osorej, ko sem se vozil z Brownom, sem dobil iz Londona od njega pismo in par fotografij. Pismo vam priobčujem tu v celoti:

— Gospod! Ker se še gotovo spominjate, kako sva kramljala pred letom, ko sem vozil v Indijo tigračka Maca, vam povem, da imam sedaj pravega bengalskega tigra, ki sem mu dal to ime in ki živj pri meni, da me spominja opasnosti in čuječnosti, ki sem jih pri svoji indijski vožnji podcenjeval. Bil sem si takrat svest svojega uspeha in ta ošabnost bi me skoro stala življenje.

Z Macom sem tedaj srečno prijel do angleškega poslanštva, katero sem že prej natančno obvestil in dobil od njega vse, kar sem potreboval za svojo akcijo. Zvedel sem, da se stari knez zopet zdravi in da na misli več poslati sina v goljufivo Evropo, kakor se je izrazil. Že te besede so mi bile dovolj, da sem se napotil naravnost k njemu. Maca pa smo na poslanstvu lepo shranili.

S par gospodi od poslanštva sem prišel k knezu, ki me je zelo laskavo sprejel. To se pravi, ostali smo njegovi gostje tri dni. Ko me je tudi princ pri-

20 letnica tržaškega shoda narodno-radikalnega dijaštva

Graški «Tabor» I. 1905.

Po 20 letih

Nekam čudno mi je, ko se «mladin» spominjamo dela pred — 20 leti. A ne da se zakriti: 20 let je, kar smo v Trstu na prvem shodu Narodno-radikalnega dijaštva polagali račun o štiriletnem delu v akademskih društvih.

Ne vem, če li frapantna vernost idejam mladostne dobe slabost ali krepost, ko čitam stare letnike «Omladine» in knjižico «Iz naroda za narod», naše poročilo, ki smo ga v tisku izdali o tržaškem shodu, mi je kakor da jih pišem ali urejnjem danes. Nacionalizem, socialna ideja, optimizem, posebno povdiranje potrebe izobrazbe narodnih mas, metoda samopomoči, vse to je dalo obeležje naši dijaški struji, ki je vrhu tega napovedala boj burševstvu in raznim dijaškim razvadam.

Tržaški zborovalci so tekom let stopili močno v politično ospredje. Malokdo — lahko rečem, da jih na prste naštejemo — je odpadel, zato pa smo pridobili mnoge, s kojima smo se v dijaški omnitvost sprijeli, pa smo kasneje eni in drugi spoznali, da povsem enako mislimo. Pred vojno so se moči šele zbirale, a niso mogle prodrati. Med vojno so se krepko uveljavile. Po vojni so se razmahale, a višina še ni dosežena.

Naše gibanje je pred 25 leti začelo v znamenju nacionalizma. Napredna stran se nam je zdela premalo borbeno, s klerikalne je strup Mahničevega zaničevanja narodne ideje pravkar začel teči med mladino. Tedanja naša dijaška generacija ga je ustavila.

Ko pa gledamo na današnje dijaštvo, bi ji samo želeli, da manj njim zopet nastopi krepko nacionalno in svobodno miselno gibanje, smisel za socialno delo, za treznost in vzdržnost. Iste nevarnosti, ki so pred 25 leti izzvale akcijo «Omladine», v drugi, a morda težji obliki, zatirajo našo današnjo mladino: separatizem in klerikalizem ogrožata novo generacijo.

Obnova pokreta, ki smo ga začeli med dijaštvom pred četrtno stoletja in formulirali na današnji dan pred 20 leti, obnova tega pokreta med dijaštvom se-

veda v obliki, primerni novim razmeram, bi nam starim «mladinom» bila najlepša dvajsetletnica.

Dr. Gregor Žerjav.

Tržaški shod

Četrtno stoletja je že pretoklo, odkar se je med slovenskim visokošolskim dijaštvom pojavilo živahno reformistično gibanje, ki je zahtevalo intelektualni in npravi prepoved slovenskega dijaštva. Napovedalo je neizprosno boj burševstvu, pijančevanju, nemoralnemu življenju in brezdelju ter postavilo kot dijaške ideale: pravost, pozitivno delo za narod, delo za dijaško samolizobrazbo in samopomoč. V dekadentnih društvih se je začel med starimi in novimi nazori srditi boj. Občni zbori so bili burni, debate ostre, pa tudi osebna nasprotstva med pristaji obeh naziranj vedno večja. Nova struja, ki se je imenovala narodno-radikalna in katere voditelj je bil jurist Gregor Žerjav, je dobivala iz srednjih šol vedno več pristavev, dokler ni končno dobila premoč ali pa ustanovila nova društva. «Slovenija» na Dunaju, «Tabor» v Gradcu in «Adrija» v Pragi so bila zbirališča novega dijaštva. V njih so se snovali odseki, kjer se je neprestano predavalo, skrbelo za samolizobrazbo, pripravljalo za ljudsko izobrazbo, za snovanje knjižnic, za raznovrstno narodno obrambno delo, ali pa pretresalo vprašanja samopomoči: kako povzdigniti podpora društva, preskrbeti absolventom službo, regulirati izbero stanu itd. Iz šole so natančne statistike slov. dijaštva po študiju, pa tudi statistike uradniških mest na Slovenskem, ki so jasno kazale, kje imamo preveč, kje premalo naraščaja, kje še nobenih slov. uradnikov. Med počitnicami so bila razna ferijalna društva torišča novega dijaštva. Najvažnejše ferijalno društvo je bila «Prosveta» v Ljubljani. Na Gorškem je delovala «Adrija», na Štajerskem «Bodočnost» in «Balkan» v Trstu. Ta društva so ustanavljala ljudske knjižnice, prirejala predavanja, podpirala vsakovrstno narodno obrambno delo zlasti Ciril-Metovdovo društvo, kateri v pomoč so vpeljala prve narodne kolke. Kako intenzivno je bilo to delo, je najbolj razvidno iz tega, da je samo «Prosveta» ustanovila nad 100 potujočih ljudskih knjižnic, predvsem v narodno

ogroženih krajih.

Leta 1904. je začelo narodno radikalno dijaštvo izdajati glasilo «Omladina», ki je izhajalo do svetovne vojne in izdajala tudi svojo «Znanstveno knjižnico». Vsako leto je to dijaštvo izdalo tudi svoj «Dijaški almanah».

V slovenski javnosti si narodno radikalno gibanje dolgo časa ni moglo pridobiti vpoštevanja in simpatij, ker je povdarjalo, da bodi dijak politično neodvisen in se ni hotelo priznati k tedanji liberalni stranki. Da razprši o sebi mnogoštevilne predsodke, da poglobi svoj program in da si pridobi novih pristavev, je začelo narodno radikalno dijaštvo sklicevati v počitni-

cah v domovini velike manifestacijske shode, katerih prvi se je vršil pred dvajsetimi leti od 5. do 8. septembra v Trstu.

Shoda, ki se je vršil v tržaškem Narodnem domu, so se udeležilo okoli 120 slovenskih dijakov, 30 Čehov in večje število Srbov in Hrvatov. Zastopano je bilo tudi rusinsko dijaštvo. Izmed slov. politikov sta bila navzoča in sta se udeleževala debate dr. O. Rybač iz Trsta in dr. K. Tuma iz Gorice, izmed hrvatskih voditeljev dalmatinske demokratične stranke dr. Smodlaka. Predsednik shoda je bil jur. Gregor Žerjav, podpredsednika pa phil. Albert Kramer in jur. Medvež. Program shoda je bil obširen ter je obsegal vsa vprašanja, za katera se je tedaj zanimalo dijaštvo. Na plenarnem zasedanju se je najprej manifestiralo za slov. vsučilišče v Ljubljani. Tozadeven referat je podal jur. Ciril Premrl. Nato so se vršila teoretsko-programatična predavanja: phil. Mihajlo Rostohar je predaval o »Pocincu in celoti, etiki znanosti in verstvi«, jur. Žerjav o Evoluciji, delu in samopomoči, jur. Iv. Ušlakar o Narodnostnem vprašanju in phil. P. Grošelj o Pozitivni etiki.

O gnotnem stanju slov. dijaštva se je razpravljalo v posebnem odseku, ki ga je vodil Albert Kramer. Tu so referirali phil. Janko Leskovec O gnotnem stanju slov. dijaka v Gradcu, phil. Fr. Kadunc O gnotnem stanju slov. dijaka v Pragi, in phil. Jos. Habe O gnotnem stanju slov. dijaka na Dunaju. Razgovor o ekonomični izbiri stanu je vodil Ciril Premrl, a udeležila so ga je cela vrsta zborovalcev.

Odsek za ljudsko izobrazbo je otvoril phil. Jos. Breznik z referatom o Ljudskem knjižništvu. — O predavatelstvu je referiral Ciril Premrl. O ferijalnih akad. društvih sta poročala vet. Adolf Ribnikar in jur. T. Sorli. V odseku za dijaško izobrazbo je referiral phil. Pavel Grošelj o Slov. dijaškem življenju, phil. Leskovec, jur. Rehar in vet. Ribnikar o naših vsučiliških mestih, a phil. Albert Kramer o nalogah naših akademskih društev. O srednjih šolah je poročal phil. Andrej Ipavec.

Predavanja in referati so bili podani dobro pripravljeni in debata o njih je bila živahna in stvarna. Dolgourni razpravi je sledilo dijaštvo z obširnim vrednotenjem. Zlasti so uživala izvajanja phil. Grošlja in dr. Tume. Po zaključnem zborovanju, na katerem so se sprejele razne resolucije, nanašajoče se na podane referate, se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma komerc. ki so se ga udeležili vsi sloji tržaškega Slovenstva in na katerem je bila zopet izgovorjena dolga vrsta govorov.

8. septembra je priredilo narod. radikalno dijaštvo velik ljudski shod, ki se ga je udeležilo nad 1000 Slovencev. Na njem se je govorilo o Slov. šolskem vprašanju (referiral dr. Vl. Ravnihar), o Vseslovenst-

in Trstu (referiral dr. O. Rybač) ter o Trstu in Dalmaciji (dr. Jos. Smodlaka). Ljudski shod je bil precej buren, ker so se ga udeležili tudi tržaški socialni demokrati, ki so zastopali svoje posebno stališče.

Prvi shod narodno radikalnega dijaštva je napravil na vso slovensko javnost velik utis. Z njim si je to dijaštvo osvojilo vso napredno Slovence, njemu samemu je pa dal impulz za še intenzivnejše delovanje med narodom. Tržaškemu shodu sta sledila pozneje še celjski in ljubljanski. O tržaškem shodu je izdala ljub. «Prosveta» posebno knjižico pod naslovom «Iz naroda za narod», ki je šla v 3000 izvodih med slovensko javnost.

Varstvo kulturnih vrednot v Mariboru

Pišajo nam iz Maribora: Pojdite skozi Stolno ulico v mariborsko stolno cerkev, iz stranskemu oltarju sv. Florijana. Pred staro oltarno sliko sv. Florijana, umetnostno visoke vrednosti, je nekdo postavil vsiljiv baročni kip Marije z dolgimi lesenimi žarki. Kip bi drugje bil na mestu, tu pa je v križnem nasprotju s svojo okolico in občutno moti harmonijo, obenem pa zakriva pogled na oltarsko sliko. Toda to je končno stvar okusa. Če g. stolni župnik noče imeti lepe cerkve, naj ima pač neokusno razporejene predmete v njej. Bati se je tudi, da bo poprava razpokajočih rezbarij v stolovju pred velikim oltarjem svojčas oddal kakšnem rokodelcu, mesto da te stare umetnine izroči v popravno strokovnjaku. Da je ta bojazen upravičena, se vidi iz nemarnosti in nebrčnosti drugod. Poleg oltarja sv. Florijana visi na steni slika nenavadnih dimenzij, morda do 4 m visoka, očitno stara, z začnelim firnežem. Predstavlja dviganje križa z razpetim Kristom, v hipu, ko se je stresla zemlja in se nebo počrnelo. Ta prizor z Goigote, naslikan menda koncem 17. stoletja, je že vreden boljše brige. Lajpak pa ne more ugotoviti mojstra slike, dokler je v takšnem stanju. Pod sliko je postavljena okorna spovednica, ki zakriva dolnji desni vogal slike, vzdolž ostale slike pa so na dragoceno platno naslonjene težke lestve, z železom okovane, kakšnih pet ali šest. Takšno postopanje ni samo nemarno, ampak v nebo vpajoči K temu se mora še pristaviti, da nosi slika v dolnjem delu jasne znake, da so najbrže pri čiščenju cerkve enostavno brisali ostre metle ob platno ali pa tolkli po sliki z mokro cunjjo ali slično surovo in nespametno postopali. G. stolni župnik ima dolžnost, da takšno postopanje takoj odpravi. Če nima namena, da sliko ohrani in restavrira, kar je v kvar, naj jo daruje kakšni galeriji ali muzeju, greh pa je, da se umetnina z brezbriznostjo uničuje.

Dunajska «Slovenija» I. 1905.

jazno sprejel in me vprašal, kaj počnem v Indiji, sem mu odgovoril, da sem prišel študirat tigra. Da sem jih v zahodnih pokrajinah že proučeval, sedaj pa bi se rad malo ustavil še tu; da me jako veseli, ko ga vidim zdravega itd.

Prav sem govoril. Prirejen je bil takoj velik lov in sicer meni na čast. Na vse zgodaj smo zajahali in prišli šele na večer na pravo lovišče. Bila je silna vročina in zver hodi na lov in k vodi v tem času le ponoči. Povem vam na kratko le to, da sem dolgo čakal, predno sem prišel do strela. Nobenega sledu ni hotelo biti o tigru.

Premišljeval sem čudno zgodbo o duhovniku in francoskem vzgojitelju. Kako je mogoče, da sta princa tako nalažala? Kje sta sedaj? Da sta še v princu službi, to je gotovo, saj so mi na poslaništvu tako dejali. Zakaj se med gostijo nista pokazala? Kje sta sedaj, tu na lovu, v moji bližini? To bo opasen lov, sem si mislil in opozoril sem svoje rojake na vse to.

Končno so se gonjači začeli gibati. Pastir jim je prišel povedati, da je tigar napadel junca v dolinici pod nami. Bila je to precej pusta pokrajina, skalovita, poraščena z jizkim drevjem, a trava je bila v nekaterih krajih višja od ledencev; za zverjad torej idealen teren. Gonjači so šli na delo. V močnem polkrogu so obkrožili dolinico. Prišli so do zveri, ki je bila ravno pri večerji. Ker tigar ni ležal, so ga začeli poditi, da bi

ga pripravili nam pod strel. Toda stari tigar je besno planil na gonjača, mladega Indijca in mu raztrgal kožo. Vsi gonjači so se razkropili v strahu in trepetu.

Kot da je zadišala kri po vsej dolinici, smo kmalu opazili še dve živali, ki sta se sukali v bližini.

Stari knez, princ, jaz in vsi lovci smo gledali vse to na slonih, ki smo jih razpostavili v manjšem polkrogu na izhodu dolinice, kamor bi morala po mnenju strokovnjakov žival priteči.

Slonji so ostajali nemirni. To sem opazil pri teli živalih vedno takrat, kadar se prvi naskok ni posrečil. Meni je bilo zelo neprijetno. Toda ljubil sem nevarni tigrov lov; a v zavesti, da imam v bližini dva človeka, ki sta mi morda bolj opasna kot tigr, sem postal nervozen.

Naenkrat so dali znamenje za strel. Od one strani doline, ki se je širila v malo močvirje, v sredini pa je bila globoka kotanja, na nasprotni strani obkrožena od skal in stoletnih debel, od tam bo prišla zverjad. Tako so nam rekli.

Že sem bil v kotanji in zdelo se mi je, da plava naravnost proti oni skrivnostni piščalki. Ker sem se hotel rešiti in plavati, sem vrgel v vodi celo puško od sebe in komaj sem s poslednjimi močmi zlezel na skalni breg.

Cul sem pod sabo streljanje in rjevanje slonov in tigrov; lepi lov je bil v najlepši fazi, a jaz se nisem menil zani. Bil sem tako izmučen, bolj od strahu kot od telesnih naporov, da sem lezel na nizko travo, mahno podobno in hotel v mesečini zaspati. Me bodo že našli, sem si mislil in ob zvoku žametne božajoče piščalke sem za trenotek zaprl oči.

Koj nato na sem jih odprl, a jih nisem mogel več zapreti: po taktu skrivnostne glasbe se je po bregu navzdol plazila neka vrsta indijske naočarke naravnost proti meni. Vlekla se je počasi, toda ko so moje oči vtele dvoje njenih steklenih oči, se jih niso več mogle rešiti in jaz sem bil izgubljen. Nisem se mogel ganiti in ne zakričati. Jaz ne verujem niti na hipnotizem niti na živalski magnetizem, jaz vem samo to, da se takrat pod vplivom piščalke in kačinih oči nisem mogel premakniti. Ko se me je začela ovijati, sem čutil studenost njenega telesa in ko sem bil že ovit kakor dete v plenicih, takrat je ravno nad mojo glavo razširila svoje grozno žrelo. Iz katerega je grozilo dvoje ogromnih zob, nad očmi pa so se ji pojavili grozeči, očalam podobni ob-

roči. V tem trenutku je piščalka prestala svirati in kača je ostala v svoji strašni poziciji.

Takrat sta stopila iz grma kraj mene duhovnik in francoski vzgojitelj. V smrtnem strahu sem ju hotel nagovoriti, a nisem mogel. Nikoli mi ni bilo žal zato. In francoski vzgojitelj me je ogovoril:

«Kje je Mac?»

Jaz nisem odgovoril.

Nato je siknil še duhovnik, ki je imel piščalko v roki:

«Kje je Mac?»

Takrat se je zgodilo nekaj neverjetnega. Iz kotanje pod menoj je planil k nam preganjan tigar. Duhovnik in vzgojitelj sta izginila kot kača. Tudi piščalke ni bilo več slišati. Ker pa je tropa preganjalec prihajala vedno bližje, se je izmučena zver vrgla naravnost name, ki sem bil gotovo najbolj nedolžen. Kaj se je potem zgodilo, vam ne morem vsega natančno opisati.

Vem samo to, da sta zasadila nad mojo glavo naočarka in tigar drug v drugega svoje zobovje in tako smo se živali in človek vajili proti kotanji, v bratskem objemu naravnost vraga v žrebo...

Ko so me gonjači in lovci rešili teh groznih klešč, je bila naočarka mrtva. Njeno mrzlo telo je padlo od mene kot mokra cunjja. Toda bila je brez glave. Ta je ostala odgriznjena na tigrovem vratu, ker ga ni mogla izpustiti. Ubogi

mladi tigar je ležal kot mrtev pred nami. Končno se nam ga je posrečilo izlečiti in ga spraviti v kletko.

Šele pozneje je namreč knez spoznal v kači svojo udomačeno, nestrupeno naočarko, ki jo je dresiral fakir. Prebledel je in naglo dajal ukaze.

Sedaj imam še prav malo pristaviti. Prvič, da na tem lovu jaz nisem vzel nobenega tigra. Zakaj ranjenega tigra, ki je bil še mlad, so spravili v kletko gonjači. Drugič, da sem po tem lovu, ko sem malo okrevljal, dal konfrontirati Maca z vzgojiteljem in fakirjem, ki sta bila že med lovom vjeta, in uklenjena. Stari knez in princ sta me obsipala z darovi. In končno, da sem bil od vseh darov najbolj zadovoljen z vzgojiteljem in fakirjem, ki mi jih je knez podaril v besnem srdu, ko je bil takoj po konfrontaciji Mac umorjen. «Vaša sta! Sodite jih po svoje v Londonu!» Z akti vred sem ju vkrcal na prvi parnik, ker «znani tigrski lovec Dawson» hoče iti prihodnjic na prave bengalske tigre, ne na ljudi. Sofer Mac je ušel sodni kazni a ne božji; pokopan je, umorjen po nedolžnem, v daljni tuji zemlji.

Zato sem krstil svojega tigra v spomin na tega nesrečnega pustolovca za — Maca. Zakaj obeima se imam marsikaj zahvaliti. Moja človeška tigrja pa sta na varnem in — ne bosta nikoli več ločila.

Gospodarstvo

Naš izvoz v juliju

Padec izvoza v juliju napram enakoli dobil lanskega leta. — Porast izvoza v prvih 7 mesecih.

Po podatkih generalne direkcije carin se je iz naše države izvozilo v mesecu juliju t. l. 291.494 ton blaga v vrednosti 566.970.167 papirnatih dinarjev (51.388.111 zlatih dinarjev) napram 335 tisoč 940 tonam v vrednosti 686.286.373 papirnatih dinarjev (44.415.518 zlatih dinarjev). Zmanjšanje izvoza v juliju t. l. napram enakoli dobil lanskega leta znaša torej po količini 44.446 ton in po papirnatih vrednosti 119.316.206 dinarjev, dočim je v zlati valuti zabeležiti napredek za 6.972.593 dinarjev.

Glavni izvozni predmeti meseca julija so bili (po vrednosti v milijonih papirnatih dinarjev): turščica 120,8; les: a) gradbeni 83,4; b) drva za kurjavo 3,7; jaleca 58,3; živa goveda 51,5; meso: a) svinje 24,5; b) mesni izdelki 2,9; sirovi baker 15,2; opilj 13,4; svinec v pločah 12,1; cement 10,9; živi konji 9,9; jagnjetine in jareče kože 9,8; živa drobnica 7,1; hmelj 6,7; lesni izdelki 5,1; žive svinje 4,2; ekstrakti za usnje 3,8; kalcijev cianamid 3,7; posoda iz železne pločevine 3,6; pšenična moka 3,6; zdravilna zelišča 3,4; vse ostalo 109,3.

Od teh predmetov so bili najvažnejši izvoženi v glavnem v naslednje države (po vrednosti v milijonih papirnatih dinarjev): turščica: v Avstrijo 36,2, po Donavi preko Braille 35,8, v Češkoslovaško 20,7; les: a) gradbeni: v Italijo 65,9, v Madžarsko 4,2, v Grčijo 3,9, b) drva: v Italijo 2,7; jaleca: v Švico 29,2, v Avstrijo 16,8, v Nemčijo 8,5; živa goveda: v Avstrijo 22,0, v Italijo 21,4, v Češkoslovaško 4,9; meso: a) svinje: v Avstrijo 16,2, v Italijo 7,8, b) mesni izdelki: v Avstrijo 1,1; sirovi baker: v Francijo 15,2; opilj: v Grčijo 12,7, v Nemčijo 0,6; svinec v pločah: v Avstrijo 7,1, v Italijo 1,9, v Madžarsko 1,6; cement: v Egipt 2,8, v Grčijo 2,4, v Albanijo 2,1; živi konji: v Italijo 5,2, v Grčijo 2,7.

V mesecu juliju je bila torej turščica nadalje najvažnejši izvozni predmet kakor vse mesece letošnjega leta. Od lanske žetve turščice od 1. novembra do 1. avgusta 1925. se je iz naše kraljevine izvozilo 88.251 vagonov turščice v skupni vrednosti 1876,5 milijona dinarjev; od tega le letošnje leto od 1. januarja do 1. avgusta 73.585 vagonov v vrednosti 1566 milijonov dinarjev.

Do letošnjega leta je bil kakor znano naš najvažnejši izvozni predmet gradbeni les, ki ga je turščica izrinila letos na drugo mesto. Izvoz gradbenega lesa je bil v juliju t. l. za 34.869 ton manjši kakor v enakem času 1924. Manjši je bil nadalje tudi izvoz pšenice, cementa, kalcijevega karbida, predvaja, amoniakove in kavstične sode, svinca, tanina, meslnih izdelkov, perotnine, svinj in nekaterih drugih predmetov.

Izvoz po količini ni bil manjši samo v juliju t. l. napram enakoli dobil 1924. temveč je bilo razmerje slabše tudi v nekaterih drugih mesecih t. l. Kot vzrok padca izvoza v juliju t. l. se navajajo: porast dinarjeve vrednosti, visoka prevoznina, visoki režijski stroški naše proizvodnje, padec italijanske lire ter pričakovanje naših izvoznikov, da se bodo zmanjšale izvozne carine in železniške tovorne postavke.

Zaradi tega, ker je vrednost dinarja poskočila in lira oslabela, je Italija svoj izvoz iz naše države omejila ter med drugim gradbeni les kupovala raje iz Rumunije, katere valuta je nizka.

Padec izvoza v mesecu juliju nam daje slabe izgleda za našo letošnje trgovinsko bilanco, posebno ker se izvoz kljub velikim izvoznim količinam doslej še ni pričel razvijati. Nada, ki smo jo nedavno izrazili, da se bo namreč naša trgovinska bilanca za prvo polovico t. l. izravnala v drugi polovici t. l. izgublja svojo podlago. Ni še seveda vse izgubljeno, kajti izvozni prebitek v državi je obilen, le naša zunanietrговinska politika mora kreniti drugačnoota, da bo moglo naše blago na zunanja tržišča.

Kljub padanju izvoza v zadnjih mesecih vendar izvoz prvih 7 mesecev t. l. skupno kaže napram enakoli dobil lanskega leta napredek. V prvih 7 mesecih t. l. se je izvozilo 2.436.831 ton v vrednosti 5073,46 milijona papirnatih dinarjev (431.087,926 zlatih dinarjev) napram 1.920.879 tonam v vrednosti 4862,21 milijona papirnatih dinarjev (333.203,588 zlatih dinarjev) v enakoli dobil lanskega leta. Napredek znaša torej po količini 515.952 ton (26,86 odst.) po papirnatih vrednosti 211,25 milijona dinarjev in po zlati vrednosti 97.884,338 dinarjev (29,37 odst.).

Izvoz vina iz Jugoslavije v Avstrijo

Vinarski in sadjarski odsek Kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru je na izrednem običnem zboru 22. avgusta t. l. sklenil odposlati višjega kletarskega nadzornika g. Zabavnik v Avstrijo, da prouči položaj glede izvoza naših vin na temelju trgovinske pogodbe, ki je sklenjena med našo državo ter Avstrijo in ki bo v najkrajšem času stopila v veljavo.

Pokrajnatska zveza jugoslovenskih vinogradnikov za Slovenijo v Mariboru pa je v isti namen istega dne sklenila odposlati vinogradniškega veleposestnika in predsednika kletarske zadruge »Ljutomerčan« g. Kolarja, Oz. Zabavnik in Kolar sta se podala na pot dne 26. avgusta. Ustavila sta se naj-

prej v Spilju in sta stopila v stik s tamšnjimi carinskimi organi glede modalitet pri uvozu vina v Avstrijo. Pozoji za uvoz vina v Avstrijo danes so naslednji:

Plača se za 100 kg teže, brutto za netto, pri vinu do 13% alkohola 60 zlatih kron uvozne carine (1 zlati krona je 14.400 avstrijskih papirnatih kron), potem 2.200 kron vinskoga davka za vsak liter, 40 kron od litra kontrolne takse, 2000 kron manipulacijske pristojbine od 1 komada vinske posode ter 7% prometnega davka, ki se izračuna po fakturji vrednosti vina plus vinski davek. Pri uvozu za 100 kg teže, brutto za netto, vse ostale pristojbine pa se morajo plačati v polnem obsegu že pri uvozu. Umiljivo je, da pod takimi težkimi pogoji nismo mogli doslej izvažati vina pod 13% alkohola.

Nova trgovinska pogodba sklenjena med Avstrijo in našo državo predvideva baje (oficijskega besedila pogodbe se ne pozna) ne Avstriji ne mi) maksimalno uvozno carino 45 zlatih kron za 100 kg vina, brutto za netto, ter za kontingent 80.000 hl vina znižano uvozno carino 30 zlatih kron za vina s pod 13% alkohola. Druge pristojbine ostanejo neizpremenjene. Od 80.000 hl odpade polovica na črno vino.

Nižjeavstrijski momentano uvozu naših vin niso naklonjeni. Za naš izvoz pride v poštev sedaj edino le Stajerska.

Imenovana sta se podala tedaj naprej v Gradec. Konsultirala sta najpoprej predsednika Deželne centralne zveze zadrug gostilničarjev in kavarnarjev Stajerske, Maksa Withalma, lastnika hotela »Goldene Birne«, Centralna zveza šteje 50 članic-gostilničarskih zadrug-raztrošenih po celi Stajerski.

Kakih 30 gostilničarskih zadrug, ki se ne nahajajo v vinorodnih krajih, bi lahko nakupovalo in uvažalo naša vina. Predsednik Withalm je izrecno naglašal, da Stajerci želijo zopet stopiti v kupcijske stike z našimi vinogradniki, ker vina, ki jih danes uvažajo z bog ugodnejših cen iz Italije in Madžarske kvalitativno naših vin iz bivše Spodnje Stajerske ne dosegajo. Kot viden uspeh in dokaz gornjih besed le centralna zveza naročila pri kletarski zadrugi »Ljutomerčan« 1 vagon vina, polovico najboljših kvalitete, polovico namiznega. To bo začetek. Če bo uvažala kvaliteta in cena, se bo stvar razvijala sama naprej. Kot drugi veliki odjemalci naših vin pride v poštev zveza gospodarskih zadrug za Stajersko, ki ima v Eggenbergu pri Gradcu svoje založne kleti. Ta zveza ima posode za 12.000 hl ki pa je danes napolnjena z vinom le do ene tretjine.

Imenovana sta konsultirala tudi vodjo Zveze gospodarskih zadrug dr. Rudolfa Richterja, ki je istotako obljubil, da bo zveza nakupovala in uvažala naša vina, čim bo podana za to realna možnost. V prvi vrsti se bo pri nakupu vin posluževala kletarske zadruge v Mariboru. Želj pa tudi ponudbe od drugih.

Imenovana delegata sta iskala stike tudi z drugimi osebam in vinarskimi strokovnjaki: bila sta povsod ubezgledno sprejeta in sta našla v vseh pravo razumevanje za stvar, za kar jim gre hvala. Niti v enem primeru se ni pokazalo, da naših vin ne bodo marali. Na nas je torej ležeče, da pridemo do uspeha in to na način, da jih zadovolavimo z dobro kvaliteto in z neobetrantimi cenami. Smo si fik pred tretvijo Odlaganje trgovcev vsaj do druge polovice okt. grozdje sortiramo, postopajmo pravilno pri izvedbi vseh tehničnih del, da bo kvaliteta vina čim boljše. Edino s kvaliteto smo v stanu konkurirati na tuhih vinskih trgih.

Cene vina iz bivše Spodnje Stajerske so v Gradcu danes pri prodaji na drobno naslednje: odprto vino 1 liter 3 šilinge 60 grošev, vino v steklenicah 7/10 4 do 5 šilingov. Madžarsko vino se prodaja 4 liter po 3 šilinge 20 grošev in italijansko vino 1 liter 2 šilinga 80 grošev. (1 šiling = 7,88 Din).

Padec cen na debelo v avgustu

Beograjski »Privredni Pregled« izračunava, kakor znano, vsak mesec indeks cen na debelo, to je razmerje cen v dinarjih (ne glede na spremembo dinarjeve vrednosti) napram povprečnim cenam v l. 1913. Cene za različne skupine kakor za totalni indeks so za l. 1913. označene s 100. Po tem računu je totalni indeks cen na debelo znašal v avgustu t. l. 1642 točk napram 1785 v juliju, 1842 v juniju, 1933 v maju, 2004 v aprilu, 2009 v marcu, 1993 v februarju, 2012 v januarju t. l. ter 100 v povprečju l. 1913. Indeksna totalna številka je preračunana iz indeksnih številki šestih skupin: I. poljski pridelek, II. živina in živalski proizvodi, III. sadje in sadni proizvodi, IV. gradbeni material, V. kolonijalno blago in VI. industrijski proizvodi. Spremembe po teh skupinah v avgustu napram juliju so razvidne iz naslednje tabele:

	avgust	julij
I.	1539	1922
II.	1787	1787
III.	1399	1633
IV.	1766	1886
V.	1406	1474
VI.	1955	2040
Totalni indeks	1642	1785

Napram juliju je indeksna totalna številka padla za 143 točk ali 8 %. Največji padec je utrpela skupina poljskih pridevkov in v tej skupini predvsem pšenica, moka, otrobi, krompir. Padec te skupine znaša 383 točk ali 20 %. Druza skupina, ki je zelo padla, je: sadje in sadni proizvodi (suhe češnje, vino, žganje); nazadnje je za 15 %. Skupina gradbenega materiala je padla za 7 %, kolonijalno blago za 5 %, indu-

strijski proizvodi za 4 %, Le živina in živalski proizvodi so ostali nespremenjeni.

Sedaj pokazuje skupina industrijskih proizvodov najvišjo številko, to je 1955 napram 100 v l. 1913. Zboljšanje dinarja na to skupino ni vplivalo v oni meri kakor na druge skupine, in to v glavnem zaradi povečanja postavk uvoznocarinske tarife.

Cene so meseca avgusta padale kljub temu, da je bil dinar tekom celega meseca stabilen. Padale so zaradi tega, ker so se prilagajale prejšnjemu skoku dinarjeve vrednosti. Vrhunec se je splošno pričakovalo nadaljnje naraščanje dinarja, radi česar se je pokazovala tendenca, da trgovci čim prej razpečajo blago — tudi po nižjih cenah.

Dinar je bil v avgustu ves mesec stabilen. Trg je razpolagal z velikimi količinami denarja in se je zato pokazovala mlačna tendenca obrestne mere. Do večjega znižanja obrestne mere v avgustu še ni prišlo.

Uvozna trgovina je v zastoji. Pričakuje se uveljavljenje trgovinskih pogodb. Izvozna trgovina ni takšna, kakršna bi sicer v tem mesecu morala biti. Cenprav so za izvoz pripravljene velike količine žita, sedanja konjunktura v inozemstvu ne dopušča večjih poslovov.

Nova bolezen na poznem hmelju

Strokovni nemški časopisi so že lani javljali, da se je poznega hmelja v Nemčiji lotila nova bolezen, katero so učenjaki doleteli za neko vrsto peronospor. Ker so se znaki te bolezni v m. l. kazali tudi na poznem hmelju v Savinjski dolini, je Hmeljarsko društvo javilo po časopisih, da je nova bolezen peronospora. Splošno je tekoče leto odprlo vsem škodljivcem hmeljske rastiine vrata na stežaj in se je hmeljar moral boriti z bolhači, škrtati, s stenicami in uskami in naposled tudi s peronosporo. Ko je Hmeljarsko društvo svoje člane in tudi druge hmeljarje opozarjalo na vse te škodljivce, se mu je predbacivalo, da so ta poročila pretiravana in nestrokovna. Minuli teden je društveno vodstvo sprejelo od nekega hmeljarja — ki pa ni član društva — dopisnico, s katero predbaciva dotični društvu malomarnost in zanikrnost glede navodila za uničenje peronospore. Kmalu potem se je zgledil pri društvu vodstvu hmeljar — strokovnjak, ki je trdil, da bolezen na poznem hmelju ni peronospora. Kaj pa sedaj? Hmeljarsko društvo si je v svesti, da je vse storilo, kar je vedelo v obrambo škodljivcev, kar pa samo ne vé, pa tudi priporočati ne more.

Kakor znano, je Hmeljarsko društvo naprosilo vseučiliškega profesorja dr. Škrdla iz Zagreba, da je prišel v Zalec in da je proučil na licu mesta bolezen na poznem hmelju. Uspeh tega proučevanja g. profesor se ni javil, vendar se je takoj pridružil mnemu angliškimi in nemškimi strokovnjakom, da je bolezen na poznem hmelju neka vrsta peronospora.

Poslušajmo, kaj piše o bolezni na poznem hmelju prof. dr. W. Lang iz Hohenheima na Nemškem:

Meseca julija m. l. sem bil opozorjen na bolezen poznega hmelja iz okolice Tettnanga na Vürttembergem. Na listih so se prikazovale temne lise in poganjki so začeli hirati. Bolezen se je lotila pa le poznega, ne pa ranega hmelja. Nekaj časa trajaloča vročina v drugi polovici meseca julija je pa omejila širjenje bolezni — In meseca avgusta nastalo deževje jo ni pospeševalo. Okrnost in zarjavelost kobil, katere se vohče opazuje, pa po mnenju strokovnjakov iz Vürttemberga in Bavarskega ni v zvezi z navedeno peronosporo. Kobile ne dorastejo in postanejo rjave zaradi deževnega vremena.

Letos so pa prihajale pritožbe o bolezni na poznem hmelju prej, in to ne samo iz Tettnanga, nego tudi iz drugih vürttembergskih in bavarskih hmeljskih okolišev. Lani je bilo okuženo le malo, letos pa že veliko večje, s hmeljem zaseleno ozemlje. Izključeno je, da bi se bila bolezen zanesla iz katerega drugega okoliša v tettnangski, ker le-ta ne uporablja hmeljskih sadežev od drugih. Hitro razširjenje nove bolezni postane lahko za nemško hmeljarstvo usodopolno in je treba vse previdnosti.

Ker se nahajajo okoli Tettnanga vinogradi, so hmeljarji takoj sklepali, da mora biti bolezen na hmelju tudi neka vrsta peronospora, kar se je tudi potrjevalo. Sprva se je mislilo, da je peronospora na hmelju identična z ono na mali in veliki koprivi.

Hmeljska peronospora — pseudoperonospora humuli — se je najprej l. 1905 opazovala na Japonskem in potem l. 1908 v Severni Ameriki. Na Angliškem so bolezen opazovali l. 1920 v poljskovalnem hmeljskem nasadu v Kentu. Povodori »akolektnega povratka bolezni in pri nazi razširitvi l. 1923, sta imela navedeno anglijskega učenjaka dovolj prilike, bolezen natančno proučiti. (Uspeh tega opazovanja je strogo znanstven in za lajka brezpomemben). Bolezen postane posebno nevarna, ako se loti tudi cvetja in kobil, katere more popolnoma uničiti. Mnenje, da je bila bolezen zanesena po hmeljskih sadežih, je neutemeljeno, ker so bili zadnjikrat sadeži iz inozemstva za poljskovalni nasad naročeni l. 1917. Bolezen pa se je javila šele l. 1920. Močno se je bolezen razširila leta 1924 ter se pokazala tudi na divjem hmelju in na koprivah.

Anglijska opazovanja potrjujejo našo bojazen, da more namreč nova bolezen postati nevarna za našo hmeljarstvo. Na vsak način pa morajo hmeljarji razviti in potek nove bolezni natančno zasledova-

Narodna banka SHS

Stanje 31. avgusta 1925.

(V milijonih Din: v oklepajih spremembe napram stanju 22. avgusta.)

Aktiva: kovinska podloga 517,8 (+ 9,0); posojila 1143,2 (+ 4,9); račun za odkup kronskih novčanic 1186,3; račun začasne izmenjave 367,8; državni dolg 2966,3; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138,3; saldo raznih računov 1216,2 (+ 77,6). Skupno 9535,5.

Pasiva: vplačani del glavnice 27,9; rezervni fond 6,2; novčani v obtoku 5965,0 (+ 108,7); državni račun začasne izmenjave 367,0; državna terjatev po raznih računih 2,0 (— 33,8); razne obveznosti 954,5 (+ 16,7); državna terjatev za založene domene 2138,3; nadevek za nakupovanje zlata za glavni-ko in fond 74,3. Skupno 9535,5.

Hmelj

Nürnberg, 7. avgusta. Izvoz 400 bal. Zelo slabo razpoloženje. Pri trajnem prometu za 20 mark nižje pri 50 kg.

Hagenau (Francija), 4. septembra. Zaradi močnega povpraševanja so se cene dvigale po 100 in več frankov dnevno. Včeraj je bilo prodanih več partij po 2500 frankov za 50 kg. Sprič tako visokih cen so hmeljarji opustili svojo rezerviranost in začeli prodajati, ker se bojijo zopetne oslabitve cen. ko bo dovolj blaga na trgu in ko bodo prve nujne potrebe krite. — Kakovost hmelja je zelo neenaka. Pridelek je manjši kakor lani.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (7. t. m.) Pšenica: baška 245; baška, 77 kg 250; baška, za 15. septembra 250; baška, v ladji na Tisi 256; promet 29 vagonov. Turščica: baška 175; sremska 180; 14 vagonov. Fižol: sremski 240; 2 vagona. Moka: baza »0« 410; »2« 360; 3 vagoni. Tendence mlačna.

Živinski sejem v Mariboru (7. t. m.) Doga 6 konjev, 7 bikov, 98 volov, 219 krav, 5 telet, skupno 335 komadov. Povprečne cene: kg žive teže v Din: debeli voli 8 do 8,50, poldebeli 7,75 — 8, piemenski 7 — 7,25, debele krave 6,25 — 6,50, poldebele 5 do 6, klavne 4 — 4,50, molzine in breje 5 — 7,25, mlada živina 8,25 — 8,75, teletina 11,50 do 12; govedina 10 — 19, teletina 12,50 — 19, sirova svinjina 12,50 — 25, Kupčija slaba. Prodanih je bilo 136 komadov, od teh 20 za izvoz v Avstrijo.

== Nepovoljen položaj na našem žitnem tržišču. V Ameriki cene valujejo. Na našem tržišču se je prošli teden pšenica nekoliko pocenila. Kupčija je zelo slaba. Inozemstvo skoro nič ne kupuje, domači mlinci pa si nabavljajo blago le za kratke dobe. Cene pšenice v Backi 250—255 s sremskih postaj 240, hrvaško blago 250 Din pariteta Zagreb. Kupčija v turščici je bila v začetku tedna precej mirna, šele koncem tedna je malo drževala, ker se je pojavilo večje povpraševanje iz inozemstva. Turščica notira: v Vojvodini in Sremu 172,50—175 Din. V jedmenu in ovsu je promet majhen. Večji je promet v moki, ki notira, pariteta Zagreb 480 Din na bazi »0«.

== Borzni sestanki na ljubljanski borzi. V smislu sklepa borznega sveta se bodo pričeli s 15. t. m. vršili borzni sestanki od 11. do 12. ure.

== Ustanovitev jugoslovensko-madžarskega kartela umetnih gnojil. »Prager Presse« poroča, da se snuje kartel umetnih gnojil, pri katerem sodelujejo madžarske tvornice in jugoslovenska tvornica »Danica«.

Kartel bo reguliral cene.

== Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do dne 10. septembra ponudbe glede dobave vodokaznega stekla, glede dobave raznih čopičev, glede dobave karbida v kosih, glede dobave stearinskih sveč in loja; do 14. septembra ponudbe glede dobave gorilnega olja, glede dobave kopalnih gob; do 18. septembra ponudbe glede dobave svinčnih zaliv, glede dobave blaga za zavese, glede dobave snažljivih rutic. Predmetni pogoji so na vpogled pri Ekonomskem odelenju direkcije državnih železnic v Ljubljani. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 22. septembra pri Mariborskem vojnem okrogu v Mariboru in pri Komandi mesta v Slovenski Bistrici glede dobave mesa; 23. septembra pri Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani in pri Komandi mesta v Ptuju glede dobave mesa. Predmetni pogoji so na vpogled pri omenjenih komandah in v pismeni Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Dne 28. septembra pri Upra-

vi državnih monopolov v Beogradu glede dobave raznega materiala (ščetnje, sukanec, soda, platno, krpe za čiščenje, sukanec, klet, usnje, terpenin itd.); pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave plinskih cevi; 29. septembra pa glede dobave bronca. — Predmetni pogoji so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

== Bolgarske sladkorne tvornice. Iz Sofije poročajo, da se bodo v najkrajšem času začela pogajanja med bolgarsko sladkorno industrijo in bolgarsko vlado o zahtevah sladkorne industrije. Bolgarski sladkorni producenti nameravajo tudi letos zahtevati povšiljanje uvozne carine, dočim žele, da je določitev pesnih cen pridržana neposrednim pogajanjem med pesnimi producenti in sladkorno industrijo. Bolgarska vlada baje ne nasprotuje zahtevam sladkorne industrije.

== Poljski žitni izvoz. Iz Varšave poročajo: Konferenca, sklicana od kmetijskega ministrstva, je ugotovila, da bo mogla Poljska letos izvoziti 80 — 100.000 vagonov žita.

Borze

7. septembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupcijski zaključki.) Vrednote: investicijsko posojilo 76,50—0, Vojna škoda 300—0, zastavni listi Kranjske deželne banke 20—25, kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 20—25, Celjska posojilnica 201—202 (201), Ljubljanska kredita 225—240, Merkantilna 100—104, Prašedion 912—0, Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne 80—0, Trbovlje 350—0, Vevče 120—0, Nihaj 37—0, Stavbna družba 165—180. — Blago: les: deske, monte, 25 mm, fca 300—530; trami, monte, od 3—6,8, ico meja, 3 vagoni 300—310 (300); deske pod mero, 25 mm in 31 mm od 10 mm naprej, fca meja 500—0; madrieri 75—250, od 4—8 m, I, II, III, fca meja 575—0; bukovo oglje, praška, fca postaja Borovnica 20—0; poljski pridelek: pšenica: gornjebaška 77 kg, fca bo postaja 0—250, domača, fca Ljubljana 250—0; turščica: slavonska, par. Ljubljana 1 vagon 216—216 (216); oves slavonski, par. Ljubljana, 1 vagon 170—170 (170); krompir novi, fca nakl. postaja 1 vagon 62—62 (62); otrobi rženi, fca Karlovac, pap. vreče 0—100. — Danes 8. t. m. borza zaradi praznika ne posluje.

ZAGREB. Električno tržišče se je začelo z mirno in precej čvrsto tendenco. Poskočile so pri bančnih vrednotah Eskomptna, Kreditna, Jugo, Obrtna, Tržišče industrijskih vrednot je mlačnejše in so posamezne lesne vrednote oslabele. Zelo čvrsta sta bila Dubrovačka in Trbovlje. — Po oslabitvi se je dinar zopet popravil. Na Dunaju se je dinar živahno iskal na bazi 9,215 in se je na tej bazi razvil promet tudi v Zagrebu brez uplivanja Narodne banke. Skupni promet je danes znašal le 7,7 milijona dinarjev. Notirale so devize: Amsterdam 2270—2290, Dunaj 788,5—798,5, Berlin 1331—1341, Italija izplačilo 2241—226,5, London izplačilo 272—274, Newyork ček 55,86—56,46, Praga 165,8—167,8, Sofia 43—45, Švica 1082,8—1090,8; valute: dolar 55,175—55,77, Kč 162,75—164,75, lire 222,8—225,2; efekti: bančni: Litorale 50—58, Centro-Trgo 11—12, Eskomptna 124,5—126, Kreditna, Zagreb 123—125, Hipo 72,75—73,5, Jugo 106,75—107, Ljubljanska kredita 230—0, Obrtna 80—81,5, Prašedion 912,5—920, Slavonska 65—66, Srpska 131—132, Industrijski: Eksploatacija 48—49,5, Dubrovačka 550—560, Sečerana 495—500, Isis 67—70, Nihaj 0—40, Gutmann 430—435, Slavonija 48—49, Trbovlje 355—370; državni: investicijsko posojilo 79—0, agrarne 42, Vojna škoda, prompna 299—300, za september 301—302, BEOGRAD, Devize mlačne. Notirajo: Amsterdam 2260—2270, Dunaj 793—794,5, Berlin 1336—1339, Budimpešta 0,079—0,07925, Italija 225,25—225,9, London 272,75—273, Newyork 56,15—56,20, Pariz 263,5—264, Praga 166,65—166,75, Švica 1086—1087.

CURIM, Beograd 9,225, Berlin 1,2330, Newyork 518,25, London 25,13, Pariz 24,30, Milan 20,75, Praga 15,35, Budimpešta 0,007260, Bukarešta 2,55, Varšava 92,50, Dunaj 73,05.

TRST, Efektli: obligacije Juijske Kraline 80, Živnostenski 294, Assicurazione Generali 7150, Riunione Adriatica A 3400, Riunione Adriatica B 3380, Dalmazija 280, Oceania 180, Dalmazija cement 632, Split cement 458, Krka 367, Devize: Beograd 44,40 — 44,80, Dunaj 345 — 355, Budimpešta 0,0340 — 0,0355, Praga 73,75 — 74,25, Bukarešta 12 — 12,50, Pariz 117 — 117,75, London 120,90 — 121,15, Newyork 24,90 do 25,10, Curih 480 — 485, Valute: dinarji 43,75 — 44,50, 20 zlatih frankov 95 — 100, zlata lira 481,57.

DUNAJ, Beograd 21,61 — 12,65, Berlin 168,30 — 168,90, Budimpešta 99,25 — 99,65, Bukarešta 3,5050 — 3,5250, London 34,34 do 34,44, Milan 28,34 — 28,46, Newyork 707,85 — 710,35, Pariz 33,19 — 33,35, Praga 20,9725 — 21,0525, Sofia 5,15 — 5,19, Varšava 123,75 — 124,95, Curih 136,55 do 137,95; dinarji 12,63 — 12,69.

Po slovanskem svetu

Položaj narodnega šolstva | 200letnica ruske akademije na Češkem znanosti

Nemško šolstvo gre kakor drugod tudi na Češkem rakovo pot. Ker so se spremenile politične razmere, je tudi število čeških otrok na nemških šolah od dne do dne manjše. Skrčenje je zadelo nemške in češke šole enako, ker se država pri tem ni ozirala na politične, temveč zgolj na stvarne momente. Vlada gre Nemcem celo na roko, ker jim dovoljuje šole tudi v takih krajih, kjer je 20, 15 ali celo samo 8 učencev. Nemci so se sicer pritoževali, da je skrčenje zadelo njihovo učiteljsko, toda to ni res. Na Češkem je nemških učiteljev odločno preveč. Nemških učiteljev je 10, kar je tudi glavni vzrok, da ima Češka toliko nemškega učiteljskega. Skrčenje se ni dotaknilo nobene šole, ki jo obiskuje vsaj 20 učencev. Država je bila zlasti popustljiva napram eno- in dvorazrednim ljudskim šolam. Dvorazredne šole niso bile reducirane, temveč združene po dve ali tri, če je bilo v njih vsaj 40—50 učencev. Mnoge nemške šole, ki so se bale, da se ne vpiše dovolj učencev, so navedle v seznamu nedoletno dečo izpod 6. leta. Zdi se, da se šole prenapolnijo, ali pa imajo učence, ki še niso stari 6 let. Mnogi nemški učenci so celo iz drugih občin. Pojavila se je celo nemška korporacija, ki je organizirala cele »leteče kolone« sromašnih otrok in te pošiljala zdaj v takozvane ogrožene nemške šole.

Lani se je vpisalo 44.683 učencev več kot letos. Od teh odpade na Čehe 31 : 290 (70,25%), na Nemce pa 13.290 (27,75%). Manj učencev imajo letos vse ljudske šole in češke meščanske, dočim se je vpisalo na nemške meščanske šole 318 učencev več kot lani. Stanje češkega narodnega šolstva (ljudske in meščanske šole) je bilo 1. septembra 1925 sledeče: Pred redukcijo je bilo 4138 šol, ena je bila odpravljena, po redukciji pa 4137 šol in 13.499 razredov. 934 šol je prosvetno ministrstvo ukinilo. Pred redukcijo je bilo razmerje učencev po razredih 35,69, po redukciji pa 38,35. Število učencev znaša zdaj 841.905.

Stanje nemškega narodnega šolstva je razvidno iz sledečih podatkov: Pred redukcijo so bile 2503 šole, ukinjeni 2, po redukciji 2501, razredov 6734, ukinjenih 563. Razmerje učencev po razredih je bilo pred redukcijo 36,34, po redukciji pa 38,34. Število učencev znaša 244.749. Češko in nemško šolstvo skupaj: Šol je bilo pred redukcijo 6641, ukinjene 3, po redukciji šol 6638. Razredov je bilo pred redukcijo 20.233, ukinjenih 1497 tako, da je ostalo po redukciji 38.77. Število učencev (čeških in nemških) znaša zdaj 726.654.

Učiteljev je bilo pred redukcijo: čeških 14.224, nemških 7098, katechetov čeških 318, nemških 176, učiteljice ženskih ročnih del čeških 1614, nemških 1018; učiteljev neobveznih predmetov čeških 128, nemških 32, učiteljev na pomožnih šolah čeških 56, nemških 27. Vseh učiteljev je bilo torej pred redukcijo čeških 16.340, nemških 8351, skupaj 24.691. Po redukciji jih je ostalo 19.825. Reduciranih je bilo torej 4866.

Pomožnih razredov je čeških 57, nemških 26; tečajev (tako zv. IV. letnik na meščanskih šolah) čeških 215, nemških 65, skupaj 280. Zanimivo je primerjati s tem stanje narodnega šolstva na Češkem med prevratom. 31. decembra 1918 je bilo na Češkem 390 čeških meščanskih šol z 1630 razredi in 3378 ljudskih šol z 11.615 razredi. Vseh čeških šol je bilo 3768, učencev pa 680.730. Nemških šol je bilo: meščanskih 244 z 941 raz., ljudskih 2345 z 7627 raz., skupaj torej 2589 šol, 8568 razredov in 408.817 učencev. Vidimo torej, da je število čeških učencev po prevratu padlo od 408.817 na 244.749 t. j. za 41%. Dočim se je znižalo število šol od 2589 na 2501, torej za dobre 3 odstotke. S tem je rečeno, da so vse nemške pritožbe glede zatiranja njihovih šol neupravičene.

»Pravda« prinaša izjavo tajnika Akademije Karpinskaja, ki ugotavlja, da je med člani Akademije več svetovno znanih osebnosti. V inozemstvu se je smatralo članstvo Ruske Akademije Znanosti vedno kot posebna čast.

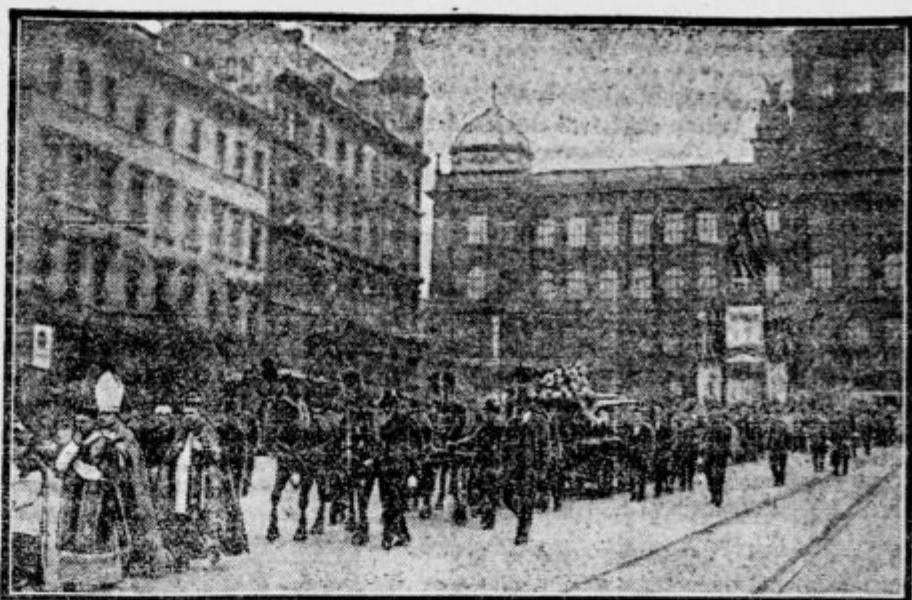
Moskovski tisk povdarja v številnih člankih, da je krepak napredek Akademije najboljši dokaz kulturnih zmognosti sovjetske vlade, katere nočejo pripoznati na zapadu.

Vse ulice Vasiljevskega otoka, kjer leži Akademija, dobijo nova imena po njenih odličnih članih tekom 200 let.

Nadalje počasti sovjetska vlada Akademijo s novim naslovom »Akademija SSSR«. Na ta način izgine staro ime »Ruske Akademije«, ki je obstajalo do sedaj. Svečanosti so se pričele v Leningradu in Moskvi istočasno večeraj dne 5. septembra in bodo trajale do 19. t. m. Akademija je razposlala več nego 600 vabil učnim društvom širom sveta.

O priliki 200-letnice priredi Akademija več razstav. Antropološki muzej otvori tri nove oddelke: oddelke fizičnih posebnosti človeške rase, kjer bodo zastopane vse sedanje in izumrle opice, divjaki in kulturni narodi, v kolikor pridejo v poštev za zgodovino razvoja; indijski oddelke z bogatimi mnogoletnimi zbirkami potovalcev soprogov Marwardt in oddelke razvoja splošno človeške kulture, slike gmožnega, družabnega in duševnega življenja vseh narodov zemeljske oble, od rodbine do države.

Eremitaža proslavi 200-letnico s posebno razstavo kamej in drugih dragocenih rezanih kamnov. V slikarskem oddelku se otvori nova dvorana francoskih umetnikov. Prvič bo otvoren oddelke južnoruskih step do prihoda Rusov (Skiti in grške naselbine ob Črnem morju). Nad vse je zanimiv v svetu edini oddelke staro-perzijskih, sasanijskih spominov. Do sedaj so prijavili svoj obisk sledeči učenjaki: Zamcarano in Sagžu iz Urge (Mongolija), Suonen in Matsumura iz Tokija (Japonska), Modye iz Kalkute (Indija), Magnes iz Jeruzalema. Iz Amerike pridejo F. Holder in J. Hoodrich (Stanford) ter Donaldson (Pensilvanija). Angleška pošlje 7 zastopnikov univerz Edinburg, Manchester, Cambridge, London in Glasgow. Iz Nemčije pride 23 učenjakov, a samo kot osebe. Službeni obiski odpadejo radi obsodbe 2 nemških dijakov v Moskvi. Francoska pošlje 3 udeležence s prof. Lirondellom na čelu, Italija 8 zastopnikov univerz Rim, Turin, Bologna, Neapoli. Belgijo zastopa K. Loerkhen (Bruselj), Španka pošlje 4

Pogreb češkega slikarja Vojtecha Hynaisa
Žalni sprevod na Vavčavskem trgu.

profesorje univerz Madrid in Saragosa. Nizozemska 5 pooblaščenec univerz Delft, Leyden, Groningen, Utrecht, med njimi slavista Van-Vyke. Številno bodo zastopane tudi skandinavske države: Norveška (3 odposlanci univerz Oslo in Trondheim z znanim slavistom Olafom Brochom), Švedska (5 odposlancev univerz Lund in Stockholm) ter Danska (prof. Soerensen iz Kopenhagna). Finska pošlje tri, Litva pa 5 profesorjev. Poljska bo zastopana po slavistu J. Baudouinu de Courtenaju in M. Moroževicu. Poleg Poljske je Češkoslovaška edina slovanska država, ki se udeležiti slavnosti. Praško Karlovo univerzo bo zastopal poleg prof. J. Polivke tudi naš rojak prof. M. Murko, ki bo edini Slovenec na tej pomembni svečanosti.

Jugoslovenske Akademije in znanstvena društva nimajo do sedaj nobenih zvez z rusko Akademijo, katere publikacije v njenih knjižnicah kažejo še vedno veliko vrzel od l. 1914. naprej.

Izenačenje zakonov na Poljskem

Kakor v Jugoslaviji, trpi pravno življenje tudi na Poljskem na posledicah nekdane politične razcepljenosti. Samo v področju civilnega prava vlada na ozemlju poljske republike peto različnih zakonov: Code Napoleon v nekdanji kraljevini, ruski Graždanski zakon v tkzv. »Vzhodnih okrajih«, Nemški zakoni v Poznanju, avstrijski v Galiciji in končno ogrski v nekdanji Orava-Sniš. Izenačenje teh zakonov bi zahtevalo več desetletij znanstvenega dela. Vsled tega je bilo nalože-

no 3. julija 1919 posebni stalni komisiji za izenačenje zakonov, naj hiti kolikor more. Ta mešana komisija, katere člani so sodniki in odvetniki, ima odgovorno nalogo: ustvariti mora peto kodeksov: civilni, trgovski, kazenski, civilno-sodni in kazensko sodni zakon ter več pomožnih postav. Zanimivo je za primerjanje z našimi razmerami, da so izpodleteli vsi poskusi pospešiti izenačenje potom umetnega razširjanja območja najbolj modernih izmed obstoječih zakonov. V tem slučaju je prvotno nameravala vlada proglasiti kot splošno veljaven avstrijski civilni zakon.

Tekom svojega petletnega obstoja je izdelala komisija že več zakonov (n. pr. menični in patentni zakon). Letos bodo dovršeni tudi kazenski, kazensko-sodni in civilno-sodni kodeksi. Največ težko nudi seveda velikansko delo s civilnim kodeksom. Zanimive so odredbe, s katerimi hoče vlada pospešiti izenačenje zakonov. Komisija v celem skoro nima zborovani. Zato pa mrzlično delujejo njeni manjši odskri. Posamezni referenti so obvezani izdelati gotov zakonki oddelke tekom vnaprejšnjega določenega časa. Glavne težkoče bodo povzročili novi zakoni pri pregledovanju v ministrstvih in v parlamentu. Ministrstvo se je radi tega že odreklo reviziji. Njegovi pooblaščenec se bodo udeležili vsi komisije, da ne bo treba zakonu ležati mesece in mesece na mizah sekcijah načelnikov. Največje težkoče na stavi čitanje novih zakonov v parlamentu. Vlada in komisija sta mnenja, da se ne sme izpostaviti kodifikacijsko delo političnim prepričkom, ker bi lahko pokvarile številne pripombe posameznih poslancev notranjo enotnost zakona. Parlament bo torej sprejemal zakone v celoti na poenostavljen način: obe hiši skupščine bosta glasovali samo za sprejem oziroma za odklonitev.

Poljska sledi v tem oziru stopnjam Italije in Francije. Objavljala bo nove zakone, ne da bi čakala dovoljenja skupščine, dasi se bo seveda ozirala na izražene želje poslancev. Komisija za izenačenje zakonov ohrani končno veljavno mnenje. Življenje samo narekuje pravnikom in politikom nov način kodifikacije in ta način je že vnaprejšnjem sankcioniran.

Dr. Engliš je odložil svoj mandat. Znan gospodarski strokovnjak in bivši finančni minister prof. dr. Karel Engliš je poslal v sredo predsedniku češke narodno-demokratske stranke dr. Kramářu in predsedniku poslanske zbornice Tomašku pismo, v katerem naznanja, da odlaaga svoj mandat in izstopa iz narodno-demokratske stranke. Po znanih dogodkih v narodno-demokratski stranki, ki so dosegli svoj vrhunec v nedavnem brnskem kongresu, je bilo jasno, da prijateljsko razmerje med tako zvanim brnskimi krilom te stranke in praškim vodstvom ne more dolgo trajati. Dr. Engliš je bil predsednik moravsko-šleskega izvrševalnega odbora narodno-demokratske stranke. Z njegovim odhodom se izmehi praško strankino vodstvo zelo nepriljubljeno

Francoski general Gourand v Prazi

Koncem avgusta je obiskal, kakor smo že takrat poročali, Prago odlični francoski vojskovodja, general Gourand. Pred mestno hišo na Staromestnem trgu ga je sprejel in pozdravil župan Velike Praze dr. Baxa.

Wickham Steed

Pred menoj ležita dve debeli knjigi: spomini enega najuglednejših angleških novinarjev H. W. Steeda, bivšega glavnega urednika londonskih »Times« in dolgoletnega korespondenta v Rimu in na Dunaju. Češkemu prevodu je spisal uvod prezident T. G. Masaryk. Nekaj osebnih reminiscenc in topila hvala za usluge, ki jih je storil češki stari vplivni angleški novinar.

Na skoraj 900 straneh je očrtal Wickham Steed 30 let svojega opazovanja evropske mednarodne politike, 30 let življenja, ki je izpolnilo vse poštene ambicije dobrega novinarja in ki je dalo tudi splošnosti idealno odmerjen del. V predgovoru pravi Steed o svojem delu: »Ta knjiga opisuje javno mednarodno življenje v zadnjih 30 letih. Dal sem ji obliko osebnih spominov, vzlic temu pa nima izključno in poglavitno značaj lastnega življenjepisja. Njena upravičenost leži v okolnosti, da — kolikor vem — ni bilo dano nobenemu pisatelju ali novinarju toliko prilike za opazovanje sodobnih razmer v Evropi in izven nje, kakor je srečna usoda naklonila meni...«

Ko smo prebrali Steedove spomine, smo mu morali dati prav. Tako življenje je res dar srečne usode. Nadarjen, samozavesten,

*) H. W. Steed, Třicet let novinářem. 1892 — 1922. Vzpomínky. Přeložil Fr. Bormer. I. — II. V Praze 1924. Nakladem »Orbis«.

bolj skrit, lokav in prekanjen, a parirati ga je treba naglo, brez dolgega uganjanja in napadanja.

Steed je obdarjen z vsemi odličnimi lastnostmi novinarja: predvsem ima dober spomin, močno voljo, hitro umevanje situacije in silno razvito sposobnost opazovanja. — mimo drugih lastnosti, kakor so spretno pero, vsestransko znanje, bistra inteligenca. Tak mož je imel vse pogoje za vodilno novinarsko karijero pri velikem, svetovnem narodu, kjer se novinarji ne držijo niti s protekcijo niti s polovičnimi sposobnostmi.

Wickham Steed nas zanima tudi radi tega, ker je bil z vso dušo na strani podjarmljenih narodov bivše Avstro-Ogrske. Naše probleme je poznal tako dobro kakor v Angliji samo še Scotus Vintor, zato nas je vneto podpiral na veliki novinski fronti, ki ni bila manj važna od diplomatske. Med vojno se je krepko zavzemal za naše emigrante in za vsa naša boja proti Avstro-Ogrski, katere radi sistem je bil do dobra spoznal na Dunaju: osebne zveze z vodilnimi angleškimi krogi, vpliv »Timesa« in zlasti vpliv lorda Northcliffeja je izbral v našo korist, ne zahtevaj: za svoje delo niti priznal niti plačila. Bil je črna roka sedanjega prezidenta Masaryka za časa njegove bivanja v Londonu, bil je v ozkih stikih z »Jugoslov. odborom«, osobito s pokojnim Suplom in dr. Trumbićem. V njegovih spominih se čita poglavja posvečena našim zadevam in ljudem, zlasti izra naših važnejših mesecev na pariški mirovni kon-

ferenci. Tako nam je Steed bližji nego je znano pri nas in njegovi spomini imajo tudi za nas politično-zgodovinski pomen.

Po studijah v domovini, v Nemčiji in v Parizu je nastopil Steed l. 1896. službo »Timesovega« dopisnika v Berlinu. Nemčija ga je zanimala že dalje časa, saj je studiral njene probleme na univerzi v Berlinu, kjer se je zanimal za Paulsenovo filozofijo, za nemške teoretične gospodarske liberalizma in za socializem. Kot novinarja so ga posebno zanimale markantne voditeljske osebnosti: Bismarck, Viljem II., socialistični voditelji. Ko je potem nastopil v Berlinu »svojo novinarsko pot pri »Timesu«, je imel priliko pogledati za kulise, kjer so bile na vrsti velike usodepolne intrige. Opazil je vrelce, iz katerih je začelo holjbolj vreti na dan sovraštvo do Anglije in vedel je, kdo je kalil vodo in v čigavo korist. Kmalu je spoznal tudi ozadje spletke med Berlinom in Petrogradom. Postal mu je jasno, zakaj je naraščal nemški imperijalizem. Tu — pred cesarskimi paradami in militarističnimi revijami vojske — je Steed slišal z ušesi svoje novinarske nature bučanje daljnega vojnega viharja, ki se je imel z vso neizprosno pojavit na evropskem horizontu.

Posihodob Steed neprestano opazuje, proučuje, kombinira, razpleta volje intrig in finih laži. Položaj »Timesovega« dopisnika mu odpira vsa vrata. Iz Berlina ga je list premeštil v Rim. Nemčijo je zapustil v pripranju, da bi se dalo »anglenemskemu

moravsko-šleske avtonomije v strankini organizaciji in zadnjih nezažidanih elementov v stranki. Mnogi politični krogi v Brnu so mnenja, da je nastopila z izstopom dr. Engliša za narodno-demokratske stranke resna nevarnost popolnega razkola. Dr. Kramář bo imel sedaj mnogo posla, da pomiri razburjene duhove.

Ruska polarna ekspedicija se je izgubila, 15. avgusta sta odletela iz Arhangelska dva hitroplana s 6 osebami ob severni sibirski obali proti vzhodu. Ekspedicija je imela mnogo preiskati te pokrajine, zlasti pa znano Novo Zemljo. O ekspediciji ni bilo nobenega poročila več, dasi sta imela oba aparata radioodajne postaje. Zato se boje, da sta se ponesrečila. Ruska vlada je odposlala v Ledeno morje več ladij, da iščejo ekspedicijo, a doslej je ostala rešilna akcija brez uspeha.

TRI

Štediti

je geslo dneva!

Nikdo ni primoran tako štediti, kakor gospodinja.

TRI-SODA

Vam pomaga štediti v gospodinjstvu!

Kaj se prištedi z uporabo TRI-sode!

- Prištedi se milo, kajti večji del nesnage razkroja TRI-soda.
- Prištedi se čas in delo, ker mencanje perila je odveč! TRI-soda sama od sebe razkroji nesnago.
- Prištedi se na trpežnosti perila, ker TRI-soda beli, pa ne razjedal!

TRI

za namakanje ZLATOROG terpentinov milo za pranje!

Tvornice ZLATOROG MARIBOR

konfliktu izogniti le tedaj, če bi Nemci do temeljev spremenili svoje metode in težnje, ali če bi se Anglija odrekla docela svoji poziciji na svetu» (str. 126). Na tej osnovi je gradil poznejše politične nazore. V Italiji je imel priliko spoznati risorgimento, medtem ko so mu težki, a skrajno zanimivi politični boji med vlado in opozicijo nudili bogato šolo. V zunanjo politiko ga je uveljal zunanji minister markiz Visconti Venosta, ki ga je zelo cenil in ki je bil kljub svoji starosti dovolj bistroumen, da je spoznal ogromno važnost tiska in novinarjev. Veliko se je družil z baronom Sidneyem Sonninom, ki ga je uvažal v finančne probleme gospodarsko toli razoranega Italije. Tako se je Steedovo obzorje v družbi italijanskih državnikov in politikov močno razširilo in pogled na niti, ki so plele pod vsemi dogodki, se je izostril. Steed tudi ni prezrl svetovno-političnega pomena Vatikana in je dosti iz njegovih politikov v ozke stike, ki so bili protestant in svobodomislec. Obsežno nam popisuje italijanske politične težave in borbe na koncu 19. in v prvih dveh letih novega stoletja. V to dobo pa dajmo silni pretresljaji v notranjosti Italije, umor kralja Humberta in nastop sedanjega vladarja Viktorja Emanuela. Posebno zanimiva so poglavja, ki se tičejo Vatikana in njegovih cerkveno-političnih zadev. Ker so mu povsod zaupali — v kolikor pač diplomate zaupajo — je imel vpogled v mnoge reči, pri katerih je moral pozabiti, da je novinar in biti zgolj diplomat.

Jugoslovenska mesta v statistiki

Po popisu prebivalstva z dne 31. januarja 1921. štejeemo v naši državi 17 mest s preko 20.000 prebivalci. Tri mesta imajo preko 100.000 ljudi in sicer Beograd 111.740, Zagreb 108.338 in Subotica 101.857. V primeri z zadajim ljudskim štejem iz l. 1910 je narasel Beograd za 24%, Zagreb za 37% in Subotica za 8%, tako da ni l. 1910. nobeno mesto doseglo 100.000 ljudi. Če je razlika v številu prebivalstva teh treh mest po zadnjem šteju prav malenkostna, je na drugi strani kaj različen mestni teritorij, na kateri se to prebivalstvo nanaša. In v tem oziru nahajamo baš obratno razmerje. Občina Beograd meri 12, Zagreb 66, Subotica celih 779 km²; Zagreb tedaj prekaša po površini Beograd nad petkrat, Subotica pa kar 65 krat! Slednja že predstavlja površino Medijumirja ali 1/3 Slovenije! Če torej po številu prebivalstva le v neznatni meri, pripada z ozirom na aglomeracijo ljudi Beogradu nesporno prvenstvo.

Preko 50.000 ljudi štejeata Sarajevo z 66.317 in Ljubljana s 53.306 prebivalci. Od l. 1910—1921 je naraslo Sarajevo za 16%, Ljubljana za 14%. Ker slednja l. 1910. ni dosegla 50.000 prebivalcev, je bilo takrat na današnjem državnem teritoriju četvero mest s preko 50.000 prebivalci.

Dvanajst mest šteje preko 20.000 prebivalcev in sicer Skopje 41.066, Novi Sad 39.147, Osijek 34.412, Sombor 31.332, Senta 30.697, Maribor 30.641, Bitolj 28.418, Veliki Bečkeret 27.511, Vršac 26.975, Velika Kikinda 25.809, Niš 25.096 in Split 25.042 preb. — V primeri z l. 1910 sta najbolj napredovala Split in Novi Sad z 17% prirastkom. V vrstnem redu si nato slede Osijek z 10%, Maribor z 9%, Veliki Bečkeret z 6%, Senta s 3%, Sombor z 2%. Stagniral je Niš s prirastkom 0,6%, nazadovale pa so Vršac za 1%, Velika Kikinda za 4%; pod neposrednim vplivom svetovne vojne pa zlasti Skopje za 13% in Bitolj za 41%. Vendar ni nobeno naštetih mest šlo radi nazadovanja oziroma napredovanja l. 1910. iznad 50.000, oziroma izpod 20.000 preb. Število raznovelihih mest in v njih naseljenega prebivalstva za l. 1910 in 1921 je torej na-

Od l. 1910.—21. je torej mestno prebivalstvo naraslo za 64.999 ljudi, kar znači prirastek 8,8%. 807.704 prebivalcev pa znači še vedno komaj 6,7% prebivalstva cele države. Iz tega se jasno razbere, da živi prebivalstvo po ogromni večini raztreseno po deželi in — monjsih mestih, iz česar izhaja tudi statistično izraziti agrarni značaj Jugoslavije. Dejansko pa se izdatno skrči še teh hrolih 6,7% prebivalstva večjih mest, ako se samo spomnimo na primer Subotice ter pomislimo, da so slična tudi vsa druga mesta v Vojvodini, med katerimi zavzema s 131 km² Veliki Bečkeret najmanjšo površje.

Prav zanimiv in poučen je pregled narodnosti v naštetih mestih ter jakost njihovega zastopstva. Naravno se skoraj povsod očituje sila premoč slovenskega življa. Statistični material nas pouči, da je najčistejšo slovensko mesto Ljubljana, kjer se prišteva Slovanom 96,1% prebivalstva (47.286 Slovencev, 3128 Srbohrvatov ter 796 drugih Slovanov). Ljubljani sledi Zagreb z 94,9% (poleg Srbohrvatov se je našlo 8.364 Slovencev in 2.514 ostalih Slovanov), Beograd z 91,5% (1230 Slovencev ter 3.103 ostalih Slovanov), Niš z 90,1%, Sarajevo z 86,4%. Zanimivo je, da je na šestem mestu že Maribor z 77,8% slovenskega prebivalstva; nato slede Subotica z 70,2%, Osijek z 64,7%, Velika Kikinda z 60,8%, Bitolj z 56,8% ter Skopje s 34,9% slovenskega preb. Relativno večino tvorijo Slovani še v Novem Sadu z 48,6% in Velikem Bečkeretu z 42,5%, manjšino pa tvorijo v Vršcu z 39,7% ter Senti z 10,3% prebivalstva. — Le za Split glede narodnosti še nimamo tozadevnih uradnih podatkov.

Poleg Slovanov so povprečno najštevilnejše in najpogostejše zastopani Nemci. Sicer ti nikjer ne dosegajo absolutne večine, so pa v Vršcu z 49,1% — bi-

valstva najštevilnejše zastopana narodnost. Kot manjšina so znatneje zastopani v Osijeku z 28,7%, Velikem Bečkeretu z 28,5%, Veliki Kikindi z 22,5%, Mariboru z 21,2% ter Novem Sadu z 16,1%. Vsaj 1% meščanov tvorijo Nemci še v Somboru (9,3%), Sarajevu (4,1%), Beogradu (3,3%), Ljubljani (3,2%), Zagrebu (3,1%) in Subotici (2,4%).

Zlasti v vojvodinskih mestih so številno zastopani Madžari. Ti tvorijo absolutno večino v Senti z 86,7% prebivalstva, znatno manjšino pa v Novem Sadu (33,1%), Velikem Bečkeretu (27,6%), Subotici (27,2%), Somboru (16,6%), Veliki Kikindi (15,7%) in Vršcu (8,9%). Sicer so že zastopani v Osijeku (6,1%), Beogradu (1,1%) in Zagrebu (1,1%).

Romuni in Albanci tvorijo le neznatne manjšine in sicer prvi v Bitolju (Vlahi 3,8% preb.), Vršcu (1,7%) in Skoplju (Vlahi 1,4%), Albanci pa le v Skoplju (2,1%). Ostale narodnosti so v večji meri zastopane le v Skoplju (Turki 41,4% preb.), Bitolju (Turki 37,6%) in Nišu (Turki 8,3%) ter Sarajevu (7,9 španski Židje).

Narodni pestrosti nekaterih mest odgovarja morda še bolj verska. Kljub manjšemu številu so katoličani v slošnem v mestih bolj koncentrirani, dočim so pravoslavni bolj raztreseni. V skladu s tem je dejstvo, da dosegajo katoličani absolutno večino v 9 mestih, dočim pravoslavni le v petih in še tam je večina katoličanov precej očitnejša. Kar v narodnem izkazuje Ljubljana tudi v verskem pogledu med vsemi mesti največjo homogenost. Nič manj kot 94,8% prebivalstva se priznava katolikom. Ljubljani sledi Maribor z 91,5% katoličani. V vrstnem redu si nato slede Subotica z 87,6%, Senta z 85,4% in Zagreb z 84,3% katoliškega prebivalstva. Če je Ljubljana na prvem, je Zagreb šele na petem mestu. Jako katoliško večino očituje še Osijek (75,8%), neznatneša Vršac (57,6%). Veliki Bečkeret (51,2%) in Sombor (50,7%). Katoličani so v znatnejši manjšini v Novem Sadu (38,2%), Veliki Kikindi (36,2%) in Sarajevu (29,0%), večji drobci pa so še v Beogradu (8,2%), Nišu (5,1%) in Skoplju (2,3%).

Pravoslavni so najčisteje zastopani v Nišu (85,4% preb.) in Beogradu (85,2%), v večini so še v Bitolju (60,8%), Veliki Kikindi (59,7%) in Skoplju (54,6%), dočim imajo v Novem Sadu napram katoličanom neznatno relativno večino (38,3%); za temi pa kljub večjemu številu v Somboru z 43,3% ter v Velikem Bečkeretu z 39,1% prebivalstva precej zastopajo. Znatnejši del prebivalstva tvorijo pravoslavni še v Vršcu z 38,1%, Sarajevu z 24,8% ter Osijeku z 13,3% preb. manjši — v Senti (9,8%), Zagrebu (8,8%), Subotici (6,6%), Mariboru (5,0%) in Ljubljani (3,8%).

So bolj raztreseno kot katoličani in pravoslavni žive po mestih muslimani, ki imajo z 3,9% prebivalstva edino v Sarajevu relativno premoč. Sicer so v še večji meri naseljeni v Skoplju, a tu z 38,3% preb. znatno zastopajo za absolutno prevladajočim pravoslavnim elementom. V večji meri še naseljujejo Bitolj (27,8%), v manjši Niš (6,1%), dočim tvorijo v Beogradu komaj 1,2% prebivalstva.

V ožjek dejstvu, da 2% protestantov naše države v Vojvodini, izkazujejo v glavnem le vojvodinska mesta večje protestantske duhov. Daleko največ jih je v Novem Sadu (14,4% preb.), sicer so še v Velikem Bečkeretu (3,5%), Vršcu (1,7%), Subotici (1,4%) in Somboru (1,4%). Izven Vojvodine jih je nad 1% le v Mariboru (2,7%) in Osijeku (2,0%). Prav posebno stališče v mestih zavzema Židje, zato se bomo bavili z njimi — posebnem odstavku.

Kakšno je torej naše meščanstvo z narodnostnega vidika? Če primerjamo jakost njih zastopstva v večjih mestih z oaim povprečjem v državi, dobimo presenetljivo sliko. Po zadnjem ljudskem šteju je bilo v mestih iznad 20.000 preb. (izvzet je Split) okroglo 575.600 Slovanov (= 74,5%), 92.000

Madžarov (= 11,8%), 67.100 Nemcev (= 8,6%), 4.600 Albancev, 3.200 Romunov, 1.200 Italijanov ter 38.900 drugih narodnosti (= 5,0%). V celi državi pa štejeemo 84,4% Slovanov, 3,9% Madžarov, 4,3% Nemcev, 3,7% Albancev, 1,9% Romunov, 0,1% Italijanov ter 1,7% pripadnikov drugih narodov. Iz priučujočega sledi, da je slovenski življenj v mestih mnogo slabše zastopan in sicer v korist Madžarov, Nemcev in drugorodcev, dočim Romuni in Albanci tu sploh ne pridejo v poštev.

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 60.-a VM

„ključ“

raja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste ve- rovali. Nogavice brez žiga „ključ“ so posrejene.

Giuseppe Mazzini: „Dolžnosti človeka“

Prevedel dr. Alojz Gradnik, založila Izd. Kleinmayr & Fed. Bamberg, d. z o. z., Tisk Zverne tiskarne v Celju, 90 strani, cena 22 Din.

Giuseppe Mazzini je teoretik nacionalizma, resničnega, rusnega, vznešenega in idealnega, in je zato najhujši miselni nasprotnik fašizma in imperializma. Mazzini je čtivo za vsakega demokrata, in zlasti za Školo in Orjunaša. Vkljub temu je znan le malokomu, ker je bil dostopen le v italijanski in še to je trebalo posebej narečati. Sedaj nam je po dveh heroičnih dramah Sem Benellija dr. A. Gradnik iz italijanske prevred izmed brojnih spisov starega revolucionarja Mazzinijev rekel bi najbolj zrel spis, njegov življenjski credo in esenco njegove stroge in vznešene filozofije: »Dolžnosti človeka«, Doveri dell' Uomo.

Pred stoletjem je Mazzini bil borec za osvoboditve in ujedinjene razkosane Italije in volja mladce Evrope, ki je v izgnanstvu in v bogumi ki bedi starega sveta ustvarjala novo svobodo. Bil je tudi energičen in delaven novinar, goreč patriot in obenem revolucionar v Genovi je izdal svoje glasilo »L'Indicatore Genuese«, v Livornu »Indicatore Livornese«, v Milanu l. 1848 »L'Italia del Popolo«, vedno je svoje ognjene članke plačeval z ječo in preganjanjem. Bil je sodebnik Karla Marxa v Nemčiji, Lajosa Kossutha na Madžarskem, Henri Rocheforta v Franciji, Karla Havlička-Borovskega na Češkem. Bil je njih brat, ko je pred preganjanjem pobegnil v svobodoljubni London, je od tam klical v listu »L'Apostolato popolare«, v Marselju pa je izdal svoj slovesni manifest »Mladi Italiji« (Ai Giovani d'Italia). Za te članke je bil obsojen na smrt in contumacia.

Spisov je veliki mož po svoji smrti, ko je že gledal ujedinjeno Italijo, zapustil znatno število. Vsi bi morali biti prevedeni na slovensko enako kakor Masarykov, — v njih je povedano, kar tvori jedro sodobnega nacionalizma, demokracizma, realizma. V njih razpravlja Mazzini v separatizmu, federalizmu, o razrednem boju in komunizmu, o narodnem ujedinjenju, o klerikalizmu, verstvu, papeštvu, o šolski reformi, o narodni vzgoji, o borbenosti in sili, o zunanji politiki svojega naroda, o močnatosti, prepričanosti, poštenosti, — o kralju in o monarhizmu ali republiku. — Znanu so njegova odprta pisma Viktorju Emanuolu in Piju IX.

Ta mož je napisal o »dolžnostih človeka« priučujoče delce in je pospremlil s pis- mom »italijanskim delavcem«, s kratkimi besedami, ki so zlate. Naj nikogar ne moti njegovo republikanstvo. Pod »monarhijo« se je v njegovi dobi razumela absolutna monarhija, ne parlamentarna, kakor je naša, ki je le druga oblika republike. Tudi v tem vprašanju ni razlike med nami in revolucionarjem Mazzinijem. Poglavlja knjige so: O dolžnostih človeka. — Bog, — Zakon. — Dolžnosti do človeka. — Dolžnosti do domovine. — Dolžnosti do rodbe- ne (dal. da rabi Gradnik besedo »družina«).

ki je tudi pojmovno nekaj drugega). — Dolžnosti do samega sebe. — Svoboda. — Vzgoja. — Uduženje in napredek. — Ekonomsko vprašanje (v štirih poglavjih). — Zaključek (dvoje poglavij).

Ce bi hoteli citirati, bi morali citirati vse. Na str. 38 n. pr. najdete v tekstu o dolžnostih do domovine slavl izrek: »Odpri- te šestilo, postavite konico na sever Italije, na Parmo, ugodite drugo na izliv Varna, opišite polkrog v smeri k Alpam, Konica, ki po opisanem polkrogu pada na izliv Soče, bo začrtala mejo, ki vam jo je Bog dal. Do tiste meje se govoril, se razume vaš jezik: preko nje nimate pravici!«

Ali pa:

»Domovina mora tedaj imeti eno samo vladno, Politiki, ki se zavejo federalisti in bi hoteli napraviti iz Italije bratsko zdru- ženje raznih držav, trgajo domovino na kose in ne vedo, kaj je edinstvo« (str. 41).

Mazzini, brat Tyrša, Havlička, Masary- ka, brat Svetozara Markovića, je spre- govoril sedaj v slovensčini, borec iz Zupan- čičeve čete evrov mladih, in govori k nam v svojem duhu, z besedami prevajalca, pesnika neodrešene domovine, tiste, do ko- je po Mazziniju v imenu resnice, svobode in bratstva nimajo nobenih pravic, »Dolž- nosti človeka«, to so dolžnosti Jugoslovenc. Borec za svobodo in ujedinjenje Italije nam kaže pot.

Roman La Dame de Monsoreau

(Zvestoba do groba)

ki so ga »Jutrovi« čitatelji čitali z iz- redno napetim zanimanjem

je izšel

Naroča se ga v uravi »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ul. 4

Broširan stane Din 45—
Večan v poplatno Din 55—
Večan v platno Din 65—

Kaj piše kritik o knjigi:

Roman je poln divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda mo- di njen cvet še vedno dehti, še vedno se pri takšem čitju orose naše oči, in tudi debelo kožo čitja ne more knjige odložiti neprebrane. Slovenski prevod bo v današnji dobi, ko je tako malo zares dobrega čitja, trilateral dobrodošel, tembolj, ker je za obširno, pa zelo okusno iz- delano in bogato ilustrirano knjigo cena prav nizka.

Prijatelji dobre knjige, naro- čite si jo in izpopolnite svoje domače knjižnice!

Obisk v Šumadiji

(Iz dni profesorskega kongresa.)

Po končanih sejah mednarodnega profesorskega kongresa smo se udele- ženci odpeljali v sredo rodovitne Šu- madije, v kopališko mesto Arandjelov- vac.

Do Beograda sem bil že večkrat pri- šel, a nikoli še nisem imel prilike, vi- deti srbsko pokrajino, njena sela in nje- ne prebivalce. Zato sem se z velikim zanimanjem podal na ta izlet, morda z nič manjšim kot naši tovariši iz dal- jnjih krajev.

Takoj nekaj kilometrov od Beogra- da proč opazimo, da je pokrajina zelo bogata: povsod polja in nasadi, toda nikjer skoraj nobenega sela, nobenih hiš, kar je pač le bolj slučaj. Pokraji- na napravlja prav priazen vtis, a ima nekaj posebnega, s slovenskimi se ne da primerjati, mestoma se mi je zdelo, kot bi se vozil po srednji Franciji: ena- ko gričevje, enaki barvni efekti.

Poseben vlak nas je vozil do Mlade- novca s hitrostjo kakih 45 do 50 km na uro. V Mladenovcu je nas že čaka- lo deset avtomobilov beogradske avto- komande, ki so pol ure pred našim pri- hodom prispeli s tovornim vlakom. Bili so sicer tovorni vozovi, a udobno pre- tvorjeni. Mladenovac sam na sebi ne nudi nič zanimivega. Cesta od tu do

Arandjelovca je silno slaba. Pred vojo- no je bila, kot so mi pravili srbski to- variši, najlepša cesta v vsej Srbiji, toda po njej je šlo v vojnih letih nebroj ba- terij, voz, kamionov — srbskih, nem- ških, avstro-madžarskih, tako da se danes skoraj več ne more imenovati cesta. Polovico pota smo morali voziti korakoma, zgugali smo se pa prav po- šteno.

Trije avtomobili so vsied defektov zaostali in so zato drugi nepokvarjeni šli nazaj po zaostale potnike.

Na potu smo večinoma molčali, gle- dali krasno pokrajino in — odkakovali s svojih sedežev. Trideset kilometrov med Mladenovcem in Arandjelovcem smo prevozili v dveh in pol urah, iz tega lahko čitatelji razvidijo, kakšna je cesta. Če smo lezli čez kak provizor- lesten most, sem se na tilnem vpraš- ali pridemo preko ali ne.

Pred Arandjelovcem se začneja ce- sta spenjati in nudi se krasen razled na Šumadijo, srce Srbije, zibelko srbs- ke svobode. Tu je izpalil l. 1804. Ka- radjordje prvi topovski strel v boju zoper Turke.

Visoko na gori se vidi hram Oplenac, kraljevo grobišče. Sveta je ta zemlja vsakemu Srbu, sveta je vsakemu pra- vemu Jugoslovencu! ...

Ta dan je bil ravno pravoslavni Mali Šmaren in v Arandjelovcu je bil velik letni sejm. Bilo je krasno vreme in ves- ta pridejo profesorji iz vsega sveta v mesto, je privabilo na tisoče Šumadij- cev in Šumadijk, mnoge v lepi narod- ni noši. Mesto je bilo vse v zastavah. Na velikem trgu nas je čakala ogrom- na množica z vojaško godbo. Ko smo izstopili, so nas obisipali s cvetjem in viharno pozdravljali.

Predsednik občine je imel lep nago- vor v gladi francosčini. Dejal je, da je izredno srečen, da more sprejeti goste na tej sveti zemlji šumadijski, pod on- mi divnimi bregovi, s kojih je svoboda prvikat razširila svoja krila, ki so po- zneje objela vse narod jugoslovenski.

Zupanu so odgovarjali delegati raz- nih narodov kar najpristrčneje. Po kon- čanem pozdravljanju smo odšli skozi celo dolgo mesto k »Starmu Zdanju«, hotelu sredi kopališkega parka, kjer se je vršil banket.

Ta banket pa ni bil tako oficijelno zasnovan, kot prejšnji banketi v Palace hotelu v Beogradu.

Omenim na primer jedilni list enega beograjskih banketov: Potage Fontan- ge; Sterlet froid mayonnaise; Petite Bouchée a la Reine; Coeur de filet pi- qué roti; Salade mellee; Bombe de Gla- ce Biscuits a la cuiller; Café.

V Arandjelovcu nas je po tem pri- čeno presenetilo pristno srbsko kosilo: čorba, domači sir, pečena perutnina in svinjetina, domače izborno vino in slad- karije.

Po oficijelnih pozdravih so bila po- bratstva. Med drugimi je izpil g. Co- pe, predsednik francoskega profes- skega združenja, svojo čašo z nekim ogromnim seliakom, Francozu Belteu so poklonili šajkačo, ki jo je med bu- rnim ploskanjem dal na glavo in nosil nato vse čas. Prinesli so mu na krož- niku celo pečeno svinjsko glavo: »La belle tete a Belteu!«

Med banketom so prepevali domači pevci in godli cigani. Razpoloženje je bilo prav veselo.

Med tem, ko se je posebna delegaci- ja osem članov odpeljala v Topolo, da se pokloni smrtnim ostankom kralja Petra Osvoboditelja, so si ostali gosti ogledali kopališče in park. Arandjelov- vac je namreč kopališče »Arandjelova- čka banja«.

Nato smo še krenili na sejmišče in si ogledali, kako se seliaki zabavajo. Pogled na pestro množico, na ples, na vrvenje je silno zanimivo.

Za pot nazaj so nam spetli na raz- nju celega prašička. Naložili smo ga na avto in se spet odpeljali nazaj proti Mladenovcu.

S tem izletom je bil tudi neoficijelni program kongresa v Beogradu končan in zvečer so se gostje odpravili deloma naravnost domov, deloma v Zagreb.

—Br.

Kupujte srečke za sokolski dom v Šiški!

Iz Rima je bil premeščen na Dunaj. Ta del spominov je v prvi knjigi najzanimivejši, vsaj za nas bivše Avstrijce. Problemi habsburške cesarstva so se videli angle- škemu novinarju čisto svojevrstni in ne- umljivi. Steed se ni zadovoljil s površnimi informacijami, ki jih je dobival na oficijel- nih mestih, ampak je stopil sam v lahini narodnostnih vprašanj in začel vaeto pro- učevati ta čudni sistem, ki je imel tako malo analogije z Anglijo. V osladnem ozračju Dunaja je bilo težko spoznati pravo bistvo dualizma in presenčiti sposobno- sti in silo slovenskih narodov. Ob tem času je začelo znova strušiti »balkansko vpraša- nje«. Nastop Karadjordjevev v Srbiji je vzbudil na Ballplatzu jato skrbi. Vse to je dalo Steedu povoda za pozorno proučevanje in opazovanje.

Na tem mestu ni mogoče navesti niti najmarkantnejših izsledkov teh opazovanj in tudi ne najvažnejših Steedovih izkušenj. Nedvomno so avstrijska poglavja jako na- peto čtivo: v njih se zreali zgodovina Av- stro-Ogrske od l. 1902. pa skoraj do l. 1914. Steed, stalen gost najpomembnejših političnih salonov, zaupnik diplomati in politikov, neposredni informator kralja Edvarda; zna povedati veliko tega, kar je bilo navadnim očem skrito. To ima tem večjo vrednost, ker je bilo opazovano z očmi Angleža. O vsem nam pripoveduje, hkrati pa karakte- rizira vodilne osebnosti: kralja Edvarda, cesarja Franca Jožeta, Abrenthala, Clemenc- eauja in mnoge druge, s katerimi je prihajal v stike. Pa kakšni so bili ti stiki? Z vla- darjem najsilnejše države sveta je govoril novinar Steed v prijateljskem tonu in brez vsakega ceremonijela, ker je bil že vna- prej diktiral kraljevim posredovalcem ta pogoj. Ko so ga dunajski klerikalni krogi hoteli spraviti v stike s Francem Ferdinandom, ki so ga predstavljalij tujeem kot ne- kaknega zdravnika bolne Avstrije, je Steed postavil pogoj, da bo govoril z njim kot z vsakim drugim politikom. To, kar je rad sprejel kralj Velike Britanije, je »reformator« Habsburg nujno odklonil. Steed je čutil, da je to drug svet, ki se mora zbog prepročnosti in črnosti razbiti.

Obežni so Steedovi zapiski izza anekdoti- ske krize. Zagrebški veleizdajniški proces in Friedjungova zadeva je angleškega no- vinarja privedla v osrčje jugoslovenskega vprašanja, ki je bilo hkrati balkansko in srednjeevropsko vprašanje. Zbližal se je z Masarykom in z drugimi slovenskimi poli- tiki, spoznal pa je tudi vse ameriške av- strijske službene politike ter si ustvaril de- finitivno sodbo o usodi te države. Videl je, kaj jo upropasta in na čem slone njeni sta- rinski stebri. Z dunajskega vidika je opa- zoval tudi spletke v Berlinu, Parizu, Lon- donu in Petrogradu. Pravilno je ocenil po- moc balkanske vojne za nadaljnji razvoj balkanskega in srednjeevropskega vpraša- nja. Vedno jasneje se mu je črtala pred- oči vloga slovenskih narodov v bližnji bodočnosti. Na str. 399 beremo njegovo sodbo o Sokolstvu, ki ga je videl zagnano

jal v stike. Pa kakšni so bili ti stiki? Z vla- darjem najsilnejše države sveta je govoril novinar Steed v prijateljskem tonu in brez vsakega ceremonijela, ker je bil že vna- prej diktiral kraljevim posredovalcem ta pogoj. Ko so ga dunajski klerikalni krogi hoteli spraviti v stike s Francem Ferdinandom, ki so ga predstavljalij tujeem kot ne- kaknega zdravnika bolne Avstrije, je Steed postavil pogoj, da bo govoril z njim kot z vsakim drugim politikom. To, kar je rad sprejel kralj Velike Britanije, je »reformator« Habsburg nujno odklonil. Steed je čutil, da je to drug svet, ki se mora zbog prepročnosti in črnosti razbiti.

Obežni so Steedovi zapiski izza anekdoti- ske krize. Zagrebški veleizdajniški proces in Friedjungova zadeva je angleškega no- vinarja privedla v osrčje jugoslovenskega vprašanja, ki je bilo hkrati balkansko in srednjeevropsko vprašanje. Zbližal se je z Masarykom in z drugimi slovenskimi poli- tiki, spoznal pa je tudi vse ameriške av- strijske službene politike ter si ustvaril de- finitivno sodbo o usodi te države. Videl je, kaj jo upropasta in na čem slone njeni sta- rinski stebri. Z dunajskega vidika je opa- zoval tudi spletke v Berlinu, Parizu, Lon- donu in Petrogradu. Pravilno je ocenil po- moc balkanske vojne za nadaljnji razvoj balkanskega in srednjeevropskega vpraša- nja. Vedno jasneje se mu je črtala pred- oči vloga slovenskih narodov v bližnji bodočnosti. Na str. 399 beremo njegovo sodbo o Sokolstvu, ki ga je videl zagnano

L. 1912. v Pragi. »To niso telovadci, to je armada!« je vzkičnil Steed ves navdušen nasproti dr. Kramarju. »Da,« — mu je od- vrnil leta, »če bodo imeli primerno orožje, bodo v bodoči evropski vojni nekaj pome- nili.«

Na Dunaju je spisal knjigo »Habsburška monarhija«, pomemben prispevek k razbi- strenju pojmov v anglosakem svetu. Za- nimivo je tudi, kar pripoveduje o Francu Ferdinandu, ki so ga solo dvorni krogi sma- trali za kandidata blaznice. Vzor mož na- ših trilateralov je trpel na paralizni, kar je bi- lo kot nalašč za paralično habsburško mo- narhijo. Steedove informacije tudi potrju- jejo že znana dejstva o značilnem vedenju avstrijskih oficijelnih, zlasti dvornih kro- gov povodom pogreba Franca Ferdinanda.

Poglavja o slovenskih znamenjih propa- sti Avstro-Ogrske zaključujejo prvo knjigo o Evropi.

Druga knjiga se tiče svetov, vojne in mi- rovine konference. Naj se omejimo le na splošen pregled. Steed je postal glavni urednik »Timesa« in novi lastnik — lord Northcliffe — mu je naklonil redko zaupa- nje. Imel je proste roke in si je lahko pri- boril vpliv v vseh vprašanih dalekosežne- ga pomena. »Times« so pod njegovim vo- dstvom kritizirali angleško oficijelno politi- ko ter nastopili v odločilnih trenutkih energično proti vladi. Steedu je bilo omo- gočeno, da je pokazal praktično ceno svo- jih simpatij do podjarmljenih narodov, oso- bito Čehoslovakov in Jugoslovencov. Draso-

cena so poglavja, ki govorijo o teh stikih, o podpori in pomoči, ki jo je dajal Steed naši stvari. Tu je toliko dogodkov, zaplet- ljav in značilnosti, da bi bilo treba izpi- sati dolge strani.

Troje je treba posebej omeniti: Steed je vodil v »Times« in v drugih listih North- cliffovega koncerna energično kampanjo za razčiščenje zavezniških vojnih smotrov in je nasproti nejasnosti in neodločnosti an- gleške vlade podarjal potrebo temeljite preučitve Evrope v duhu demokracije in narodne samoodločbe. Dalje se je Steed mnogo trudil za sklicanje rimskega zboro- vanja podjarmljenih narodov, za sporazum med Italijani in Jugoslovenci ter za odpravo tajnih pogodb, zlasti londonskega pakta. Naposled je vodil angleško vojno propa- gando in uveljavljal v nji vedno bolj proti- avstrijske stališče.

Polovica druge knjige je posvečena raz- pravam na mirovni konferenci v Parizu. Na- zunaj so bile razprave, na znotraj pa ne- pregledna vrsta spletk. Steed je bil ves čas v Parizu. Odlina pozicija predstavitelja »Timesove« vesele mu je omogočila vstop za diplomatske kulise in vpogled v miste- rij sveta petorice, četvorice in trojice — kakor je že bilo. Z močnimi poticami nam karakterizira notranje borbe, ki so dose- zale dramatično napetost, ko je šlo za živ- ljenjske interese malih narodov, ali pa se ponizale v komične incidente, kakor n. pr. takrat, ko je temperamntni, nemirni in klepetavi Lloyd George zgrabil za vrat bi-

strega tigrs Clemenceauja in bi bil kmalu tudi v svetu trojice nastal pretepec... Mar- kantno je zarišal Wilson, ki mu je Steed posvetil posebno pozornost, saj mu je bil po svoji ideološki globini simpatičnejši nego politik ad hoc, virtuozni intrigant Lloyd George ali nezačujni Orlando. Wilsona nam predstavlja Steed kot velikega idealis- ta, ki pa je imel dve poglavitni slabosti: premalo je poznal zapletene evropske pro- bleme in preveč je bil avtočrat. Njegovo samoljublje je bilo čisto uprav nezno in je bolj škodovalo kot koristilo. Valje tej človeški omejenosti, ki je Wilsona privedla k enostranskemu stališču in v silno nedo- slednost, je bil v njem velik človeški duh. Wilson je imel edini dobro voljo, da zari- še na pariški konferenci mejnike tisolet- jem. Zelo obsežno je opisal Steed bojo za rešitev jadranskega spora, v katerem je na- stopil aktivno kot posredovalec. Kakor zna- no, brez uspeha.

S smrtjo lorda Northcliffea se je končalo 30 let Steedovega dela pri »Times«. Spo- mini, ki jih je spisal kot dokument časa in razmer, so dostojen spomenik zaslužnemu delu in eno najlepših svedočanstev o so- dobnem novinarju in novinarstvu. Knjiga, ki je vredna čitanja. Poučna in povzdujo

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits ltd. ltd.

Brzjavke: Kredit Ljubljana Telefon 40, 457, 548, 805 in 806

Ali je fotografiranje samo poletni šport?

Zahtevajte **Agfa-poučno knjigo** A 6 v hrvatskem ali nemškem jeziku z mnogimi dobrimi navodili. Dobiti jo je v vsaki fotografivni ali proti vpošiljavi znamki pri generalnem zastopstvu **VILJEM BRAUNS** v CELJU.

Samo Din 6—

Katalog in prospekt brezplačen.

Ne! Vsak letni čas daje ljubitelju fotografiranja krasne motive in zanimive prilike za slikanje. Slike iz jesenskega ter zimskega razpoloženja, kakor tudi notranji portretni in obiteljski posnetki tvorijo za Vas neizčrpen vir veselja. Material za fotografiranje pa mora biti prvovrsten.

Agfa Rollfilm-i in Filmpack-i

so zelo občutljivi za svetlobo, zanesljivi, vložljivi pri dnevnih svetlobi in vedno pripravljeni za slikanje.

Actien Gesellschaft für Anilin-Fabrikation
Foto-oddelek Berlin SO 36

MATERIAL dr. z o. z.

Ljubljana, trgovina s stavbenim materialom
se je preselila na Dunajsko c. 36
v hišo „Jugo-avto“

Znižane cene!

Britje 3 Din. — Striženje las 6 Din. — Dijaki in otroci za striženje 5 Din. — Abonentni bloki, 10 števil 30 Din. Priporoča se

Pavle Mekinc, brivec,
Ljubljana, Hrenova ulica 19.

Dr. VLADIMIR MUHA
sodnik

VANDA MUHA roj. TROŠT
poročena

Ptuj 5. septembra 1925 Maribor

Vse šolske potrebščine
po najnižjih cenah priporoča

J. Bonač, Šelenburgova ulica

Schüllershammer — Ambos — skični
oleatni papir

Generatorji

se kupijo na krožni tok in istomerni tok rabljeni od 5 do 30 HP v popolnoma brezhibnem stanju, kakor tudi bakrena žica, izolatorji itd.

Ponudbe z natančnim popisom na upravnštvo tega lista pod „Generator“.

5114-a

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo

zidarskih in težaških del

v mestni klavnici in sicer:

preuredbo prašičje in velike klavnice z vsemi prizidki, napravo **konjske klavnice**, nove **kutelije**, predhladilnice, hladilnice, strojarne, kotlarne itd.

Vse potrebne podatke je dobiti proti vrnitvi nabavnih stroškov od dne 9. septembra 1925 dalje med uradnimi urami v mestnem gradbenem uradu, Lingarjeva ulica št. 1./III. levo.

Ponudbe je vložiti **najkasneje dne 22. septembra t. l. do 12. ure v mestnem gradb. uradu.**

V LJUBLJANI, dne 5. septembra 1925.

3287

Mestni magistrat ljubljanski.

Stev. 1566 — 1925.

Razglas.

Veliki župan mariborske oblasti v Mariboru je z odlokom z dne 20. julija 1925, O. br. 356-3 ugodil prošnji za dodelitev kramarskih sejmov, to je:

v četrtek po pepelnici;
dne 18. julija in
dne 24. oktobra vsakega leta.

Na te dneve se bodo v bodoče obdržali kramarski in živ. sejmi.

ŽUPANSTVO VELENJE,

dne 31. avgusta 1925. 5066-a

Zahvala.

Ob nenadni in bridki izgubi našega preljubega soproga, očeta, starega očeta, strica, gospoda

Josip Petrovčiča

nam je došlo od vseh strani toliko izrazov iskrenega sočutja, da nam je nemogoče zahvaliti se vsakemu posebej. Bodi torej tem polom izrečena najtoplejša zahvala rodbini Tomšičev z Vrhnike, strokovnemu društvu „Cankar“ za v srce segajočo žalostinko, gasilnemu društvu v Borovnici za častno spremstvo, g. župniku, vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem ki so dragega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

BOROVNICA, dne 7. septembra 1925.

Žalujoči ostali.

5150-a

Priporoča se priznana od strokovnjakov vodena avtodelavnica

O. Žužek,

Ljubljana, Kolodvorska ulica 31
Telefon št. 461.

Oddaja v najem po nizki ceni najmodernejše garaže. Vedno v zalogi: bencin, olje, pnevmatika itd. 5172

Potnik,

vpeljan v celi Sloveniji, želi premestiti mesto takoj ali pozneje, najraje prevzame živilsko stroko večjih podjetij. Ponudbe pod „Dobro vpeljan“ na upravo „Jutra“ Maribor. 5171

Vsakovrstno fine in navadno perilo

dobite po najnižjih cenah v trgovini s perilom in galanterijskim blagom **I. PECNIK**, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 4 (poleg Jugoslovanske tiskarne). 327-a-1

Tovarniški prostori

blizu Ljubljane se pod zelo ugodnimi pogoji prodajo ob železnici, krasna okolica, od leta 1896 lesna industrija. Pripravno za vsako industrijo. Vodna sila, parni stroj na kurjavo z žaganjem, električna centrala, več tovarniških poslopij obstoječih iz velikih in malih dvoran, skladišč in stanovanj. Veliko zemljišča, cen les in cene delavne moči. Interesenti, ki sporočijo svoj naslov na anončni zavod Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3, dobijo točni opis in cenitev. 5173

Zenini in neveste!

Ne pozabite pri nabavi pohištva na

tovarno Franjo Vehovar,
CELJE

katera Vam dobavi vso opremo od navadne do najfinije umetne izdelave, po najmodernejših vzorcih iz domačega in po želji inozemskega lesa. Izvršujejo se tudi trgovske in pisarniške opreme, kakor tudi portali in vsa stavbna dela. **Cene brez konkurenčne!** Izvršitev naročil točna, za solidno delo se jamči.

Jumperji

Svileni trikot

z dolgimi rokavi enobarvni Din 112—

Tutankhamen Din 125—

pravkar dospeli.

H. KENDA, Ljubljana

Mestni trg 17.

Razpošilja se po pošti.

5120-a

Novo! **Svetovna panorama**
MARIBOR

od 7. septembra dalje lepa Norveška s svojimi romantičnimi fjordami in z goratimi dolinami.

Priporočamo novo izdajo **Janko Kersnikovič**
romanovi

Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, poš. 1-25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez. 23 Din, poš. 1-25 Din

Izdala jih je

Tiskovna zadruga v Ljubljani

Damski klobuki

po najnižjih cenah pri

E. Djukanovič,

Sv. Petra c. 27, poleg hotela Tratinik.

Popravila, prekrpojanje, spatri oblike.

Nujna popravila v 6. urah.

Dostojevski:

„Bes“

Broš. Din 40, vezana Din 52 brez poštnine.

Roman v treh delih, preložil Vladimir Levstik se dobi v knjigarni „Tiskovne zadruge“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

Pravi Sir bohinjski

polnomasten

stalno največja zaloga pri

Anton Verbič

Krajevni dvorni dobavitelj

Ljubljana, Stritarjeva ulica 2.

Velesejm paviljon E 131-133.

Naznanilo preselitve.

Cenj. odjemalcem, kakor tudi vsemu občinstvu vladno naznanjam, da sem se s svojo trgovino na Sv. Petra cesti št. 95, preselil v renovirani in zelo povečani lokal v lastni hiši v

Komenskega ulici št. 36

in gospodom čevljarjem javljam, da bom v par dneh prejel vse čevljarstvo orodje iz inozemstva ter po najnižjih cenah čevljarstvo potrebščine. Tudi sem že prejel velikansko zalogo raznih inozemskih podplatov vseh vrst in veliko navadnega, gornjega in galanterijskega usnja po najnižjih cenah.

Za do sedaj izkazano mi naklonjenost se vsem cenj. odjemalcem najtopleje zahvaljujem, ter se priporočam za nadaljna cenj. naročila ali cenj. obiskov na kar beležim z odličnim spoštovanjem

MATEVZ TURNAR, Ljubljana, Komenskega ul. 36
trgovina usnja in čevljarstva potrebščin na debelo in drobno.

Hansi Sadnik

Pogrebna svečanost se vrši v ponedeljek, 7. septembra ob 5. uri pop. iz hiše žalosti (Krekov trg 6), nakar se zemeljski ostanke prepeljejo na Dunaj, kjer bodo vpepeljeni.

Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo 9. septembra ob 8. zjutraj v Marijini cerkvi.

V Celju, dne 6. septembra 1925.

Dr. Rudolf Sadnik, zobozdravnik

Berta, hči.

Berta

previdena s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspala

V Ljubljani, dne 7. septembra 1925.

V imenu vseh žalujočih:
Mr. Ph. Leon Bahovec.

Josip Pitamic

oarinški uradnik v pokoju

danes previden s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v sredo, dne 9. t. m. ob 5. pop. iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1925.

Žalujoča soproga in otroci.

Jurij Predan

posestnik

je v nedeljo ob 23. uri zvečer po dolgotrajni mučni boleznimi mirno preminul.

Pogreb nepozabnega blagopokojnika bo v sredo, dne 9. t. m. ob 11. predp. iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Ptujska gora, dne 7. septembra 1925.

Julijana Predan roj. Horvat, žena — Minka, Rina, Betica, Rudi, Tička, Zvonko, Pavla, Drago, Krista in Anica, hčere in sinovi — Franč Predan-Mihelič, sinova — Drago Cerlin, Mita Virtnič, Henrik Konter, Rudolf Vogler, zeti — Franci, Edi, Marija, Aleksander, Marga, Bojan, Minka, Mira, vnukinje in vnuki.

Joseph Delteil:

Petero čutov

Roman.

22

Gaspard se skloni k njej. Z roko jo poboža po vratu, njegov roči dihi prodira opojno v njene ugašajoče oči. In s srepim pogledom vpraša:

«Nisi vredna? Zakaj?»

Ona zajecja: «Eksplodiraj... Jaz... Jaz sem... jo povzročila!»

Gaspard odskoči:

«Ti! Ti! Ah, kanala!»

Besno zgrabi umirajočo za vrat. Zahoče se mu smrti, takojšnje smrti, in njegovi prsti se krčevito oklenejo kristalne polti.

Muhe je strah. Najli umre kot zločinka, umre brez nasmeha njegovih ust? Umre naj od njegove roke? O, grozal!

Vse njeno suhljato telo hrepeni po odpuščanju, po enem samem prijaznem pogledu. Le en poljub še v poslednjem trenutku, poljub na čelo... In z zadušnim glasom zahrope:

«Ne! Ne jaz...»

«Kdo pa?»

«Elie-Elie!»

Gaspard razklene objem. In naenkrat ga prešine čut neizmerne sramu. Solza, dve solzi se mu utrne in zdrkneta na Muho.

In Muha pripoveduje med ihtenjem in smehom in plačem, pripoveduje natančno, kako se je zgodilo. In njen delirij se nezavestno spaja z lažjo.

«Elie-Elie me je vzel na ledeno goro in on je pritisnil na žigalo...»

Gaspard je že davno pobegnil. Drvel je po trgu, v šotorišča, v bolnice, in njegov glas je oznanjal Elie-Eliejev zločin. Ljudstvo se je zbiralo, kjerkoli se je pojavil. Novica je letela od ust do ust. In na obeh bregovih fjorda je šel en sam glas, krik, ki je odmeval od sten:

«Smrt Elie-Elieju! Smrt mu!»

Trope žen so planile proti Elie-Eliejevemu laboratoriju. Zdrvele so po stopnicah, splezale po lesenem zidovju. Liki vihar je vdrila

druhal v dvorano mikrob. Zgrabili so Elie-Elieja za lase, za roke, za čepico, za hlače. Dva bolgarska mornarja sta ga vlekla za ušesa. Privzeli so ga k stebri sredi trga.

Za roke in noge privezan k stebri motri Elie-Elie smehljaje množico okrog sebe. Zaveda se, da je vse končano, da kliče Usoda k maščevanju, in ta gotovost ga navdaja s tajinstvenim mirom in z veličastjem. Zamišljen in nem stoji pred druhaljo, v duhu vidi Mojzesa in Jakoba. Prezira mu polje na licu, ironično begajo njegove oči po nešteti krvnikih.

Množice se zbirajo. Tisoči in milijoni črncev, belcev, žoltcev se zgrinjajo vzdolž fjorda in kriče in vpijejo v vsemirje. Človeštvo hlepi po krvi.

Tu pa tam zavzame gosli in harmonija se širi, kipi in drvi kot veletok solz. Tisočero instrumentov, tisočero vrst zapleše v kolu okrog ledene gore. Vsa zemlja je zgolj še akord, neskončno nežen in mil.

Na dano znamenje se približati dva Španca. Elie-Elieju. Oba si izbereta po eno oko. Ind potrpežljivo, z nasmehom na ustnih mu trgata s palcem in kazalcem las za lasom njegovih obrvi in trepalnic.

V dalji udarjajo bobni. Z drednotov in torpedovk na morju zabobni 21 topovskih strellov.

Premor!

Boben udarja vse bliže. Na programu je točka:

Uničevanje petero čutov!

Sluh! Brandenburžan v uniformi in s spominskimi kolajnamami se približa Elie-Elieju, mu stopi na noge in mu odreže oba uhlja.

Vonj! Napolitanec z mandolino v roki se trikrat globoko prikloni pred Elie-Eliejem in mu odseka nos s korenim vred.

Okus! Lep Rus velikih rok stopi pred Elie-Elieja, globoko vzdihne in mu iztrga jezik iz gola.

Vid! Turek, maščoben in sladek, se mu približa na petah in mu iztakne oči.

Tip! Nedolžna Japonka se skloni do Elie-Eliejevih meč

In zdaj se začne pred bednim, razkosanim Elie-Eliejem defilé človeškega rodu.

10.000 Angležev koraka na čelu, s pipo v ustih.

800 Mandžurov se vrsti za njimi, tuleč Atilove bojne pesmi.

100 Kanakov toži v zboru: Ulumatovaskatusalu.

12.000 Yankejev koraka v taktu dolarjev, žvečeč gutaperčo.

25.000 Rusov izteza pred Elie-Eliejem 25.000 jezikov.

3.000 Indijcev mu kaže 3.000 oslov.

5.000 Lahov s kokardami mu drug za drugim pljuvajo v obraz.

Perzijci se ustavljajo pred njim in se mu pačijo kar najlepše. Javanci mu trgajo trebuh s svojimi velikimi nohti.

10.000 Grkov defilira v teku pred njim, pojoč v homerskem jeziku Prijamove tožbe.

18.000 Kitajcev ga zbada mimogredoč s svilnatimi iglami.

Sprevod zaključí 6000 Špancev, črnih in mršavih. Med strašnimi kletvami postoje pred žrtvijo.

Poldnevnik za poldnevnikom, vzporednik za vzporednikom se vrsti vsa zemlja pred Elie-Eliejem. Vsaka rasa razkazuje pred njim svoj značaj, svojo favno in floro; vsak narod mu razgalja svoje narodne običaje, okus in šege; vsak posameznik povdarja posebnost svoje duše.

Elie-Elie umira. Obraz njegov je kot zemlja ob potresu, njegovo telo kakor bojno polje. Elie-Elie dahne poslednjič.

In tedaj se približa mrtvemu truplu deklica, rojena metresa kot se rodi cvetka. Muha se je odtrgala s smrtne postelje in se priplazila do kraja obsodbe. Kdo je vodil njen korak? Kes? Zelja po pokori? Srce? Izdala je tega moža, tekmeča, ljubimca. Še več, lagala je o njem! Njegova kazen je njena kazen!

S poslednjim naporom se je priplazila k njemu, da izpolni svojo poslednjo dolžnost. Moči jo ostavljajo, jedva da ga je še dosegla. Bledica ji zaliva obraz in svinec ji lega v noge. Še enkrat se vzpne in omahne na truplo. Včasih je vzklila naslada ob dotiku s telesom, ki je zdaj mrtvo. In ona čuti, da je vez mesa večna, da je ne izbrisejo brezkončna stoletja. Kakor v snu se pogreza njen obraz na okrvavelo lice, na razmršeno brado, in počasi se utrne poljub na Elie-Eliejeve ustne...

Poljub... hropenje... deset koščeni prstkov se skrči in zvije... In Muha se zgrudi Elie-Elieju ob stran...

Za zmerom...

Konec.

EXCELLA

naiboljši šivalni stroji

EXCELLA

J. GOREC

Palača
Ljubljanske kreditne
banke

Radio- aparati in potrebščine

Radio- predvajanja od 8. ure zvečer dalje

JUGOSL. ELEKTR. D. D. BROWN BOVERI

podružnica Ljubljana, Resljeva cesta 4
Komenskega ul. 20

Električne naprave visoke in nizke napetosti: Centralne, stikalne naprave, daljnovodi in krajevna omrežja vseh obsegov.

Elektro-materijal vseh vrst: Inštalacijski material, „Stotz“ elektro-porcelan, števil in ventilatorji „Isaria“.

Radio-materijal: Aparati in sestavni deli ta-audio-ov. Najmodernejši aparati po naročilu se izvirajo takoj.

Laboratorij in preizkusna naprava za števec.

Ljubljanski velesejem, paviljon 302/304

Zahtevajte povsod le

„Hubertus-milo“ Celjske milarne d. z o. z. v Celju,
pod znamko:

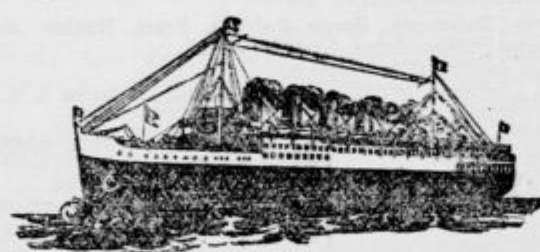
Hubertus
milo
Celje

Je najboljši in najcenejši.

HAVRE-NEW YORK samo šest dni čez morje.

108-a Francoska linija (French Line.)

Cie. Cie. Transatlantique in družba Chargeurs Reunis za pomorske vožnje - v severno in južno Ameriko, Avstralijo ter Kanado

Ekspressni parniki: „Paris“, „France“, „de Grasse“.

Vozne listke in tozadevna pojasnila daje:

Ivan Kraker
zastopnik v Ljubljani
Kolodvorska ul. 41

ODPRODAJA!

Radi preselitve odprodajamo vso zalogo **manufakturnega blaga, galanterije in usnja** po globoko znižanih cenah. Ne zamudite ugodne prilike!

„DANICA“ MAJZELJ & RAJSEJ, LJUBLJANA
Turjaški trg št. 1 4681-a Turjaški trg št. 1

Prodaja hrastovega lesa.

Na graščini Bajnof pri Novem mestu se proda 1311 komadov hrastovih dreves na panju v prsni visokosti od 31 do 84 cm premerja. Les je oddaljen od železniške postaje Novo mesto 3 km.

Ogleda se les lahko vsak čas.

Ofertne ponudbe je do 20. septembra 1925 vposlati.

Kupna pogodba leži pri graščinski upravi na vpogled.

Graščinska uprava
Bajnof pošta Novo mesto.

80 komadov la hrastovih sodov

200—380 lit. v brezhibnem stanju, deloma enkrat deloma dvakrat rabljeni, se oddajo po zelo nizki ceni. Vpraša in ogleda se lahko pri tvrdki

„ALKO“

velotrgovina žganja, družba z o. z., LJUBLJANA, Kolizej

ŠOLSKE KNJIGE

za vse šole v najnovejših izdajah ima vedno v zalogi knjigarna
TISKOVNE ZADRUGE

v LJUBLJANI, Prešernova ulica št. 54
(nasproti glavne pošte).

ALOMA COMPANY

LJUBLJANA
Kongresni trg 2

anonimna in reklamna družba z o. z.

BEOGRAD
Kolarčeva ul. 7

OSKRBUJE:

INSERIRANJE v vseh jugoslovanških in inozemskih tiskih.
PLAKATIRANJE na „Ljubljanskem velesejmu“ po Ljubljani kakor ostali Jugoslaviji.
KINOREKLAMO v jugoslovanških kinopodjetjih.
LEGITIMACIJE za velesejme v Ljubljani, Pragi, Gradcu in Zagrebu.
TRG. INFORMACIJE iz Jugoslavije in inozemstva.

„LUKULO“ dišave v zavojih so najboljšie !!

Brunsviga

RONEO

Zagreb, Gunduličeva ulica šte. 22.

Velesejem paviljon „H“ 448 - 450

Moderne
pisarniške
opreme

ima v izlozbi sledeče:
: Brunsviga računski :
: stroji, Royal pisalni :
: stroji, Mercedes račun-
: ski stroji, Dalton sešte-
: valni stroji, Roneotype
: tiskarski stroji, Roneo-
: dex ležeča kartoteka,
: Ronea železna omara,
: Roneo Numeralfa,
: Flexa nabiralnik.

5145-a

GAZELA MILO

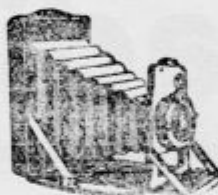
Dežne plašče

pristne angleške, tvorniške
zaloge, nepremo-
ljive, kupite naj-
bolje pri

JAKOB LAH,

MARIBOR,
Glavni trg 2 335-11

PERUTZ, KODAK, AGFA, HAUFF

plošče in filme, dalle
Blimma, Satrap, Ko-
dakpanje, vse foto-
režije in foto-rafine ap-
arate Perutz, Kodak, Agfa,
Hauff, iz 190 Dik napre-
ima stalno v zalogi
dopunjuje: Anton Kanc sinova,
Ljubljana, Zidarska ulica šte. 1.
Zahtevajte cenik!

Inženjer Gustav Zemánek

Ljubljana, Gorupova ul. 17

telefon 621

izvršuje najceneje vse naprave za
štedenje premoga, čistilce patent
„Necher“, Duplex-Mono, kontrolne
aparate gorljivih plinov, vodovodne in
turbinske naprave, centralne kurjave itd.
Najcenejši nakup baterije žice in
ploščice za oblaganje zida in tal.

Kdor fotografira
mora imeti
naše 3 novosti:

Naš ilustrirani cenik
„Moderna fotografija“

Brezplačno

Naš ilustrirani učni knjigo
„Kako se naučim fotografirati“

Samo Din 9-

Naš neprekinljivo razvidno
„Pravosvet“

Samo Din 4-

Drogerija „Sanita“

Celje.

la banatska moka

Prve vrstne
mešane pražene kave

Solidna postrežba
nainižje dnevne cene
vedno sveže blago
dostavlja se na dom

E. GASPARI (preje Tischler)

trgovina z mešanim blagom

Maribor, Aleksandrova cesta 19

Prva dalmatinska tvornica
PORTLAND CEMENTA
GILARDI & BETTIZI, SPLIT

ustanovljena leta 1865, torej najstarejša tvornica te vrste
v Dalmaciji

Izdeluje

4517-a

prvovrsten portland cement

Zastopnik za Slovenijo:

Ivan Pestotnik in drug, Ljubljana,

Tel. int. 949 Resljeva cesta št. 3 Tel. int. 949

Šumarski pristav.

Sa 1. oktobrom 1925. biče ispraznjeno kod vo-
kovarskog vlastelinstva u Sremu mjesto šumarskog
pristava. Reflektanti moraju biti absolventi šumarske
visoke ili šumarske srednje škole (Akademije), te de-
žavljeni S. H. S. Nastup odmah.

Ponudbe sa prepisima svjedočaba neka se šalju
do 25. septembra 1925 na šumarski ured vlastelin-
stva Vukovar u Sremu.

5143-a

RENAULT automobili

danes neprekosljivi

za avto-takse, potnike in zdravnike in
kot osebni, tovorni in avtobus-vozovi
ker so najsolidnejši, najtrpežnejši in
najcenejši pri uporabi.

Zastopstvo za Slovenijo:

A. Lampret, Ljubljana,
Krekov trg št. 10.

4872-a

Ljudske knjižnice

opozarjamo

na najnovejše zvezke zbirke

„Prosveti in zabavi“:

Puškin - Prilatelj, Kapetanova hči. Povest.
Broš. 24 Din, vez. 29 Din, po pošti 1-25 Din več.

Budal Andrej. Križev pot Petra Kuplje-
nika. Povest. Broš. 17 Din, vez. 22 Din, po
pošti 1-25 Din več.

Kersnik Janko, Cyolamen. Roman. Broš. 22 Din,
vez. 27 Din, po pošti 1-25 Din več.

Kersnik Janko, Agitator. Roman. Broš. 18 Din,
vez. 23 Din, po pošti 1-25 Din več.

Zeyer - Bradac, Tri legende o razpeli. Vez.
20 Din, po pošti 1-25 Din več.

Naročila sprejema:

Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Prešernova ulica 54.

Paviljon „H“ 570.

Stara tovarna nogavic in nletenin
Ustanovljena leta 1888

M. Franzl & sinovi

Lastnik: FELIKS FRANZL
LJUBLJANA, Privoz 10

Priporočila se

domača izdelovalnica klobukov

Franc Bernik, Ljubljana-Siška,

Slovenska cesta.

Paviljon na velesejmu
H št. 411, 413, 415.

4198-a

Pohištvo

kdor želi nabaviti solidno in poceni naj si
ogleda paviljon „E“

ANDREJ KREGAR,

Št. Vid nad Ljubljano. 4500a

Strojno mizarstvo in tovarna pohištva

JOSIP ANDROVIČ

LJUBLJANA, Karlovska cesta 22.

Razstavljeno na Ljubljanskem velesejmu
paviljon E šte. 94-96.

4024-a

Slavenska banka d. d.

Podružnica: Ljubljana

Centrala: Zagreb

Vplačana delniška glavica in rezerve preko Din 120,000 000.-

Podružnice: Bregrad, Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Osijek,
Sarajevo, Sombor, Sremski Sabac, Sibenik, Wien.

Ekspozituri: Rogaska Slatina (sezonska) in Jesenice.

Afilijacije: Slovenska banka, Ljubljana, in Jugoslovanška industrijska banka d. d., Split.

Lastne agencije v Južni Ameriki:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe; v Se-
verni Ameriki v vseh večjih mestih direktne
bančne zveze.

Posreduje vse bančne in trgovske
posle

z inozemstvom, posebno z Italijo in Av-
strijo.

Vloge na knjižice

in v tekočem računu obrestuje najpo-
volnejše.

Izdaja garandajska pisma triptike.

Olajšuje posle eksporterjem in im-
porterjem

s tem, da jim eskomptira menice v lirah
kakor tudi v drugih inozemskih valutah.

Otvorja akreditive,

izstavlja garantna pisma ter izvršuje vse
bančne posle najkulantneje.

Originalne (prave) potrebščine

(fixat, preservat) za

„Opalograph“

kakor tudi kompletne aparate dobite samo pri

L. BARAGA, LJUBLJANA,

Štefanova ulica št. 51.

Telefon št. 359

la DALMATINSKI PORTLAND

CEMENT

TITAN

GENERALNO ZASTOPSTVO

M. GREGOVIC & CO.,

LJUBLJANA, ŠTEFANOVSKA ULICA 57.

TELEF. 936. POŠTNI PREDAL 157.

PODRUZNICE:

Maribor, Kamnik,
Novo mesto, Ptuj,
Rakek, Konjice,
Slovenjgradec.

TRGOVSKA BANKA, D. D., LJUBLJANA

DUNAJSKA CESTA št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVE preko Din 19,000.000

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

EKSPOZITURA:

Prevalje.

Brzovarke: TRGOVSKA

Telefoni: 139, 146, 458